

AANVRAAGFORMULIER VOORLOPIGE ERKENNING SPECIALISATIE FASE 1

1. Naam van de werkgroep (specialisatie vermelden)

- Werkgroep specialisatie in tolken voor mensen met doofblindheid

2. Zijn er, na goedkeuring van de startaanvraag, nog wijzigingen in de samenstelling van de werkgroep? Zoja, voeg het cv toe van eventuele nieuwe leden.

- Ja, er zijn wijzigingen geweest in de samenstelling: Astrid van Vliet (combitolk) is er in februari 2023 bij gekomen. De overige leden zijn: Aukje Boersma, Marrie Demmer, Veronique Mujanovic-Vreeswijk, Judith Snieders, Marlous Vredenburg (tolken NGT) en Donna Drommond (schrijftolk)

3. Een specialisatie heeft altijd betrekking op een complexe tolk setting. Onderbouw waarom jullie specialisatiegebied betrekking heeft op een complexe tolk setting is.

- ▲ In onze werkgroep zaten 5 Tolken NGT, 1 schrijftolk en 1 combitolk, er zijn verschillende overleggen geweest en sparsessies om de verschillen tussen de verschillende beroepsgroepen te duiden. Wij zijn bij dit vooronderzoek betreffende vraag 3 tot de conclusie gekomen dat voor Tolken NGT en schrijftolken dezelfde uitgangspositie geldt. We hebben geen verschillen kunnen opmerken. Alle beschreven criteria gelden ook voor schrijftolken en combitolken. Daar waar tolk staat wordt in dit document schrijftolk, gebarentolk en combitolk bedoeld tenzij anders vermeld.

Complexe tolk settings zijn settings waarin:

- weinig routine is en/of
- er sprake is van niet-voorzienbare situaties en/of
- er onder tijdsdruk getolkt moet worden waardoor er weinig tijd is om af te stemmen tussen partijen over betekenissen en wederzijdse begrip?

Onderbouw het antwoord met solide argumenten bij voorkeur (mede) aan de hand van (wetenschappelijk) onderzoek en *best practices* waarin bovenstaande criteria onderzocht zijn/besproken worden.

Weinig routine

Elke situatie waarin getolkt moet worden voor mensen met doofblindheid is complex.

In het algemeen kan gezegd worden dat er weinig sprake is van routine omdat elke klant zijn eigen tolkbehoefte heeft met betrekking tot onder andere de manier van contact maken, de modaliteit, het gebruik van gebarenruimte, zitplaats in de ruimte en kledingvoorschriften.

Niet alleen is die tolkbehoefte bij elke doofblinde klant anders, die behoefte verandert ook naarmate het gezichtsveld en/of het gehoor minder wordt.

De verschillende communicatiemethoden omvatten verschillende modaliteiten waaronder tactiele gebaren met 4 of 2 handen, gebaren in kleine ruimte, vingerspellen in de hand, blokletters in de hand, lorm, oorfluisteren (voor tolken NGT) en schrijftolken met aangepast scherm of via brailleleesregel (voor schrijftolken). Bij tactiele gebarentaal legt de doofblinde persoon zijn handen op de rug van de hand(en) van de gebarentolk.

Een van de redenen voor de verschillende manieren van communiceren is deels te wijten aan de verschillende leeftijden waarop doofblinde mensen het dubbele zintuiglijke verlies ervaren en aan het stadium waarin het dubbele zintuiglijke verlies zich bevindt.

Onder tijdsdruk tolken

Met name in (formeel) settings waar er meer mensen aanwezig zijn, heeft een tolk weinig tijd om af te kunnen stemmen met de doofblinde klant en derde partijen.

Het spreektempo van de horende ligt bij het tolken voor mensen met doofblindheid bijna altijd te hoog om een optimale vertaling te kunnen geven. Door de visuele beperking is liplezen voor de meeste doofblinden niet meer mogelijk en daardoor heb je in de meeste situaties veel meer gebaren nodig dan wanneer je voor een doof persoon tolkt die wel aan het mondbeeld kan aflezen dat de tolk “tuin” bedoel en niet “land” (het gebaar is hetzelfde). Bovendien kan een doof persoon de omgeving en de mensen die daar zijn zelf zien en heeft daar in tegenstelling tot een doofblind persoon geen extra vertaling voor nodig. Die extra vertalingen kosten ook extra tijd en daar zijn de meeste situaties/mensen niet op ingesteld.

Wanneer er moeilijke begrippen of woorden worden gebruikt door de horende persoon dan is de kans groot dat deze niet bekend zijn binnen de gebarenschat van de persoon met doofblindheid. Gezien de beperkte tijd en waken voor gelijkheid van de gesprekspartners is het altijd een afweging of je de horende vraagt om uitleg van het woord of dat je als tolk zelf al meteen kiest voor een “ander woord met dezelfde betekenis”. Soms is het duidelijker om ergens een plaatje bij te tekenen (op het lichaam ‘tekenen’ of met zwarte merkstift op papier tekenen) om een situatie te verduidelijken en om uitdrukkingen als “deze daar” en “die” beter aan te kunnen geven tijdens het verdere gesprek, maar hier is vaak geen tijd/ruimte voor.

Daarnaast vertaalt een tolk ook visuele informatie voor een doofblinde klant, wat in vergelijking met het tolken voor doven, nog een extra uitdaging is. Zelfs als alles wat gezegd wordt, getolkt wordt naar een doofblinde persoon, als er geen beschrijving is van de context of de handelingen van de deelnemers, wordt de betekenis van het getolkte woord mogelijk niet begrepen. Tolken moeten zich daarom bewust zijn van hoe context en acties deel uitmaken van de communicatiesituatie (zie *Access to Interaction and Context Through Situated Descriptions: A Study of Interpreting for Deafblind Persons*, Raanes, E., <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2020.573154/full>)

Doordat meer aspecten vertaald moeten worden, sommige begrippen om uitleg vragen, de modaliteit op zich al meer tijd vraagt (bijvoorbeeld bij vingerspellen in de hand) en er daarnaast nog van een extra fysieke belasting sprake is bij tactiele gebarentaal, ligt het spreektempo in een tolk setting vaak te hoog en moet je als tolk nog meer gebruikmaken van verschillende tolkstrategieën om de communicatie vloeiend te laten verlopen en daarbij ook de autonomie van de klant te bewaken.

Daarbij heeft het taalniveau, kennis van de wereld en de verwerkingstijd van de klant invloed op het tolkproces.

Alles bij elkaar vergt het van de tolk nog meer flexibiliteit en aanpassingsvermogen om onder een dergelijke tijdsdruk een adequate vertaling te kunnen geven.

In **bijlage 1, p. 6** worden de verschillen uiteengezet in een document met de titel ‘waarom het tolken voor mensen met doofblindheid anders is dan voor doven’. Omdat de meeste leden van de werkgroep geen of weinig ervaring hebben in het doen van literatuuronderzoek is er besloten om vanuit de eigen ‘specialistische’ ervaring de verschillen te benoemen tussen het tolken voor doven of het tolken voor mensen met doofblindheid en deze te vergelijken met de beschikbare (wetenschappelijke) literatuur. Ook zijn er verschillende uitgeschreven casussen uitgewerkt en deze zijn in verschillende online-bijeenkomsten besproken om zo de verschillen te verzamelen en verder uit te diepen. Alle casussen staan vermeld in **bijlage 2, p. 11**.

4. Op basis van welk criterium/welke criteria is hier, volgens de werkgroep, sprake van een specialisatie?

- a. Setting
- b. Doelgroep
- c. Functie
- d. Andere relevante factoren

De doelgroep zelf (criterium b), dus het feit dat de doelgroep niet alleen doof is maar ook blind, maakt dat het tolken voor doofblinden een specialisatie is.

Het tolken gebeurt daardoor in een andere modaliteit dan voor dove mensen, waarbij de doelgroep zelf ook heel divers is en ieder een eigen specifieke behoefte heeft qua communicatie.

Daarnaast heeft de doofblindengemeenschap een eigen cultuur: leden van de doofblinde gemeenschap hebben verschillende achtergronden, maar zijn verenigd door vergelijkbare ervaringen en een gedeeld, homogeen begrip van wat het betekent om doofblind te zijn. Eén van de overeenkomsten is dat zij te maken hebben met een verlieservaring, ook wel Levend Verlies genoemd. Onderstaand stuk komt van Bartiméus, Levend Verlies:

In verschillende fasen in het leven van een Doofblind persoon verliest deze persoon steeds weer opnieuw de greep op zijn of haar leven en/of zelfstandigheid. Dat zorgt voor een terugkerend intens verdriet, oftewel: levend verlies...

<https://bartimeus.nl/expertise/het-ontwikkelen-van-onze-expertise/verliesverwerking/verlies-van-zicht-een-levend-verlies>

Een uitgebreider uitleg is te vinden in **bijlage 1, p. 7**.

Een ander onderwerp binnen de doofblindengemeenschap is dat autonomie voor veel mensen met doofblindheid een zeer belangrijk principe is, zeker omdat men voor het dagelijks contact met anderen altijd afhankelijk is van een tolk/begeleider. Het bewaken van de autonomie die er wél is, en de continu veranderende situatie (zoals hierboven beschreven bij Levend verlies) is een doorlopend proces en voor de Doofblinde persoon zeer belangrijk. Dit alles leidt ook vaak tot ethische vraagstukken waarin je als tolk een beslissing moet nemen.

Naar aanleiding van de casussen, eerder genoemd bij vraag 3, heeft de werkgroep een volgende stap gezet om de casussen uit te werken a.d.h.v het Demand Control Schema (DCS). DC-Schema komt oorspronkelijk uit het veld 'interpreter studies' en is ontwikkeld door Dean & Pollard (2001). Het DC-Schema is bedoeld om tolken Gebarentaal en Tolk Gebarentaal studenten inzicht te geven in de (ethische) keuzes die gemaakt worden in het tolkproces en welke andere factoren invloed hebben op de tolk en de tolksituatie. De door ons ingevulde DC-schema's zijn zowel door tolken NGT als door schrijftolken ingevuld. Vanuit die twee rollen zijn de situaties beschreven. Dat is terug te lezen in de casus omschrijving in de bijlage.

Alle DC-Schema's zijn geanonimiseerd opgenomen in **bijlage 3, p. 21**. Hierbij is gebruikgemaakt van het Demand Control Schema van Dean & Pollard en is zowel door tolken NGT als Schrijftolken ingevuld. Beide maken tijdens het tolken (ethische) keuzes.

5. Is er onder tolkgebruikers en tolken behoefte aan deze specialisatie?

Onderbouw het antwoord bij voorkeur aan de hand van enquête-onderzoek en/of (wetenschappelijk) onderzoek.

Enquête onder tolken:

De werkgroep heeft in december 2023 een enquête onder alle bij RTGS ingeschreven tolken (699) verspreid. De enquête is in maart 2024 opnieuw verspreid onder alle leden van NSV, de beroepsvereniging voor schrijftolken. In totaal hebben 177 tolken gereageerd, waarvan 124 tolken NGT, 33 schrijftolken, 18 combitolken (combineren NGT en schrijftolken) en 2 dove tolken.

Van alle tolken die bij RTGS zijn ingeschreven (699), heeft iets meer dan 25% (177) gereageerd.

Van deze 25%

- tolkt 40% (70 tolken) weleens voor mensen met doofblindheid.
- vindt 73% (129 tolken) dat tolken voor mensen met doofblindheid een specialisatie moet zijn.
- vindt 80% (140 tolken) dat RTGS het tolken voor mensen met doofblindheid als een specialisatie zou moeten erkennen.

Op de vraag 'tolk je weleens voor doofblinden?' heeft 40% ja geantwoord. 46% zegt het dit niet te doen, 12% heeft 'anders' ingevuld en 2% heeft niets ingevuld.

Op de vraag 'vind je dat tolken voor doofblinden een specialisatie moet zijn?' zegt 73% ja, 10% zegt nee en 17% zegt anders.

Op de vraag 'vind je dat RTGS tolken voor mensen met doofblindheid als specialisatie moet erkennen?' zegt 80% ja, 14% zegt nee en 6% heeft ja/nee of niets ingevuld.

Voor toelichting op de antwoorden en splitsing naar tolkvorm, zie **bijlage 4, p. 53**

Enquête onder tolkgebruikers:

Er is een enquête onder tolkgebruikers gehouden om in kaart te brengen welke behoeften er zijn onder deze specifieke doelgroep qua gespecialiseerde tolken. De enquête is eind april bij de verschillende belangenorganisaties onder de aandacht gebracht. Ook zijn individuele tolkgebruikers bevestigd en is de enquête afgenomen bij HKS in april. De enquête is op twee manieren aangeboden: een enquête in meer NGT-grammatica en een versie in geschreven Nederlands. In totaal hebben 49 tolkgebruikers de enquête ingevuld.

Uit de enquête blijkt dat 86% van de tolkgebruikers de huidige omvang van 70 tolken (NGT én schrijftolken) die op regelmatige basis tolken voor doofblinde mensen niet groot genoeg vindt.

De vraag of het nodig is dat tolken specifieke kennis en vaardigheden moeten hebben om te tolken voor mensen met doofblindheid werd door 81% met 'ja' beantwoord.

De volledige uitwerking van de enquête is te vinden in **bijlage 5, p. 55**

6. Wat is de omvang van de doelgroep en wat is de te verwachten groei of afname?

De informatie die wij hierover hebben verzameld is te lezen in **bijlage 6, p. 57**.

Uit internationaal en nationaal onderzoek blijkt het heel lastig om de prevalentie te achterhalen van mensen met doofblindheid. Als deze aantallen niet duidelijk zijn, dan is een groei of afname ook niet zo goed in te schatten/te voorspellen.

Ter beantwoording van de vraag is ook contact opgenomen met DBconnect, het landelijk informatiepunt voor mensen met een beperking in horen en zien. Ook zij geven aan dat er geen concrete cijfers zijn en dat men uitgaat van schattingen. Ze verwachten dat de totale doelgroep zal stijgen omdat Nederland vergriest en de mensen geleidelijk aan steeds ouder worden. Daarbij geven zij ook aan dat binnen deze doelgroep naast communicatie ook kennis en vaardigheden op andere gebieden nodig zijn. Onder andere op het gebied van prettige en veilige mobiliteit, energie en rouw & verlies. Een specialisme binnen een specialisme.

Om een duidelijker beeld te krijgen van doofblinde tolkgebruikers in Nederland is Tolkcontact benaderd. Zij hebben gegevens over hoeveel mensen er met doofblindheid zijn ingeschreven en welke modaliteit zij gebruiken. De gegevens laten een geringe toename zien in zowel het aantal mensen met doofblindheid die een tolk gebruiken als het aantal uren dat zij een tolk inzetten in leef-, werk- en onderwijsituaties.

7. Hoeveel tolken willen zich op dit gebied specialiseren?

Uitslag poll

Om te inventariseren hoeveel tolken zich zouden willen specialiseren in het tolken voor mensen beperkt in horen en zien heeft de werkgroep een poll uitgezet.

Hierop hebben 170 tolken gereageerd. Hiervan waren er

- 124 tolk Ngt
- 34 schrijftolk

- 12 combitolk
- Van de 124 NGT tolken waren 2 tolken die zowel nee als misschien hadden aangeklikt. Van de overige 122 hebben 43 (35%) tolken geantwoord met ja, 34 (27%) met misschien en 45 (37%) met nee.
- Van de 34 schrijftolken hebben 13 (38%) tolken geantwoord met ja, 16 (47%) met misschien en 5 (15%) met nee.
- Van de 12 combitolken was er 1 tolk die zowel ja als misschien had aangeklikt. Van de overige 11 hebben 2 (18%) tolken met ja geantwoord, 6 (55%) met misschien en 3 (27%) met nee.

8. In welke mate is er sprake van specificiteit van kennis en vaardigheden die het betreffende gebied vraagt en van complexiteit?

Onderbouw het antwoord bij voorkeur aan de hand van (wetenschappelijk) onderzoek en *best practices*.

Deze antwoorden op deze vraag zijn grotendeels al aangestipt bij de beantwoording van vraag 1 waar gevraagd werd naar de complexe tolk setting. Daar is aangegeven waardoor het tolken voor doofblinden in bepaalde tolk settings, tolken onder grote tijdsdruk zet. Deze verschillende elementen geven ook aan in welke mate er sprake is van specificiteit van kennis en vaardigheden om te tolken voor doofblinden, namelijk een verscheidenheid aan modaliteiten beheersen, je bewust zijn van de mate waarin context en acties (visuele informatie) deel uitmaken van de communicatiesituatie, om kunnen gaan met (extra) fysieke belasting en met tijdsdruk.

De tolk moet bovendien gebruikmaken van verschillende tolkstrategieën om de communicatie vloeiend te laten verlopen en daarbij ook de autonomie van de klant te bewaken.

Zie ook **bijlage 3 en bijlage 4** waar de werkgroepleden de eigen ervaringen hebben beschreven.

Zie voor aanvullende informatie verder **bijlage 9 op p. 94** waarin in een toelichting een aantal wetenschappelijke onderzoeken is beschreven die het specifieke tolkproces van tolken voor doofblinden onderzoeken.

9. Over welke (diepgaande) kennis van de specialisatie setting waarbinnen het tolken plaatsvindt, moet de tolk, die zich wil specialiseren, beschikken volgens de werkgroep?

1. Bewust zijn van de verschillende tolkmodaliteiten die gangbaar zijn binnen deze doelgroep. Voor deze modaliteiten is regelmatig een andere manier van denken nodig om e.e.a. te vertalen. Bv: je tolkt niet alleen het gebaar voor een stad maar je voegt eerst toe: land, land naam, dan plaats en dan pas het gebaar voor de plaats.

2. Bewustheid van het vertalen van de visuele informatie.

In een artikel uit 2020: Conveying environmental information to deafblind people (Gabbarró-López S, Mesch J), wordt aan de hand van twee casestudies uiteengezet hoe tolken dit in deze specifieke gevallen aanpakken. Voor het artikel zie **bijlage 8, p. 82**.

3. Geen problemen met lichamelijk contact en nabijheid hebben.

3a Verantwoordelijkheid om heel en veilig van a naar b te komen samen.

4. Bewust zijn van de ethische keuzes die er gemaakt moeten worden. Welke afwegingen maakt een tolk specifiek bij het tolken voor doofblinden (zie ook document in **bijlage 3, p. 21**).

Onderbouw het antwoord bij voorkeur aan de hand van (wetenschappelijk) onderzoek en *best practices*.

10. Heeft de werkgroep feedback, op de bevindingen en uitwerkingen van de werkgroep, gevraagd van de doven-/slechthorenden-gemeenschap, de NBTG-leden/NSV-leden en andere relevante stakeholders? Wat was de feedback?

Dit proces is gewijzigd: eerst zal de Specialisatiecommissie de feedback van de stakeholders vragen, daarna zal feedback naar de werkgroep worden gecommuniceerd voor eventuele laatste aanpassingen aan dit document. Dit zal schriftelijk gebeuren.

11. Op basis van welke argumenten en afwegingen zijn de leden van de werkgroep onderling tot een consensus gekomen over de criteria voor specialisatie?

Door de grote praktische ervaring van de werkgroep was het makkelijk om op één lijn te komen, soms was er een andere visie op een bepaalde situatie, maar door onderbouwing of beargumentering van standpunten werd dit snel opgehelderd en kwamen we tot dezelfde conclusie.

De casussen en DC-Schema's zijn als basis voor deze onderliggende discussie en/of onderbouwing gebruikt.

In fase 2 zal het waarschijnlijk nodig zijn om alle praktische ervaringen nog meer te koppelen aan de beschikbare literatuur.

BIJLAGEN:

- Voeg alle enquêteresultaten, (wetenschappelijke) onderzoeken en verslagen van *best practices* toe.
- Vermeld in de titel van de bijlagen bij welke vraag/antwoord de bijlage hoort.

Bijlage 1 (vraag 3):

Waarom het tolken voor mensen met doofblindheid anders is dan voor doven, gezamenlijk geschreven door werkgroep 'specialisatie tolken voor mensen met doofblindheid'.

Waarom het tolken voor mensen met doofblindheid anders is dan voor doven

Vanuit de uitgewerkte DCS komen de volgende punten naar voren:

Elke situatie waarin getolkt moet worden voor mensen met doofblindheid is complex. Nog meer dan bij doven is het geen "one size fits all" situatie. Elke klant heeft zijn eigen tolkbehoeften met betrekking tot onder andere de manier van contact maken, modaliteit, gebruik van gebaren ruimte, zitplaats in de ruimte, kleding ed. Daarnaast heeft het taalniveau, kennis van de wereld en de verwerkingstijd van de klant invloed op het tolkproces. Dit vergt van de tolk nog meer flexibiliteit en aanpassingsvermogen. Dit wordt ook ondersteund in dit artikel [Developing Confident and Competent DeafBlind Interpreters – Integrated and Open Interpreter Education \(pressbooks.pub\)](#)

Het tolken voor mensen met doofblindheid bestaat uit 3 hoofdtaken:

1. het vertalen van auditieve informatie naar de door de klant gebruikte modaliteit en indien nodig het vertalen van de door de klant gebruikte modaliteit naar gesproken informatie.
2. Het beschrijven van visuele informatie in de breedste zin van het woord. Wil een persoon met doofblindheid echt toegang hebben tot de volledige informatie en mee kunnen doen in de sociale interactie, dan is alleen toegang tot de auditieve informatie, zoals in het geval bij doven, niet voldoende. Het beperkt zich niet tot het vertalen van visuele informatie zoals afbeeldingen die gebruikt worden in bijvoorbeeld een vergadering. Maar ook de fysieke ruimte, de omgeving, de mensen, sociale interacties tussen gesprekspartners, emoties, dingen die je ziet gebeuren etc.
3. Het begeleiden van de doofblinde klant (al dan niet met een geleidehond) tijdens de opdracht.

Dit wordt ook ondersteund in dit artikel ([Frontiers | Access to Interaction and Context Through Situated Descriptions: A Study of Interpreting for Deafblind Persons \(frontiersin.org\)](#))

Toelichting Punt 1 en 2

De samenleving maar ook professionele zorgverleners kennen het begrip levend verlies niet of nauwelijks. Deze onwetendheid veroorzaakt veel onbegrip. Het lukt daarom vaak niet om mensen die zo'n verlies ervaren goed te steunen of begeleiden.

Energiebalans: leven met een auditieve en visuele beperking kost meer concentratie en tijd.

Alledaagse dingen kosten meer tijd, energie en aandacht als je doof en slechtziend of blind bent.

Maar ook de emoties die daarmee omgaan, innerlijk of in contact met anderen, kosten extra energie.

Dus informatie van buitenaf krijgen via een tolk kost ook veel energie en vraagt veel van een

*Doofblind persoon. **Hierdoor zijn de thema's bewust je energie verdelen, grenzen stellen of verleggen en keuzes maken terugkerende thema's waar niet alleen de Doofblinde personen mee te maken krijgen en daar mee om moeten gaan, maar ook de tolk. De frustraties en het verdriet om wat was en niet meer kan, zijn er ook bij hen. Ook zij hebben te maken met dit Levend Verlies, met soms dagelijkse emoties en de nodige aanpassingen.***

<https://bartimeus.nl/expertise/het-ontwikkelen-van-onze-expertise/verliesverwerking/verlies-van-zicht-een-levend-verlies>

Toelichting punt 2 en 3

Veel doofblinden hebben ondersteuning nodig bij communicatie, toegang tot informatie en mobiliteit. ([Bodsworth, Clare, Simblett, & Deafblind UK, 2011](#); [Sense and Deafblind UK, 1999](#)). Dit zorgt automatisch voor een vorm van afhankelijkheid, waardoor er bij de tolk een groter gevoel van verantwoordelijkheid ontstaat. Ook wanneer er even niet getolkt wordt, sta je constant aan. Je blijft de omgeving scannen op eventuele informatie die voor de klant van belang kan zijn.

Toelichting punt 3

Het begeleiden is een extra fysieke belasting, maar ook mentaal. Je bent verantwoordelijk voor de veiligheid van de doofbinde klant en de omgeving. Met name in situaties waarbij extra oplettendheid nodig is (bv moeilijk begaanbare/ smalle paden, musea, drukte etc)) of bij (ernstige) calamiteiten kost dit extra inspanning. (zie dcs)

Schrijftolken voor doofblinden

In onderstaand schema is het verschil tussen schrijftolken en gebaren/tactiel tolken voor en met doofblinden weergegeven. In de laatste kolom is het verschil tussen schrijftolken voor **doofblinden** en **doven** vermeld.

Schrijftolk

db = doofblinde

wat	schrijftolken	gebarentolken	Vershil	Vershil met schrijftolken voor doven
Fysieke positie van de tolk ten opzichte van persoon met doofblindheid	naast doofblind, geen fysiek contact nodig.	in directe fysieke nabijheid, altijd in contact met handen of lichaam	Een tolk kan een positieve of negatieve mening hebben over fysiek contact en nauwe samenwerking met de doofblinde klant.	geen
tolkmodaliteit	handen op het toetsenbord.	tactiele informatie overdracht	Schrijftolken is alleen simultaan vertalen op het toetsenbord. Bij gebarentolken kan de informatieoverdracht tegelijkertijd, op meerdere plaatsen op het lichaam plaatsvinden. Tactiele gebaren wordt fysiek zwaarder ervaren dan schrijftolken.	geen

wat te tolken?	<ul style="list-style-type: none"> - de sprekers - wat in de ruimte te zien is, - wie tegenover de doofblinde persoon staat of in de ruimte is, - andere relevante visuele informatie 	idem	Ook dit kan alleen simultaan in het schrijftolken. De schrijftolk moet grammaticaal onderscheid maken tussen audio en visuele informatievoorziening. Getraind zijn in audiodescriptie* beschrijvingen is een pré.	visuele informatie voorziening is niet nodig bij schrijftolken voor doven. Bij doofblinden is dit wel nodig.
apparatuur voor db: tablet, of laptop	type tempo en hoeveelheid informatie-overdracht aanpassen aan leestempo van de doofblinde persoon en mogelijkheid van tablet. Grote letters, beperkt	geen apparatuur	Doofblind persoon heeft een tablet in zijn handen of op de tafel voor hem/haar.	grote tablet ivm grote letters, ev. lettertype, kleur en achtergrond aanpassen aan specifieke wensen van de klant.
communicatie met de persoon met doofblindheid	gebruikt de doofblinde persoon niet de eigen stem, dan kan deze via laptop communiceren.	vierhanden gebaren, Lorm, vingerspellen, stemtolken	Gebruikt de doofblinde persoon eigen (al dan niet goed verstaanbare) stem dan is het een pré als de schrijftolk het stemgebruik (her)kent. Kan de doofblinde persoon typen, dan kan er gecommuniceerd worden via het scherm.	schrijftolk gebruikers gebruiken over het algemeen eigen stem
brailleleesregel*	via laptop met speciale software voor leesbrailleregel	n.v.t.	doofblinde persoon of schrijftolk moet in bezit zijn van een leesbrailleregel De doofblinde persoon moet in staat zijn braille te kunnen 'aflezen'.	n.v.t.
velowalken (mobiel schrijftolken)	Het toetsenbord ligt op een lichtgewicht blad dat met banden aan het lichaam is bevestigd, zodat de schrijftolk lopend of staand kan typen. Via draadloze verbinding kan de doofblinde persoon lezen op de tablet of eigen mobiel lezen wat er gezegd wordt.	n.v.t.	De doofblinde persoon kan bij mobiele situaties lezen wat er gezegd wordt. Lopen en begeleiden kan niet simultaan met het schrijftolken.	Bij het velowalken voor doven is geen (fysieke) begeleiding nodig.

Audiodescriptie* schrijftolken

Ook wel beeldbeschrijving of audiobeschrijving genoemd, is een manier om kunstvormen zoals theater, opera en dans en mediaproducten zoals film, dvd en televisie toegankelijk te maken voor blinden en slechtzienden. Scènes van een film worden op een heldere, beknopte manier door een computerstemsysteem beschreven, waarbij de audiodescriptie in de natuurlijke pauzes wordt ingelast om interferentie met dialogen, muziek en geluidseffecten zoveel mogelijk te voorkomen. Op deze manier bewerkte films hebben veel weg van een hoorspel

bron: [Wikipedia](#)

Tolken met braileregel**

De braileregel is een regel in braille op de laptop van de tolk met daaronder de vertaling in Nederlands. Er passen 40 karakters op een regel.

De doofblinde persoon krijgt de tekst in braille op een braille leesapparaat.

Als tolk hou je de leeshand van de doofblinde persoon in de gaten zodat je weet wanneer je verder kunt typen. Het type tempo moet dus worden aangepast aan het leestempo van de doofblinde persoon

Om deze tolkmethode aan te kunnen bieden is nodig:

*de brailleleesregel

*de licentie van de leesregel bv Jaws, met updates.

*de drive om de leesregel te laten werken op de laptop. Deze zit standaard

in Jaws. Een afgeleid programma zit in Windows, de zogenoemde 'Schermlezer'. Dit programma laat op het scherm ook zien waar de db is met lezen.

De leesregel valt voor de doofblinden onder de ziektekostenverzekering, net als de hoorapparaten en is niet zonder recept verkrijgbaar.

Als schrijftolk moet men de software voor de leesregel zelf aanschaffen en bekostigen. En je verdiepen in de werking van de leesregel en hoe een doofblinde persoon leest.

Velowalken***

Dit is schrijftolken in mobiele situaties waarbij de schrijftolk een blad voor het lichaam draagt, waar het toetsenbord op ligt, zodat de schrijftolk staand, lopend kan typen. De doofblinde persoon kan via tablet of eigen mobiele telefoon de tekst lezen.

Begeleiding

Het begeleiden van doofblinden is hetzelfde voor schrijftolken als gebarentolken. Fysiek contact is soms noodzakelijk. De schrijftolk moet daar geen bezwaar tegen hebben. Daarnaast is het wenselijk dat de schrijftolk enige gebaren kennis, bijvoorbeeld Haptic Sign heeft, om de doofblinde persoon goed te kunnen begeleiden. Als de schrijftolk een Velowalker bezit, kan hij/zij in mobiele situaties tolken. Begeleiden en schrijftolken kan niet gelijktijdig. Dit betekent dat er meer tijd nodig is.

Algemene toelichting op tolken voor doofblinden

Wat wij vanuit de werkgroep belangrijk vinden om toe te voegen:

Tolken voor doofblinden zijn van mening en ervaren dat het faciliteren van het sociale aspect uiterst belangrijk is. Doofblinde mensen krijgen sociale vaardigheden niet vanzelfsprekend via het gehoor of zicht aangeleerd, zoals horenden en zienden mensen.

Doofblinde mensen kunnen letterlijk niet zien of horen hoe iemand er uit ziet of klinkt. Ze weten niet uit eerste hand of iemand heel vrolijk is of zich bijvoorbeeld juist niet lekker voelt. Ze kunnen niet zien hoe mensen sociaal met elkaar omgaan in verschillende situaties. Tolken zien en horen dat wel en vanuit de horende en ziende cultuur is het vanuit sociaal oogpunt dan heel gebruikelijk om een opmerking over te maken. "Goh, jij ziet er vrolijk uit", of "Je kijkt wat pips, voel je je wel goed?". Dit soort opmerkingen maken doofblinden bijna nooit uit zichzelf omdat ze deze informatie missen. Tolken faciliteren dan niet alleen wat ze zien, maar ook in het gespreksonderwerp. Altijd en overal.

Uit onderzoek blijkt dat doofblind geborenen wel willen communiceren maar dat dit lang niet altijd door de omgeving begrepen wordt. De communicatiebehoefte vanuit het doofblinde kind wordt niet opgemerkt of begrepen. Gerichte aandacht voor het doofblind geboren kind en gerichte één-op-één educatie kunnen communicatie mogelijk maken. Marleen Janssen, prof. dr. Deafblindness is overtuigd dat doofblinden cognitief en emotioneel achterblijven omdat ze onderschat worden.
Bron: Trouw, 5 april 2020, prof. dr. Marleen Janssen en Saskia Damen.

Dan is er nog het punt onbekendheid. Mensen met doofblindheid en tolken maken op zeer regelmatige basis mee dat de horende personen, in welke situatie dan ook, geen benul heeft van doofblindheid, doofblinden cultuur, tactiele communicatie of schrijftolken, tolken en alles wat bij deze doelgroep komt kijken. Een tolk hebben redelijk veel mensen inmiddels weleens op tv gezien, maar wanneer mensen met doofblindheid binnenkomen dan is dit meestal een heel nieuw iets voor de horende gesprekspartner. "Met dat vasthouden enzo" is het toch wel heel wat anders! Vaak is er geen tijd en ruimte om hier uitleg over te geven want de afspraak is van zo tot zo laat.. Terwijl het zeer van belang is voor de communicatie om te weten van elkaar wie we zijn, wat we doen en hoe het in zijn werk gaat.

Deze laatste toelichting hebben wij als werkgroep toegevoegd omdat wij van mening zijn dat dit belangrijk aspect is bij het tolken voor mensen met doofblindheid.

Al deze punten tezamen maakt dat tolken voor doofblinden anders is dan tolken voor mensen die alleen doof zijn.

Bijlage 2 (vraag 3): 8 Casussen uitgeschreven door de verschillende werkgroepleden

Casus 1: Museumbezoek

Algemeen

Iedere doofblinde klant is uniek en een goede communicatie vergt nog meer afstemming in vergelijking met tolken voor doven.

Situaties

- 1) museum bezoek met Reguliere Rondleiding met horende deelnemers en 1 gids. Doofblinde klant maakt gebruik van tactiele gebaren. (geen restvisus)

Voorafgaand aan het museumbezoek bereid ik mij voor over de inhoud van het museum.

Bij aankomst tolk ik voor de klant bij de kassa. Ik beschrijf de ruimte waarin we ons bevinden. Ik leg het contact tussen de klant en de gids, zodat de klant de gids kan informeren over de doofblindheid en met de gids kan afstemmen. Dit gesprek tolk ik. Ik omschrijf de mensen die in de groep zijn en tolk de gesprekjes in de groep.

Tijdens een reguliere rondleiding (dus niet aangepast voor doofblinden) is de tijdsdruk en informatiedichtheid hoog. Ruimtes en Objecten die worden getoond en waarover wordt verteld moeten, in tegenstelling tot tolken voor doven, eerst tactiel worden beschreven. Dit vergt extra creativiteit van de tolk en enige kennis van het tactiel omschrijven op bijvoorbeeld het lichaam. Ook terminologie die vaak onbekend is en gespeld moet worden in de hand kost extra tijd. Daarnaast tolk ik de vragen uit de groep en de vragen van de klant zelf. Door de hoge informatiedichtheid, het tempo en het feit dat je meer achterloopt omdat de vertaling meer tijd kost, moet ik als tolk steeds afwegen welke tolk strategie op dat moment het beste is om zoveel mogelijk informatie effectief te tolken. Tegelijkertijd probeer ik zoveel mogelijk informatie te onthouden om later na de rondleiding eventueel gemiste informatie nog over te brengen aan de klant. Dit geldt ook voor informatie die tijdens de loop wordt verteld. In tegenstelling tot het tolken voor doven, kan deze informatie niet tijdens de loop worden overgebracht.

Naast de rondleiding, tolk ik ook in het restaurant en de museumwinkel. Ik beschrijf de ruimte, de objecten, wat er te koop is, de mensen, eventueel bijzondere/opvallende dingen/mensen/interacties.

Wat nog een extra belasting is, in vergelijking met tolken voor doven, is het stukje begeleiding. Zeker binnen een museum is deze intensiever aangezien ik ervoor moet zorgen dat er geen museumstukken worden omgestoten of beschadigd door de klant.

Casus 2: medische situatie

2) Medische situatie

Betreft lichamelijk onderzoek in ziekenhuis

Modaliteit: tactiele gebaren

Ik begeleid de klant naar het ziekenhuis. Beschrijf de wachtruimte en welke mensen er zitten en beweging in de ruimte, eventuele bijzondere/opvallende/dingen/mensen/interacties.

Ik hou de oproep voor de klant in de gaten en begeleid de klant naar de onderzoeksruimte. In tegenstelling tot het tolken voor doven zit ik niet naast de arts maar tegenover de arts naast de klant vanwege de tactiele communicatie. In deze situatie is het als tolk nog belangrijker om de autonomie van de klant te bewaken en duidelijk maken dat je tolk bent en geen familielid of vriend. De nabijheid van tactiele communicatie geeft soms ten onrechte een gevoel bij de derde partij van een hechte relatie tussen tolk en klant. Ik tolk het gesprek met de arts. Voor het onderzoek moet, nog meer dan bij tolken voor doven goed afgestemd worden met de arts over de plaatsbepaling. Tolk over een afstand is in dit geval namelijk niet mogelijk. De momenten dat tactiele gebaren kunnen, tolk ik tactiel. Kan dit niet dan wordt de informatie voorafgaand aan de handeling gegeven en eventuele signalen afgesproken of gebruikgemaakt van social haptic om de communicatie te ondersteunen.

Casus 3: Vakantiedag 'Drukke dag'

3) Tolken voor doofblinde klant tijdens vakantie

Om deze situatie te beschrijven zal ik 2 verschillende soorten vakantiedagen omschrijven, een "drukke dag" en een "luie dag" zodat duidelijk wordt dat een "luie dag" nog steeds veel energie verbruikt.

EEN DRUKKE DAG:

Klant heeft gekozen voor een vakantie in het buitenland omdat er veel interesse is voor cultuur en flora en fauna van heel de wereld.

Vandaag gaan we mee met een georganiseerde dag.

6.00u, de wekker gaat. Klant op de kamer controleren of de wekker goed is afgegaan dus even in pyjama heen en weer.

6.30u De klant klopt op de deur, we vertrekken samen richting de ontbijtzaal.

We lopen samen langs het buffet waar ik de klant vertel wat er die ochtend allemaal beschikbaar is want er zijn vaak wat dingen anders dan de vorige dag.

Nadat een mooi bordje is samengesteld nemen we plaats aan een tafel, soms nodigen andere mensen ons uit om erbij te komen zitten, soms geeft cliënt zelf aan om bij bekenden aan te willen schuiven en soms wil de cliënt liever alleen zitten bv ivm last van schouder, of drukke dag gehad of nog een drukke dag voor de boeg. Ik vertel wat waar op het bord ligt zodat de klant weet wat hij eet. Wanneer er wordt aangeschoven bij medereizigers worden alle gesprekken natuurlijk vertaald. wanneer we samen zitten dan vertel ik nog steeds wie er binnenkomen, wie waar plaats neemt, als er iemand een koffie laat vallen etc, alles wat er om ons heen gebeurt.

7.15u verzamelen met de groep voor het hotel, koppen tellen, vertellen hoeveel mensen er mee gaan en evt wie bekend zijn.

Ik probeer hier al contact te zoeken met de reisleader, om ons voor te kunnen stellen en duidelijk te maken dat ik zal proberen om bij de uitstapjes bij hem/haar in de buurt te blijven en uitleg over tempo iets aanpassen en dat ik soms in de rede zal vallen.

Eenmaal in de bus vertel ik minimaal van de vier rijen voor en achter ons wie daar zitten (als ik dit weet, of ik vraag of de cliënt de namen wil vragen, wat vaak weer tot een gesprek leidt)

Tijdens de busrit vertelt de chauffeur wat er om ons heen te zien is, als tolk vertaal je de informatie van de chauffeur/reisleider maar daarnaast ook de bouwstijl, of het druk is op straat, als het ineens gaat regenen, is het een rijke of arme buurt, zijn er winkels? Wat voor winkel, alles geef ik door.

Het gebeurt regelmatig dat er een woord wordt gebruikt waarvan het gebaar hetzelfde is als een ander gebaar of erg lijkt op een ander gebaar. Ik geef als tolk dan eerst meer context.

Een doof persoon zou van het mondbeeld af kunnen lezen om welk gebaar het gaat, maar een doofblind persoon kan dit niet dus gebruik je extra gebaren als tolk om de doofblinde persoon sneller het verhaal te laten begrijpen. Dit kost iets meer tijd maar vaak stuk minder tijd dan wanneer een verhaal niet wordt begrepen en ik een heel stuk uitleg opnieuw moet uitleggen.

Eerste bezoekpunt, we stappen uit, ik vertel hoe de omgeving eruit ziet, deels is dit natuurlijk al verteld in de bus maar ik geef nu aan hoe druk het is (we zijn meestal niet de enige bus op zo een toeristisch punt) ik vertel wat voor bodem het is, grint, zand, stenen? Beetje hobbelig, erg ongelijk of klimmen. Zijn er meerdere routes? Misschien is een ander pad makkelijker? Samen bepalen we vaak wat hier de beste optie is.

Tijd is vaak krap omdat wij de eerste 10 minuten al bezig zijn met plan van aanpak.

Terug naar de bus voor de volgende bezichtiging. Dit verloopt wel allemaal ongeveer hetzelfde en daardoor gaat het allemaal wat sneller.

In de middag stoppen we ergens omdat er een (lokale) lunch is georganiseerd.

We stappen uit, ik omschrijf het gebouw waarin we gaan eten. We bespreken of er een voorkeur is om bij bepaalde mensen aan tafel te zitten of juist niet. We kiezen een plekje aan een tafel waar we nog een beetje tussen mensen in kunnen zitten, hoe meer mensen ik kan verstaan des te meer opties om bij gesprekken aan te haken. Als er buffet is gaan we daar eerst even kijken om te zien wat er te eten is, dan houdt het straks de rij minder op als ik dan alles dan nog moet vertalen.

We gaan terug naar tafel en ik vertel met wie we aan tafel zitten en waar iedereen zit. Vaak komen de eerste vragen dan vanzelf al en ontstaat er een gesprek met mede-tafelgenoten. En ook nu vertel ik waar het eten op zijn bord ligt zodat hij zelf kan bepalen wanneer hij wat eet.

Na de lunch vervolgen we de reis, de reisleidster laat een geplastificeerde A5 rondgaan waarop de oude biljetten van het land zitten. De doofblinde persoon wil een verhaal vertellen van vroeger, maar gezien de reisleider verder wil met haar verhaal stoort de doofblinde klant eigenlijk wel wat met zijn stem. Ik geef hem dan aan niet zijn stem te gebruiken zodat de reisleidster wel door kon gaan.

Daarna gaat de reis verder en die verloopt ongeveer hetzelfde als de ochtend (leider vertelt, ik vertaal, we stappen uit, bespreken de locatie, en na bezichtiging en evt foto's weer richting de bus) Soms is er nog een rondleiding bv in een fabriek, dan vertel ik natuurlijk de verhalen van de gids maar ook probeer ik zoveel mogelijk spullen te laten voelen en ruiken.

Eind van de middag komen we terug aan bij het verblijf,

Bij het afscheid zegt de DoofBlinde persoon: ik vond het vandaag zo leuk, ik kom hierheen verhuizen en bij jou wonen!

Terug bij de boot gaan we dan meestal even terug naar de kamer om ons om te kleden, spulletjes op te bergen van de dag, klaar te maken voor de avond.

Daarna gaan we, indien er tijd over is, even naar de lobby voor een drankje om het programma voor de volgende dag te bespreken.

Dan is het tijd om aan tafel te gaan voor het avondmaal, meestal zitten we aan tafel met andere mensen waarmee dan de dag wordt doorgenomen, iedereen verteld wat er die dag is gedaan, hoogte en evt minpunten, etc. dit vertaal ik natuurlijk allemaal en tussendoor proberen we de menukaart zo goed mogelijk te lezen en een keus te maken.

Na het diner wordt er nog ergens een drankje gedaan of er is een activiteit georganiseerd waar aan mee wordt gedaan.

Spel/activiteit begeleider zoeken, vragen wat er die avond wordt gedaan, en of we oogcontact kunnen houden ivm tempo (wanneer mogelijk)

We doen zo goed als kan mee aan het spel, en mijn ervaring is dat als we ons vooraf even kunnen voorstellen dat er dan vaak veel begrip voor ons is.

Als na afloop de scores worden besproken krijgen we vaak een applaus van wel iemand omdat die niet snappen hoe we aan zo een activiteit mee hebben kunnen doen, wat vaak resulteert in een gezamenlijk drankje en voor je het weet is het tussen 22u en 24u avond, tijd om ons bedje op te zoeken want morgen gaat de wekker weer rond 7u.

Vakantie? Ja, maar een doofblind persoon denkt vaak: ik ben er nu uit, thuis zit ik weer in m'n eentje te wachten tot er iemand langs komt of tot er iets wordt georganiseerd dus de doofblinde persoon haalt er vaak alles uit wat erin zit. Dus ook de wekker van de tolk gaat weer om 7u.

Casus 4: vakantiedag 'Rustige dag'

4) EEN RUSTIGE VAKANTIEDAG:

Om 7u gaat de wekker zoals elke dag, mits eerder, want het is vakantie dus dan ga je niet uitslapen, lijkt de logica wel van onze doofblinde klanten.

Half 8/8u richting de ontbijtzaal. Omdat er vandaag niets op het programma staat heeft het de voorkeur om tijdens het ontbijt bij iemand aan te schuiven. Nadat we het ontbijtbuffet weer hebben doorgenomen, behalve de dingen die DB niet lust, en een plekje hebben gevonden bij iemand aan tafel wordt er gesproken over hoe de vakantie bevalt en wat er de vorige dag is gedaan en wat er vandaag op het programma staat. Tussendoor wat pauzes om het ontbijt te nuttigen.

Meestal gaat de strandtas meteen mee naar het ontbijt en met gevulde buik gaan we dan richting het zwembad/strand. Uitleggen waar we staan en waar evt nog plekjes vrij zijn, benoemen welke bekenden er al liggen en waar.

Eenmaal geïnstalleerd, nemen we eerst het dagprogramma van de boot door, er zijn op een zeedag gemiddeld 70 activiteiten georganiseerd op verschillende plekken. Als tolk heb ik de avond ervoor al naar het programma gekeken en een aantal activiteiten doorgestreept omdat ik zeker weet dat DB dit niet wil doen. Dingen waarover ik twijfel, die laat ik staan om voor te lezen. Er zijn ook activiteiten waarvan ik zeker weet dat hieraan deelgenomen zal worden omdat dat de vorige dag al is benoemd bijvoorbeeld, en dan schrap ik ook vast de activiteiten die op hetzelfde tijdstip worden georganiseerd.

Er blijven dan nog wel zo'n 45 activiteiten over om uit te kiezen en als ik deze in 1x voorlees dan is dat best veel om te onthouden. Er wordt een voorselectie gemaakt, later op de dag herhalen we de activiteiten voor de middag en avond nog een keer.

Daarna komt er vaak wel een boekje of enveloppen oid uit een tas. Denk hierbij aan boekje van woongroep of de HKS-expres of iets anders, of deel van de post die thuis nog niet was behandeld met mwd-er, papieren die oud zijn en waarvan niet duidelijk is voor de persoon waar het van is. Dit vertalen kan wel tot een uur duren.

Gedurende de hele dag worden er wel verhalen verteld door de klant aan de tolk, want in het dagelijks leven is er lang niet altijd iemand in de buurt waartegen je even je verhaal kan doen (en die dat ook begrijpt).

Als tolk vertel je tussendoor wat er gebeurt in het water, dat het opeens drukker/rustiger wordt, dat er mensen naast ons komen zitten of juist weggaan. Even wat te drinken halen bij de bar.

Tijd voor lunch rond uur of 12 want dat is thuis ook lunchtijd.

We gaan weer richting de eetzaal en nemen het buffet door, scheppen op en bepalen bij wie we

willen zitten, of alleen. Er wordt door de klant vaak iets verteld over het boekje wat 's morgens is gelezen, de informatie is bezonken en er komen nog vragen of de klant wil gewoon een eigen ervaring vertellen.

Na de lunch gaan we weer terug naar ons plekje, het is inmiddels ongeveer half 2.

Klant stelt voor om een spelletje te doen: aangepaste yathzee, of een kaartspel als skipbo.

We gaan voor Yathzee. Soms wil een buur wel een rondje meedoen.

Klant heeft wel braille dobbelstenen mee maar het briefje van de Yathzee is gewoon papier.

Klant gooit, voelt stenen, maakt keuzes, 2^e keer gooien, hetzelfde, 3^e keer gooien en geeft door wat de tolk moet invullen.

Tolk gooit, vertelt wat er is gegooid en wat er apart wordt gelegd, ronde 2 hetzelfde, ronde 3 hetzelfde, en dan vertellen wat de tolk invult op het briefje.

evt 3^e persoon gooit, tolk vertelt wat er wordt gegooid, ronde 1, 2, 3 en vertelt welke punten in welk vakje worden geschreven. Yathzee duurt bij ons toch vaak wel een stuk langer omdat alles nu eenmaal langzamer gaat.

Soms wordt er ook bingo georganiseerd, tolk vertelt dan wat er op het briefje staat, welke nummers onder de B-I-N-G-O. nummers worden getolkt, grapjes tussendoor, hoeveel nrs nog open zijn, nummers worden tussendoor herhaald want dat is in 1x niet te onthouden.

1^e bingo, gewonnen door een vrouw in een fleurige bikini, broekje valt tussen haar billen en topje heeft een knoop in haar nek. Ze is ongeveer 45 jaar oud, blond haar stijl, en een vrolijk gezicht, afkomst aziatisch/amerikaansbv. Vertalen van het gesprekje en vertellen wat de prijs is. Vrouw loopt terug naar haar plek en vriend is blij voor haar, geeft haar een kus. Ook dit soort details vertel je aan de klant.

Bingo ronde 2, hetzelfde.

Nog even het bubbelbad in, want daar zijn we nog niet aan toegekomen!

In het bubbelbad zijn mensen altijd wel spraakzamer dan in een gewoon zwembad. Hier ontstaat altijd wel een gesprek over de dubbele beperking, hoe het is om hiermee te reizen, waar klant allemaal is geweest in de wereld etc.

Andere mensen haken aan met vragen of luisteren mee .

Wanneer mensen interesse tonen in DB dan kan deze heel lang en gedetailleerd vertellen, naar mening van sommige mensen wat te. Soms zie ik dan dat mensen afhaken, of het is een te ver van hun bed verhaal, of omdat ze zelf ook wat willen vertellen maar DB blijft vertellen, ook als tolk probeert aan te geven dat een ander ook wat wil zeggen.

Na ongeveer een uur stappen we dan uit het bad.

Het is nu rond half 5, tijd om naar de kamer te gaan om op te frissen voor het diner.

Half 6 klopt de klant op mijn deur, tijd om te gaan. We gaan naar de eetzaal of de stad in op zoek naar een lekker restaurant.

Restaurant: eerst vertellen wat voor soort restaurant het is, welke vorm, hoeveel tafels en stoelen ongeveer zijn, is het druk of rustig, wat voor sfeer.

Dan doornemen van de menukaart en een keus maken, bestellen. Nog wat verder in gesprek over het restaurant en daarna de volgende dag voorbereiden, waar gaan we naartoe, wat gaan we daar doen, moeten er nog kaartjes worden besteld? Hoe gaan we ernaartoe? Hoe laat gaan we vertrekken en hoe laat zullen we ongeveer terug zijn? Wat doen we met lunch? En diner? Tolk zoekt informatie online en vertaal dit.

Na het eten gaan we terug naar het hotel, daar is soms nog een activiteit en anders gewoon naar de bar, vertellen hoeveel mensen er ongeveer zijn, evt bekenden, bepalen waar te zitten.

De ene keer met andere mensen aan tafel en wordt er besproken wat er is gedaan die dag en wat de plannen zijn voor morgen, de andere keer zitten we alleen aan tafel en wordt er nog het een en ander verteld door de klant, of als er live muziek is dan vertaal je dat als tolk.

Als het heel gezellig is dan wordt er nog een tweede ronde drankjes besteld en anders zakken we langzaam af richting bed. Dat kan ergens tussen 22 en 24u zijn, maar niet eerder want je gaat niet voor 22u naar bed als je op vakantie bent..

Casus 5: tolken bij het hardlopen

5) Casus Sporten

Sporten

Tactiel tolken tijdens het sporten

Voor een klant tolk ik tijdens het hardlopen. Ik haal de klant op en we rijden naar de opdracht plaats. Halen en brengen is gebruikelijk omdat de DoofBlinde mensen vaak zelf al niet meer met het openbaar vervoer kunnen reizen of dat ze er zelf voor kiezen om dit niet meer te doen omdat dit teveel energie kost. Ook al schep ik een duidelijke voorwaarde aan het meerijden: ik praat onderweg niet met ze. Ik kan niet tegelijkertijd naar de weg kijken, naar rechts kijken wat de DoofBlinde persoon zegt en ook nog teruggebaren. Naast dat ik dat levensgevaarlijk vind, voel ik ook een grote verantwoordelijkheid naar hen en mezelf toe. Stel dat er iets gebeurt, een ongeluk.. En hij of ik raak buiten bewustzijn of moet in het ziekenhuis opgenomen worden. Dan is er geen enkele communicatie mogelijk. Zonder tolk is mijn DoofBlinde klant van alle communicatie afgesloten.

We treffen het vandaag, het is mooi weer. Humeur van ons is als de zon, helemaal goed! Ik moet wel opletten waar ik ga staan als ik moet tolken zodat de DoofBlinde persoon geen hinder heeft van het zonlicht.

Zodra we bij de sportclub zijn, begeleid ik hem naar de kantine, vertel hem op dat moment meteen of er al veel of nog weinig mensen zijn. Dan laat ik hem voelen waar de tafel en de stoel zijn zodat hij zijn rugtas en jas uit kan doen. Dan vertel ik wie er al zijn. Namen spel ik want de deelnemers hebben (nog) geen naamgebaar. Er zijn vandaag 14 deelnemers en 14 buddy's. Vaak wordt er meteen al even een praatje met iemand gemaakt, ik vertaal dit. Gesprekken voeren gaat niet vanzelf, ik moet als tolk luisteren naar wat mensen zeggen en dan proberen ertussen te komen zodat mijn klant dan ook mee kan praten. De DoofBlinde persoon mist de non-manuele signalen, hij ziet de gesprekspartner geen je/nee schudden, kan ook de mimiek niet zien en kan de intonatie niet horen. Soms gaat een gesprek goed en soms verloopt een gesprek hierdoor niet zo soepel. Dan gebruik ik als tolk vaak de strategie om zelf als eerste contact te maken met iemand door 'zomaar' even iets te zeggen, de reactie die komt vertaal ik dan en zo is er contact gelegd en kan er een gesprek uit voortvloeien. Vandaag heeft de DoofBlinde klant een heel waardevol gesprek gehad met een blinde renner. Valt me wel op dat blinde mensen vaak taal inzetten en veel langer van stof zijn dan de DoofBlinde klant. Dit maakt het vertalen een uitdaging. Dat is bij de opdracht die ik nu omschrijf ook zo. Wat is de boodschap, waar gaat het verhaal naartoe? Veel keuzes maken in het vertalen.

Dan gaat de trainer/ster de groepen indelen, ik vertaal wie in welke groep zit. Ik zorg er wel voor dat ik in de buurt van de trainer ga staan zodat ik haar goed kan horen. Maar ook omdat ze soms heel snel gaat en ik vanuit die positie makkelijker kan ingrijpen en kan vragen of ze iets rustiger wil praten. Ik vertaal niet alleen bij wie de klant in de groep zit, maar vertaal alles, dus alle namen van iedereen en bij wie ze zijn ingedeeld. Ook wordt het programma van die training besproken en soms gebeurt dit ook na de warming-up. Als het nodig is begeleid ik de klant nog naar het toilet. Hij weet inmiddels waar de wasbak, de zeep en de handdoekjes zijn, dus dat hoeft ik nu niet meer te vertellen aan hem, eerder was dit nog wel nodig.

Als de groep naar buiten gaat dan vertel ik dat en lopen we mee. Zodra we vertrekken, vertel ik ook wie er voor hem lopen en wie achter hem lopen. Ik bepaal over het algemeen wanneer we gaan lopen of wanneer we stoppen. Met uitzondering natuurlijk wanneer de klant moe is en even rustig wil wandelen, hij geeft dit dan zelf aan. Alle andere keren bepaal ik, want ik zie wanneer de groep vertrekt en wanneer ze stoppen. Ik houd in de gaten dat mijn klant niet tegen iemand aanbotst of dat hij laaghangende takken in zijn gezicht krijgt. En ik houd het pad in de gaten zodat we goed op de weg blijven lopen zodat hij niet valt. Dit gaat de hele training door. We dribbelen naar de warming-up plaats en daar doen we op het fietspad verschillende oefeningen. Hier vertaal ik de oefeningen (en doe ze voor zodat hij kan voelen) en de opmerkingen van de deelnemers vertaal ik ook. Klant heeft ook vaak wel wat te zeggen of op te merken, dus dat vertaal ik ook, van Gebarentaal naar gesproken Nederlands. Omdat ik als tolk altijd achterloop in mijn vertaling, want ik moet eerst luisteren of kijken naar wat er gezegd wordt, daardoor komen de reacties op de voorgaande gebeurtenis ook later. Het gebeurt vaak dat horende mensen dan al gereageerd hebben. Ik moet er als tolk dan voor zorgen dat de opmerking van mijn klant er toch op een subtiele manier doorheen komt, zonder dat het als vervelend of gek wordt ervaren. Daar ben ik ook tijdens deze tolkopdracht altijd mee bezig.

Als de hardlooptraining begint, vertel ik weer wie waar loopt. Ook wat er in de omgeving te zien is geef ik door en dat doe ik iedere training weer zodat de klant zich ook kan oriënteren. Dus wanneer we in het park zijn, waar de huizen zijn, of er een fietspad is, een garage, een zwembad of andere info bijvoorbeeld dat er hardlopers aankomen of fietsen/scooters voorbij komen, dat er mensen aan het roeien zijn, iemand zijn hond uitlaat, dat er een kind aan het spelen is. Ook geef ik aan of er een bocht aan komt, de weg iets op of afloopt, er een brug komt. Allemaal informatie die ik tijdens het hardlopen aan hem doorgeef. Als er bijvoorbeeld een training wordt gegeven waar we 7 herhalingen moeten doen, dan geef ik op zijn rug of in zijn hand ook door bij welke herhaling we zijn door het getal groot op zijn rug te schrijven.

Soms krijg ik te horen: “ Wat heerlijk dat jij lekker kan hardlopen voor je werk, lekker ontspannen!”

Het is ook heerlijk, want ik hou toevallig zelf van hardlopen, maar het is alles behalve ontspannen. Je bent continu bezig met vertalen en vertellen wat je ziet. En natuurlijk zijn er ook stukken bij, vooral als de training al wat langer bezig is, waarbij er wat minder wordt gepraat, maar je staat altijd AAN. Bovendien is mijn rechterarm heel statisch en beweegt een stuk minder heen en weer dan wanneer ik voor mezelf hardloop. En dit heeft weer gevolgen voor mijn spieren in mijn schouder, wat klachten geeft. Helaas heb ik nu zelf last van een blessure waardoor ik niet meer zelf kan hardlopen. Bovendien is de klant een man, een stuk jonger dan ik en zal uiteindelijk ook een stuk sneller zijn dan ik. Het zou dan veel fijner zijn om op je eigen tempo te kunnen hardlopen met een andere Buddy. Dit heb ik doorgegeven aan de klant en hij begreep wel wat ik bedoelde. De klant heeft zelf naar een Buddy gezocht die met hem wilde hardlopen maar niemand durfde het aan. Het heeft maanden geduurd maar de drempel is voor iedereen te hoog. De taalbarrière is enorm, niemand kan en durft met hem te communiceren zonder tolk erbij. Ik heb toen voorgesteld dat ik aan de club zou vragen wie het gewoon een keer wilde proberen en dat ik erbij bleef. Toen is het gelukt om een buddy te vinden en onlangs is er een tweede buddy bij gekomen. Ik ga dan mee op de fiets en kan tijdens het fietsen aanwijzingen geven en tussendoor tijdens de pauzes tolken. Klant kan met deze buddy's hardlopen op zijn eigen tempo, maar mist wel informatie, bijvoorbeeld wie er voor of achter hem loopt en waar hij loopt en de andere visuele en auditieve informatie. De buddy's kunnen geen gebarentaal.

Ik voel me als tolk voor DoofBlinden altijd verantwoordelijk. Je kan je klant onmogelijk lang alleen laten. Zelfs als ik naar het toilet moet, zorg ik ervoor dat ik weer zo snel mogelijk terug ben. De klant ziet en hoort niets, zonder mij is er geen enkele vorm van communicatie met anderen mogelijk.

Doordat ik de enige ben met wie hij kan communiceren, ben ik ook de enige op wie hij zich af reageert als de dingen niet zo lekker gaan als hij had gewild. En geloof me, dat gebeurt nogal eens. Ik heb een enorm empathisch vermogen en begrijp dat zijn leven compleet anders is dan mijn leven, maar ik vind het tegelijkertijd ook moeilijk hoe ik moet reageren op het moment dat er zich zo'n moment van afreageren plaatsvindt. Want ik ben de professional en hij is de klant. En hij is DoofBlind en ik niet.

Tevens heb ik onwijs veel bewondering en respect voor deze DoofBlinde man. Hij is nog hartstikke jong, hij hoort niks, ziet nog maar een fractie van wat hij ooit heeft kunnen zien en hij loopt hard! Er is een heel sterke band op basis van een groot vertrouwen. Daar heb ik diep respect voor. Het maakt me trots dat hij mij dit vertrouwen kan en wil geven en dat hij hierdoor een stukje vrijheid kan ervaren. Ik ben blij dat ik hem heb leren kennen en dat ik dit fantastische werk mag doen.

Casus 6: Vrije tijd

6) Tolkgebruiker specifiek: doofblind, heeft een vorm van autisme. Kan thuis goed overweg met de computer met vergrotingssoftware.

Communicatie voorkeur: scherm lezen en reageren door te typen op de laptop..

Tolkmodaliteit: schrijftolken

Tolksituatie : restaurantbezoek.

Voorafgaand

De tolkgebruiker vraagt digitaal aan mij om een lokaal Italiaans restaurant met goede verlichting uit te zoeken voor een diner met de bejaarde ouders, die uit een andere stad komen.

Ik zoek een restaurant met bovenstaande wensen en voeg daar zelf aan toe dat de menukaart op de website van het restaurant moet staan zodat de tolkgebruiker thuis, op de computer, voorafgaand aan het restaurantbezoek de menukaart kan lezen. In het restaurant kan de tolkgebruiker immers niet zelfstandig de menukaart lezen.

Na akkoord van de tolkgebruiker over de keuze van het restaurant, neem ik telefonisch contact op met het restaurant om te reserveren en het een en ander af te stemmen. Bijvoorbeeld een tafel bij het raam met zo veel mogelijk daglicht.

Tijdens de tolkopdracht

Bij binnenkomst in het restaurant begeleid ik de tolkgebruiker naar de garderobe en eventueel de toiletten. Tijdens het diner schrijftolk ik het gesprek met de ouders en de uitingen van het bedienend personeel. Daarbij ben ik alert op de (plotselinge) gebaren en wensen van de tolkgebruiker. Ik moet dus over kennis van de mogelijkheden van de tolkgebruiker, de specifieke communicatiewensen en uitingen van de tolkgebruiker beschikken.

Daarnaast ben ik alert op relevante visuele informatie en geef deze op gepaste wijze aan de tolkgebruiker door. Denk bijvoorbeeld aan kaarsen, wijnglazen op tafel, plotseling drukte of kleinde kinderen of honden in het restaurant.

Daarnaast moet de schrijftolk ook kunnen ondersteunen bij sociale communicatie.

Het sociale aspect is een zeer belangrijk onderdeel in het tolken voor doofblinden.

In dit geval weet de tolkgebruiker wie de gesprekspartners zijn, maar in andere gevallen ziet de tolkgebruiker niet wie er nog meer in de ruimte aanwezig is. Het is aan mij om dit kenbaar te maken aan de tolkgebruiker, zodat de tolkgebruiker een keuze kan maken of hij/zij een gesprek met iemand wil aangaan. Als de tolkgebruiker dit wil, zal ik dit gesprek moeten initiëren en faciliteren door de persoon in kwestie te vragen of hij/zij een gesprek wil aangaan met de tolkgebruiker.

Naast het gesproken component moet ik, voor zover mogelijk, de non-verbale communicatie van de gesprekspartners overbrengen.

Na afloop

Na afloop begeleid en breng ik de tolkgebruiker terug naar huis.

Samengevat

De informatievoorziening voor doofblinden is driedig:

- vooraf, zoveel mogelijk lokale en visuele informatie opzoeken en aan tg doorgeven.
- ter plaatse, lokale en visuele informatie via tekst doorgeven aan tg
- auditieve en non-verbale informatie via tekst doorgeven aan tg
sociale gesprekken eventueel initiëren en faciliteren.

De schrijftolk moet over communicatieve en schrijftolkvaardigheden beschikken om aan bovenstaande aspecten te kunnen voldoen.

Casus 7: Cursus en vrije tijd

7) Cursus 1 op 1

Anders dan bij doven zal ik bij doofblinde in de wachtkamer de docent in de gaten houden en dan de klant begeleiden naar de lesruimte. De klant zit naast de leraar, met een tablet voor zich. Onderling afstemmen we wat het makkelijkst leest. Verlichting in de ruimte moet worden gedimd, maar dit geeft de klant zelf aan. Bij het overbrengen van de boodschap, de aanwijzende woorden " dit, die, daar, deze " en specificeren wat er bedoeld wordt. Anders dan bij doven kan de doofblinde klant niet zien welke kant uit of waarnaar gewezen wordt. Er moet ruimte voor de klant blijven voor zijn eigen apparatuur (lesboek, braille Perkins Typemachine). Bovendien moet ik ook stemtolken voor de klant aangezien de leraar nog niet gewend is aan de articulatie van de klant. Dit is een dilemma of wel of niet simultaan stemtolken, want je hoort niet de volledige boodschap als de klant blijft praten. Bij binnenkomst steevast dezelfde zitplekken aanhouden. Na de les de klant weer begeleiden naar de auto en diens hand op de portierklink leggen.

Stagewerkplek

Als de klant met de taxi komt, opwachten en overnemen bij de ingang en daarna samen met de klant lopen naar de lesruimte. De klant kijkt mee op mijn laptopscherm. In een beveiligde omgeving is het niet mogelijk om de TOT-stick in de computer te stoppen om de tekst te laten verschijnen op het computerbeeldscherm van het bedrijf. Dat zou de mooiste oplossing zijn. In overleg maak ik de

letters zo groot mogelijk maar dan past er niet veel informatie op het beeldscherm. In dat geval herhaal ik en vat ik samen. Als klant testjes moet maken, dan hoef ik niet te tolken maar wel alle aanwijzingen in de gaten te houden en deze verkort doorgeven.

Familiebezoek

Als de familie van de klant mee is, dan hoef je vaak niet de klant naar een zitplek te begeleiden. Pas als iedereen zit, dan kun je de namen op volgorde intypen. De al dan niet snoerloze brailleleesregel gebruiken is het handigst in gezelschap mocht de klant daarmee bekend zijn. Zelf ga ik wel zo zitten dat ik kan zien hoe ver de klant is met lezen. Als de klant nog niet aan het einde van de regel is, kan ik niet doortypen want dan verdwijnt de informatie. Een strategie om de het bij te houden is dan samenvatten of de zin herhalen. Anders dan bij doven, blijf ik zo dicht mogelijk bij de klant in de buurt. De namen van tevoren door krijgen kan ook handig zijn. Bij deze specifieke gelegenheid moet ik zeggen dat het aansluiten van mijn eigen leesregel niet lukte (bleek vanwege een update die ik niet had moeten uitvoeren achteraf) Toen kwam de klant met de oplossing om te gaan Whatsappen ter plekke. Het lastige van appen is dat je na iedere zin op enter moet drukken want anders duurt het te lang voordat de boodschap doorkomt bij de klant. Het andere dilemma bij dit bezoek was: wel of niet mee-eten. Ik zei toen: “niet voeren onder werktijd” of ik geef aan dat vanwege gevoeligheid van het toetsenbord ik liever geen eten in de buurt wil hebben. Of wat te doen als men blijft aandringen dat je mee moet eten.

Bijlage 3 (vraag 4):

DC-Schema's naar aanleiding van de casussen (bijlage 2).

DC-Schema(leeg), 1 voorbeeld met uitleg

DC-S is een manier om in kaart te brengen welke factoren invloed hebben op een tolksituatie. Het is bedoeld om tolk te ondersteunen in ethische beslissingen.

Categorieën die gebruikt worden:

Demands(eisen)	Demands specifiek voor DB-opdrachten	Opmerkingen
<p>Environmental (omgeving) Wat is specifiek voor de setting?</p> <p><i>Sub categorieën:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Doel van de omgeving,</i> ● <i>Fysieke omgeving,</i> ● <i>Personeel en cliënten aanwezig in de setting,</i> ● <i>Gespecialiseerd lexicon.</i> 	<p><i>Doel van de omgeving:</i> <i>Fysieke omgeving:</i> <i>Personeel en cliënten aanwezig in de setting:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Setting met alleen DB, versus setting met 1DB met of zonder ervaring met DB.</i> <p><i>Gespecialiseerd lexicon:</i></p>	<p>Doel van omgeving, Fysieke omgeving en gespecialiseerd lexicon speelt bij DB-opdrachten een rol, net zoals opdrachten voor (plots)doven.</p>
<p>Interpersonal (interpersoonlijk) Wat is specifiek in de interactie tussen tolkgebruikers (horend, slechthorend en doof) en de tolk?</p> <p><i>Sub categorieën:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Machts- en autoriteitsverhoudingen,</i> ● <i>Communicatiestijl,</i> ● <i>Communicatie flow,</i> ● <i>Communicatiedoelen,</i> ● <i>Emotionele toon of stemming,</i> ● <i>Culturele dynamiek,</i> ● <i>Gedachtenwerelden (thought worlds),</i> 	<p><i>Machts- en autoriteit:</i> <i>Communicatiestijl:</i> welke communicatiemethode wordt gebruikt door een DB-cliënt? Tolken in kleine ruimte, 4HG,2HG, vingerspellen/lorm, vingerspellen of schrijven in de hand. Gebruik van haptic. Tolk heeft langer nodig om de informatie te tolken afhankelijk van <i>Communicatieflow(beurtwisseling):</i> <i>Beurtnaam/wisseling</i> wordt doordat DB andere communicatievorm heeft, tolk moet eerst luisteren, dan vertalen. <i>Communicatiedoelen:</i> doel van omgeving kan verschillen van persoonlijk doel. <i>Emotionele toon of stemming:</i> meer frustratie en verdriet bij DB (acceptatieproblemen invloed op verwerkingstijd bij DB).</p>	

	<p><i>Culturele dynamiek:</i> DB-cultuur versus dovencultuur of horende cultuur. DB-cliënt is niet op de hoogte van bepaalde 'gangbare', culturele zaken.</p> <p><i>Gedachtenwerelden:</i> gedachten worden beïnvloed door socio culturele ervaringen, opvoeding, waarden, en emoties. Dit is de basis/fundament voor taal. Gedachten komen eerst dan als tweede de uiting taal. Bij DB te maken met specifieke ervaringen die te maken hebben met 'het doofblind zijn' dus <i>wat</i> wordt er gezegd en ook <i>waarom</i>?</p>	
<p>Paralinguistic (paralinguïstisch) Wat is specifiek de kenmerken van de tolkgebruikers expressieve taal? <i>Sub categorieën:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fysieke/cognitieve beperkingen, ● Fysieke positionering ● Idiosyncratisch spraak/gebaren ● Volume ● Tempo ● Accenten ● Akoestische of visuele barrières 	<p><i>Fysieke/cognitieve beperkingen:</i> Door DB heeft tolk meer tijd nodig om te tolken, uitleg van woorden(beperkte woordenschat), geven/omschrijven van visuele en auditieve informatie(bijv. ook omschrijven van persoon voor wie wat zegt). Meer omschrijvingen nodig doordat DB non-manuele signalen mist (bijv. ja-nee-schudden, missen van mondbeeld) Fysieke positionering: zit de DB op de juiste plek bij restvisus, afstand afhankelijk van gezichtsscherpte en licht. Idiosyncratisch spraak/gebaren: DB klant gebruikt oudere gebaren of kent bepaalde code gebaren niet waardoor dit invloed heeft op de tolksituatie. Volume: Tempo: Accenten: Akoestische of visuele barrières: Tolk kan de boodschap niet goed horen door achtergrondgeluid.</p>	

	DB kan de tolk niet goed zien, door overgangen in licht/donker, donkere ruimte, tegenlicht.	
Intrapersonal (intrapersoonlijk) Wat is specifiek voor de tolk? <i>Sub categorieën:</i> <ul style="list-style-type: none"> ● Gevoelens en gedachten, ● Afleiding fysiek/of psychologisch. 		

Controls (middelen of vaardigheden) <i>Hoe gaat de tolk om met de 'demands' van de tolkopdracht?</i>	Controls specifiek voor DB opdrachten	
'Controls' voor de opdracht (pre-assignment controls) 'controls resources' unieke kenmerken van een tolk qua achtergrond, ervaring, persoonlijkheid en tolkervaring: <ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijksheidskenmerken, ● Opleidingen, ● Persoonlijke en werk gerelateerde ervaring, ● Directe voorbereiding voor de opdracht. 	<i>Vorbereidingen:</i> Afstemmen van kleding en kleuren,	
' Controls' tijdens de opdracht Welke beslissingen neem je wel of niet tijdens een opdracht? <ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van de demands ● Positieve zelfspraak ● Gedragmatige interventies ● Alle vertalingen ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk ● Volgen van de code van Ethiek 	<i>Vorbereidingen:</i> <ul style="list-style-type: none"> ● Afspreken van codegebaren/haptic? ● Afstemmen over afstand en verlichting in de ruimte. ● Geven visuele info: beschrijven van ruimte, beschrijven van de personen en persoonskenmerken. <i>Interventies: (dit zijn zowel de acties die je</i>	Meer voorbereiding met DB-cliënt nodig in de tolkopdracht, om de fysieke omgeving en de personen aanwezig te kunnen omschrijven (geven van visuele info),

	<p><i>daadwerkelijk uitvoert en de acties die je niet uitvoert).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ingrijpen omdat er meer tijd nodig is om een vertaling te maken, ● Ingrijpen omdat er meer verwerkingstijd nodig is bij de cliënt, ● Ingrijpen om DB-client een beurt te geven, 	
<p>'Controls' na de opdracht Post-assignment controls</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Follow up met tolkgebruikers, ● Meer scholing over het onderwerp, ● Nabespreken met collega's, eventueel moeilijkheden, ● Supervisie ● Zelfzorg. 		

Casus 1: DC-S Museum Bezoek

Demands (eisen)	Demands (specifiek voor DB opdrachten)	Opmerkingen
<p>Environmental (omgeving) Wat is specifiek voor de setting?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Doel van de omgeving ● Fysieke omgeving ● Personeel en cliënten aanwezig in de setting ● Gespecialiseerd lexicon 	<ul style="list-style-type: none"> ● Doel van de omgeving: Museum met verschillende ruimtes waarin verschillende objecten tentoongesteld staan. zowel beschermd (achter glas) als onbeschermd. ● Fysieke omgeving: <ul style="list-style-type: none"> - Extra opletten omdat de DoofBlinde persoon niks 	<p>De onderstaande drie punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Doel van de omgeving ● Fysieke omgeving ● Gespecialiseerd lexicon

	<p>mag aanraken en/of mag omstoten</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Personeel en cliënten aanwezig in de setting: <ul style="list-style-type: none"> - Setting met 1 doofBlinde, 1 Tolk, 1 horende gids en 10 horende deelnemers - Gids en overige deelnemers hebben geen ervaring met doofblinden ● Gespecialiseerd lexicon terminologie behorend bij objecten in het museum waarover verteld wordt <ul style="list-style-type: none"> - Gebaren aanpassen aan kennisniveau van de DoofBlinde persoon - Vingerspellen - Haptic communication (code gebaren) inzetten bij het omschrijven van objecten en ruimtes. - Pro Tactile inzetten bij het omschrijven van objecten en ruimtes 	<p>spelen bij iedere tolkopdracht een rol voor het tolken voor DoofBlinden.</p>
<p>Interpersonal (interpersoonlijk) Wat is specifiek in de interactie tussen tolkgebruikers (horend, slechthorend, doof) en de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Machts- en autoriteitsverhoudingen ● Communicatiestijl ● Communicatieflow ● Communicatiedoelen ● Emotionele toon of stemming ● Culturele dynamiek ● Gedachtenwerelden (thought worlds) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Machts- en autoriteitsverhoudingen: Horende gids is leidend qua tempo. ik kan qua tolk wel enigszins ingrijpen/vertragen maar niet teveel omdat er ook rekening gehouden moet worden met de overige deelnemers en de rondleiding binnen een bepaalde tijd moet worden afgerond. Ook is de informatie die gids in de loop verteld ● Communicatiestijl <ul style="list-style-type: none"> - Tactiel 4 handen, vingerspellen in de hand, haptic communication, 	<p>Het punt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Communicatiestijl Komt in iedere casus terug ● Culturele dynamiek <ul style="list-style-type: none"> - De DoofBlinde persoon is niet op de hoogte van bepaalde culturele zaken - De DoofBlinde persoon voelt niet goed aan wanneer het gepast is om vragen te stellen in een situatie. - De DoofBlinde persoon voelt niet goed aan wat

	<ul style="list-style-type: none"> ● Communicatieflow e DoofBlinde persoon gebruikt een andere communicatievorm dan de andere deelnemers, ik moet als tolk eerst luisteren en kan dan pas vertalen, daardoor loop je altijd iets achter. het beschrijven van objecten het spellen van namen vraagt ook meer tijd. Vragen die klant heeft over informatie komt vaak later. Gids is dan al bij een nieuw onderwerp. ● Communicatiedoelen <ul style="list-style-type: none"> - het overbrengen van informatie over de museumstukken ● Emotionele toon of stemming: klant en horende deelnemers ontspannen, geïnteresseerd. stemming van gids in loop van rondleiding wat gejaagder ivm tijdsdruk. stemming tolk door hoge tempo en ingewikkelde terminologie wat gespannen. ● Culturele dynamiek <ul style="list-style-type: none"> - Doofblinde cultuur versus doven cultuur of horende cultuur. 	<p>ongepaste vragen zijn om te stellen in een situatie.</p>
<p>Paralinguistic (paralinguistisch) Wat zijn specifiek de kenmerken van de tolkgebruikers expressieve taal?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fysieke en cognitieve beperking ● Fysieke positionering ● Idiosyncratisch spraak/gebaren ● Volume ● Tempo 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fysieke en cognitieve beperking <ul style="list-style-type: none"> - De tolk heeft meer tijd nodig voor het vertalen - Uitleg van woorden, deze moeten in de hand gespeld worden, wat meer tijd kost - Uitleg van gebaren/woorden i.v.m. beperkte woordenschat 	<p>X: in deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● Accenten ● Akoestisch of visuele barrières 	<ul style="list-style-type: none"> - Visuele informatie van de omgeving geven - Auditieve informatie uit de omgeving geven - De DoofBlinde persoon mist non- manuele informatie (bv: ja/nee knikken/schudden, mondbeeld/mimiek missen) ● Fysieke positionering: om goed te kunnen vertalen over de objecten waarover verteld wordt moet ik zo kunnen staan dat ik het object kan zien en de gids ook goed kan horen. Doordat de groep veel in beweging is , is dit niet altijd mogelijk. ● Idiosyncratisch spraak/gebaren: X ● Volume: akoestiek in de ruimte is niet altijd optimaal waardoor extra concentratie nodig is om gids goed te verstaan ● Tempo - Spreektempo en informatie dichtheid van gids is hoog ● Accenten: X ● Akoestische of visuele barrières - door het vertellen van de gids tijdens het lopen kan ik het als tolk niet altijd goed verstaan (afstaan wordt te ver) omdat ik nog bezig ben met het vertalen van wat er daarvoor verteld is. - soms kan ik de objecten niet altijd goed zien door de beperkte ruimte en de grote van de groep. - 	
<p>Intrapersonal (intrapersoonlijk)</p>		

<p>Wat is specifiek voor de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gevoelens en gedachten • Afleiding fysiek of psychologisch 	<ul style="list-style-type: none"> • verantwoordelijkheidsgevoel in verband met afhankelijkheid en dat klant niets beschadigd. Gevoel van tekort schieten. • afleiding fysiek of psychologisch <p>fysiek en mentaal vermoeiend omdat je constant "aanstaat" Alles en iedereen in de gaten houdt zodat je het kan tolken.. voor de vertaling meer creativiteit nodig omdat ondersteuning van mondbeeld wegvalt. tactiel is fysiek zwaar omdat er een paar handen op je rusten</p>	
<p>Controls (middelen of vaardigheden)</p> <p>Hoe gaat de tolk om met de 'demands' van de tolkopdracht</p>	<p>Demands</p> <p>Ik ken klant redelijk, maar nog zoekende waar de precieze interesses liggen Voor de opdracht afstemming over gevraagd. Voor de opdracht wel voorbereid bezoek museum website en nadenken over mogelijke vertalingen.</p>	<p>Opmerkingen</p>
<p>'Controls' voor de opdracht (pre-assignment controls)</p> <p>'controls resources' unieke kenmerken van een tolk qua achtergrond, ervaring, persoonlijkheid en tolkervaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijkheidskenmerken • Opleidingen • Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring • Directe voorbereiding voor de opdracht 	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijkheidskenmerken: zorgvuldig, doorzetter, maar ook perfectionist en hierdoor soms wat onzeker • Opleidingen: tolk opleiding. psychologie • Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring: 17 jaar als tolk, waarbij een groot deel voor doofblinden in uiteenlopende situaties • Directe voorbereiding voor de opdracht 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Contact met museum voor informatie - Gebarenschat voorbereiden - Voorafgaande van de tolkopdracht inlezen wat er in het museum wordt verteld - Afstemmen van kleding/kleur en interesse//s 	
<p>' Controls' tijdens de opdracht Welke beslissingen neem je wel of niet tijdens een opdracht?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van de demands ● Positieve zelfspraak ● Gedragmatige interventies ● Alle vertalingen ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk ● Volgen van de code van Ethiek 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van demands: X ● Positieve zelfspraak: X ● Gedragmatige interventies - Afstemmen van code gebaren/haptic signs ● Alle vertalingen - Het omschrijven van de objecten in de ruimte waar de DoofBlinde persoon zich bevindt, kost tijd terwijl de talige informatie ondertussen ook wordt gegeven. Hierdoor moet je als tolk strategische keuzes maken. - Het omschrijven van de ruimte waarin de Doofblinde aanwezig is. ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk: X ● Volgen van de code van Ethiek: X 	

Casus 2: DC-S Medische setting

Setting: onderzoek bij Arts

Demands (eisen)	Demands (specifiek voor DB opdrachten)	Opmerkingen
-----------------	--	-------------

<p>Environmental (omgeving) Wat is specifiek voor de setting?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving (opnemen ja of nee) • Fysieke omgeving • Personeel en cliënten aanwezig in de setting • Gespecialiseerd lexicon 	<ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving: wachtkamer in het ziekenhuis. Bespreek en behandelkamer Arts. • Fysieke omgeving: wachtruimte. Onderzoeksruijme met onderzoeks apparaten. • Personeel en cliënten aanwezig in de setting: ' in wachtruimte. doofblinde klant, aantal horende wachtenden. Geen kennis van doofblindheid . 1 tolk. Bij arts: 1 doofblinde klant, 1 tolk 1 horende arts. Geringe kennis van doofblindheid. • Gespecialiseerd lexicon: medische termen over onderzoek uitslag en gebruikte onderzoeksapparatuur 	<p>Als er een punt NIET in de beschreven casus wordt benoemd, dan een X invullen. Dit wil echter niet zeggen dat dit punt niet van toepassing is geweest in die setting. (vandaar onderstaande regel in het rood)</p> <p>Mocht je tijdens het invullen van het schema bedenken dat een punt WEL van toepassing is, kan je uiteraard er ook nog voor kiezen om je casus aan te passen door een aanvulling te maken.</p> <p>De onderstaande drie punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving • Fysieke omgeving • Gespecialiseerd lexicon <p>spelen bij iedere tolkopdracht een rol voor het tolken voor DoofBlinden.</p>
<p>Interpersonal (interpersoonlijk) Wat is specifiek in de interactie tussen tolkgebruikers (horend, slechthorend, doof) en de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Machts- en autoriteitsverhoudingen • Communicatiestijl • Communicatieflow • Communicatiedoelen • Emotionele toon of stemming • Culturele dynamiek • Gedachtenwerelden (thought worlds) 	<ul style="list-style-type: none"> • Machts- en autoriteitsverhoudingen: Arts vrij bepalend. hij heeft bepaalde onderzoeken en handelingen uit te voeren binnen een bepaald tijdsbestek. • Communicatiestijl: <ul style="list-style-type: none"> - Welke communicatiestijl wordt door de DoofBlinde persoon gebruikt? Tactiel, 4 handen, vingerspellen in de hand, , haptic communication • Communicatieflow: omdat het een 1 op 1 gesprek is, is communicatieflow redelijk vloeiend. • Communicatiedoelen: uitleggen van het onderzoek, bespreken van handelingen, 	<p>Het punt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Communicatiestijl <p>Komt in iedere casus terug, deze kan zo overgenomen worden (en desgewenst aangevuld)</p>

	<p>resultaten en plan van aanpak.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Emotionele toon of stemming: de klant is redelijk gespannen en nerveus voor onderzoek en eventuele uitslag. ● Culturele dynamiek: Arts heeft weinig kennis van doofblinden wereld. Als tolk extra oplettend dat arts niet over maar met klant praat. ● Gedachtenwereld. De klant is snel bang dat hij iets ernstigs heeft. 	
<p>Paralinguistic (paralinguïstisch) Wat zijn specifiek de kenmerken van de tolkgebruikers expressieve taal?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fysieke en cognitieve beperking ● Fysieke positionering ● Idiosyncratisch spraak/gebaren ● Volume ● Tempo ● Accenten ● Akoestisch of visuele barrières 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fysieke en cognitieve beperking: ● Fysieke positionering: zit niet naast arts maar tegenover de klant waardoor arts makkelijker mij aanspreekt dan klant. ● Idiosyncratisch spraak/gebaren:x ● Volume: x ● Tempo: Moet ● Accenten: x ● Akoestische of visuele barrières: foto's en monitor kunnen niet worden waargenomen. Deze moeten omschreven worden. Dit kost meer tijd. 	
<p>Intrapersonal (intrapersoonlijk) Wat is specifiek voor de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Gevoelens en gedachten ● Afleiding fysiek of psychologisch 	<ul style="list-style-type: none"> ● Gevoelend en gedachten: ● Afleiding fysiek of psychologisch: 	

<p>Controls (middelen of vaardigheden)</p> <p>Hoe gaat de tolk om met de 'demands' van de tolkopdracht</p>		
<p>'Controls' voor de opdracht (pre-assignment controls) 'controls resources' unieke kenmerken van een tolk qua achtergrond, ervaring, persoonlijkheid en tolkervaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken ● Opleidingen ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring ● Directe voorbereiding voor de opdracht 	<ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken: ● Opleidingen: ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring: ● Directe voorbereiding voor de opdracht: 	<p>X: in deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>
<p>'Controls' tijdens de opdracht Welke beslissingen neem je wel of niet tijdens een opdracht?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van de demands ● Positieve zelfspraak ● Gedragmatige interventies ● Alle vertalingen ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk ● Volgen van de code van Ethiek 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van demands: ● Positieve zelfspraak: ● Gedragmatige interventies: ● Alle vertalingen: ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk: ● Volgen van de code van Ethiek: 	<p>X: in deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>

Casus 3 en 4: Tolken op vakantie

Demands (eisen)	Demands (specifiek voor DB opdrachten)	Opmerkingen
<p>Environmental (omgeving) Wat is specifiek voor de setting?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Doel van de omgeving ● Fysieke omgeving ● Personeel, cliënten en/of andere personen aanwezig in de setting ● Gespecialiseerd lexicon 	<ul style="list-style-type: none"> ● Doel van de omgeving: <ul style="list-style-type: none"> - Busexcursie vanuit de cruise. - Reisleider volgt een tijdschema geënt op een horende groep waardoor er voor de DoofBlinde persoon onvoldoende tijd is om de zowel visuele als talige informatie door te krijgen. ● Fysieke omgeving: <ul style="list-style-type: none"> - continue visuele informatie geven omdat de omgeving en het aantal personen steeds wisselt. ● Personeel, cliënten en/of personen aanwezig in de setting: <ul style="list-style-type: none"> - Reisleider - De DoofBlinde persoon en mede reisgenoten ● Gespecialiseerd lexicon: <ul style="list-style-type: none"> - reisleider geeft specifieke informatie over de geschiedenis en de cultuur van het land 	<p>Als er een punt NIET in de beschreven casus wordt benoemd, dan een X invullen. Dit wil echter niet zeggen dat dit punt niet van toepassing is geweest in die setting. (vandaar onderstaande regel in het rood)</p> <p>X: In deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p> <p>Mocht je tijdens het invullen van het schema bedenken dat een punt WEL van toepassing is, kan je uiteraard er ook nog voor kiezen om je casus aan te passen door een aanvulling te maken.</p> <p>De onderstaande drie punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Doel van de omgeving ● Fysieke omgeving ● Gespecialiseerd lexicon <p>spelen bij iedere tolkopdracht een rol voor het tolken voor DoofBlinden.</p>
<p>Interpersonal (interpersoonlijk) Wat is specifiek in de interactie tussen tolkgebruikers (horend, slechthorend, doof) en de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Machts- en autoriteitsverhoudingen ● Communicatiestijl ● Communicatieflow ● Communicatiedoelen ● Emotionele toon of stemming ● Culturele dynamiek ● Gedachtenwerelden (thought worlds) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Machts- en autoriteit verhoudingen: <ul style="list-style-type: none"> - Autonomie van de DoofBlinde persoon beschermen - Doofblinde persoon de situatie omschrijven en zelf keuzes laten maken - Zorgen dat alle informatie te volgen is voor de DoofBlinde persoon, evt door in te grijpen op tempo. ● Communicatiestijl: <ul style="list-style-type: none"> - Doofblinde persoon communiceert met 2 of 4-handen gebaren, social haptic, vingerspellen. ● Communicatieflow: 	<p>X: In deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p> <p>Het punt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Communicatiestijl <p>Komt in iedere casus terug, deze kan zo overgenomen worden (en desgewenst aangevuld)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Door de verschillende talen en de tolk die ertussen zit voor de communicatie zal er voor de DoofBlinde persoon altijd een vertraging in zitten, deze is vaak nog wat langer omdat er meer gebaren worden gebruikt om een situatie duidelijk te maken. Tolk zal voor een DoofBlind persoon niet alleen gebaren bv "AMSTERDAM" maar "LAND+STAD+AMSTERDAM" Omdat een DoofBlind persoon geen mondbeeld kan lezen zijn er regelmatig meer gebaren nodig om een situatie te vertalen omdat er anders verwarring kan ontstaan met een ander gebaar wat hetzelfde is of heel erg op het gebaar lijkt. ● Communicatiedoelen: <ul style="list-style-type: none"> - Van de tolkgebruiker: Veel contact met andere reisgenoten. - Reisleider: informatie doorgeven. - Tolk: zo veel mogelijk van de gesproken en visuele informatie doorgeven vanuit de omgeving en alle horende aanwezigen aan de doofblinde tolkgebruiker. ● Emotionele toon of stemming: <ul style="list-style-type: none"> - Heel veel zin in de dag. ● Culturele dynamiek: <ul style="list-style-type: none"> - Veel verschillende talen en culturen. horende vs doofblinde cultuur nl vs buitenlandse cultuur engels-gesproken nl-tactiel gebaren ● Gedachte werelden: heeft zich geuit in uitspraken. <ul style="list-style-type: none"> - Hij heeft tegen de reisleider gezegd; ik kom hierheen verhuizen want ik vind het hier zo leuk. 	

<p>Paralinguistic (paralinguistisch) Wat zijn specifiek de kenmerken van de tolkgebruikers expressieve taal?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Fysieke en cognitieve beperking ● Fysieke positionering ● Idiosyncratisch spraak/gebaren ● Volume ● Tempo ● Accenten ● Akoestisch of visuele barrières 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fysieke en cognitieve beperking: <ul style="list-style-type: none"> - De doofblinde is op leeftijd en merkt conditioneel dat hij achteruit gaat hierdoor. Cognitief niet beperkt, hooguit vergeetachtig door de leeftijd. ● Fysieke positionering: <ul style="list-style-type: none"> - Continue verandering van situatie door bezoek van verschillende plekken. ● Idiosyncratisch spraak/gebaren: <ul style="list-style-type: none"> - Doofblinde gebruikt veel naamgebaren die niet voor alle tolken bekend zijn. ● Volume: <ul style="list-style-type: none"> - Doofblinde krijgt een voorbeeld met oude munten van het eiland, voor hem een aanknopingspunt om een verhaal te gaan vertellen. In zijn enthousiasme gaat dan het volume wel omhoog. ● Tempo: <ul style="list-style-type: none"> - Reisleider 1 maakt veel contact met ons als tolken of we al zo ver waren. - Reisleider 2 deed vooral zijn eigen ding, ging voorin de kerk staan en begon zijn verhaal terwijl nog niemand zat. ● Accenten: <ul style="list-style-type: none"> - In het buitenland wordt er vaak Engels gesproken met een accent waardoor dit mogelijk minder goed te verstaan is, wat weer van invloed is op de vertaling en extra tijd kost. ● Akoestische of visuele barrières: <ul style="list-style-type: none"> - Tolk kan op tijden informatie minder goed volgen door bijvoorbeeld omgevingsgeluiden. - Door de afstand tot de spreker. - De rumoerige groep 	<p>X: in deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>
<p>Intrapersonal (intrapersoonlijk) Wat is specifiek voor de tolk?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Gevoelens en gedachten: 	<p>Dit graag zelf invoelen. Interessant om al onze ervaringen op een</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● Gevoelens en gedachten ● Afleiding fysiek of psychologisch 	<p>alle gevoelens en gedachten die door mij heen gaan in de tolksituatie</p> <ul style="list-style-type: none"> +altijd verantwoordelijk ivm volledig afhankelijk +positieve houding van klant +acceptatie proces + ● Afleiding fysiek of psychologisch: <ul style="list-style-type: none"> - altijd iemand aan je hangt - tactiel is zwaar voor schouders en rug/nek. migraine - psych je staat altijd 'aan' aan het luisteren en rondkijken wat kan ik vertalen? tolken voor db veel vermoeider aan het eind vd dag, niet alleen fysiek maar ook mentaal omdat je veel meer moet nadenken over de vertaling omdat de klant mondbeeld mist. 	<p>later moment met elkaar te delen. Zien of er overlap is. Vast!</p>
<p>Controls (middelen of vaardigheden)</p> <p>Hoe gaat de tolk om met de 'demands' van de tolkopdracht</p>	<p>Demands (specifiek voor DB opdrachten)</p> <ul style="list-style-type: none"> - DB en ik kennen elkaar al zo lang dat ik in principe wel weet wat er nodig is. dit is tegelijk ook soms een valkul. Voor deze dag heb ik me ook alleen voorbereid op wat er allemaal te zien en te doen is op dit eiland en wat de hoogtepunten zijn. 	<p>Opmerkingen</p>
<p>'Controls' voor de opdracht (pre-assignment controls)</p> <p>'controls resources' unieke kenmerken van een tolk qua achtergrond, ervaring, persoonlijkheid en tolkervaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken ● Opleidingen ● Persoonlijke en werk gerelateerde ervaring ● Directe voorbereiding voor de opdracht 	<ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken: <ul style="list-style-type: none"> - spontaan, bezige bij, contact maken, brug bouwen, empatisch ● Opleidingen: tolkopleiding ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring: <ul style="list-style-type: none"> - 14 jaar tolkervaring, 40% van de werkweek voor doofblinde klanten. ervaring in binnen en buitenland, van huis tuin en keuken situaties tot aan congressen ● Directe voorbereiding voor de opdracht: <ul style="list-style-type: none"> - schoonmaakdoekjes 	<p>X: In deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - flexibele kleding - informatie over de landen gelezen om vast na te denken welke gebaren ik nodig zal hebben 	
<p>‘ Controls’ tijdens de opdracht Welke beslissingen neem je wel of niet tijdens een opdracht?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van de demands ● Positieve zelfspraak ● Gedragmatige interventies ● Alle vertalingen ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk ● Volgen van de code van Ethiek 	<ul style="list-style-type: none"> ● ● Kennis van demands: <ul style="list-style-type: none"> - Extra drinken mee want ik weet dat DB zelf veel te weinig drinken mee heeft op zo een dag. ● Positieve zelfspraak: <ul style="list-style-type: none"> - bij de berg heb ik DB het verschil verteld van de wandelpaden. hij koos voor het zware pad, dit bleek toch niet te gaan en we moesten terug. toch ben ik blij dat hij zelf heeft gekozen en zelf heeft kunnen ondervinden dat dit niet meer lukt. ik heb het acceptatieproces bij hem gelaten. ● Gedragmatige interventies: <ul style="list-style-type: none"> - wanneer de geplastificeerde biljetten langskomen dan heb ik meer tijd nodig om dit te vertalen terwijl de reisleader door gaat met vertellen. klant wil zelf ook nog vertellen over eigen ervaring. Ik heb hier gekozen voor klant onderbreken, aangeven dat de reisleader doorgaat met een verhaal vertellen, en ik laat de keus bij hans of hij *zijn verhaal met stem wil vertellen *wil luisteren naar de reisleader en later verder wil praten over de biljetten - ik vraag wel wat de klant wil drinken eind van de avond aan de bar, maar besluit om zelf het drankje te halen en niet samen, omdat we beide moe zijn na een 	<p>X: In deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>

	<p>lange dag en dit scheelt ons allebei energie.</p> <ul style="list-style-type: none"> - aan het begin van de dag al contact leggen met de reisleader zodat ik tijdens de dag makkelijker kan interrumpen bij de reisleader omdat ik in de ochtend al meer begrip heb gecreëerd voor de situatie. ● Alle vertalingen: <ul style="list-style-type: none"> - Keuzes die ik maak in de vertaling, soms kies ik de rug voor een vertaling, bv van een schilderij. Maar een gesprek met iemand vertaal ik hoofdzakelijk via de handen, maar mimiek vertaal ik weer op de schouder of bovenarm. <p>Relaties tussen tolkgebruikers en tolk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zijn al zo lang met elkaar bekend dat ik van veel dingen zijn keuzes weet, bv, hij eet geen vis, dus hoef deze opties niet te vertalen. Ontbijt neemt hij elke ochtend hetzelfde dus ik weet eigenlijk het antwoord al. Hij is niet zo van winkelen, dus als er andere opties zijn dan benoem ik deze eerst en winkelen benoem ik beknopt: winkel of wandelen langs de zee over het strand. Want ik weet al dat hij wil wandelen maar dan is het wel goed om te weten wat voor ondergrond het is en hoe zwaar de wandeling zal worden voor ik hem laat kiezen wat hij wil doen. ● Volgen van de code van Ethiek: <ul style="list-style-type: none"> - Tijdens de hele dag weeg ik als tolk wel af of een situatie ethisch verantwoord is en hoe ik hier invloed op heb, en of mijn keuzes ethisch verantwoord zijn. 	
--	--	--

<p>'Controls' na de opdracht Post-assignment controls</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Follow up met tolkgebruikers, ● Meer scholing over het onderwerp, ● Nabespreken met collega's, eventueel moeilijkheden, ● Supervisie ● Zelfzorg. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Follow up met tolkgebruikers: <ul style="list-style-type: none"> - evalueren over de dag, bv of de informatie duidelijk was? "s avonds tijdens het eten vertelt DB over dingen die die dag zijn bekeken en zijn mimiek verteld mij dat ervan is genoten. Dat is voor mij genoeg om te evalueren. ● Meer scholing over het onderwerp: Nav deze dag heb ik wel besloten om terug in NL bij andere DB meer informatie te vragen over pro tactile omdat dit misschien wel kan helpen om soms wat duidelijker te kunnen vertalen. ● Nabespreken met collega's: Voelt niet nodig. ● Supervisie Niet gedaan, voelt niet nodig ● Zelfzorg. <ul style="list-style-type: none"> ● Ik denk dat deze dag goed is verlopen en dat alles goed in balans was. Natuurlijk is het een lange dag en ben ik moe maar dat hoort bij het tolken voor DB, daarin werk je altijd harder want je bent iemands oren EN ogen. Dat is toch heel wat anders dan tolken voor een doof persoon waarbij je alleen maar de woorden en intonatie naar gebaren hoeft te vertalen. Maar hier ben ik wel 10x zo hard nodig en dat maakt dat ik dit wil blijven doen. 	
---	--	--

Casus 5: Tolken bij het hardlopen

Casus Aukje sport		
-------------------	--	--

Demands (eisen)	Demands (specifiek voor DB opdrachten)	Opmerkingen
<p>Environmental (omgeving) Wat is specifiek voor de setting?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving (opnemen ja of nee) • Fysieke omgeving • Personeel en cliënten aanwezig in de setting • Gespecialiseerd lexicon 	<ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving: Binnen in de sportclub en buiten tijdens het hardlopen. Locatie wisselt per training. Het kan in het park zijn, in de duinen, op het strand of in het bos. Voor de DoofBlinde persoon is tijdens de activiteit onmogelijk om alle visuele en talige informatie door te krijgen. • Fysieke omgeving: Deze wisselt continu. Omdat het buiten is, moet je tijdens het hardlopen goed opletten dat de DoofBlinde persoon niet tegen iets of iemand aanbotst, of dat hij valt omdat hij van het pad af zou wijken. Als tolk moet je ook letten op laaghangende takken die niet in het gezicht van de DoofBlinde persoon komen. • Personeel en cliënten aanwezig in de setting: twee trainers, 14 slechtziende/blinde deelnemers, 14 goedziende en goedgevoelde buddy's, 1 DoofBlinde deelnemer en 1 tolk Nederlandse Gebarentaal/Tactiele communicatie. • Gespecialiseerd lexicon: sport, spieren en namen van oefeningen. 	<p>De onderste drie punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving • Fysieke omgeving • Gespecialiseerd lexicon <p>spelen bij iedere tolkopdracht een rol voor het tolken voor DoofBlinden.</p>
<p>Interpersonal (interpersoonlijk) Wat is specifiek in de interactie tussen tolkgebruikers (horend, slechthorend, doof) en de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Machts- en autoriteitsverhoudingen • Communicatiestijl • Communicatieflow • Communicatiedoelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Machts- en autoriteitsverhoudingen: De horende mensen waaronder ikzelf zijn wel bepalend. De horende trainer bepaalt de training, wanneer we gaan rennen en wanneer we stoppen. Met uitzondering wanneer de DoofBlinde persoon even moet 	<p>X: in deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p> <p>Het punt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Communicatiestijl <p>Komt in iedere casus terug, deze kan zo overgenomen</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● Emotionele toon of stemming ● Culturele dynamiek ● Gedachtenwerelden (thought worlds) 	<p>pauzeren omdat hij moe is en even wil wandelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Communicatiestijl: DoofBlinde persoon maakt gebruik van tactiele communicatie, vingerspellen in de hand, Pro-Tactile en haptic communicatie. ● Communicatieflow: De DoofBlinde persoon gebruikt een andere communicatievorm dan de andere deelnemers, ik moet als tolk eerst luisteren en kan dan pas vertalen, daardoor loop je altijd iets achter. Klant kan niet zien of horen of, wat en wanneer iemand iets gezegd of gedaan heeft en ziet of hoort ook de reacties van de horende mensen die daarop volgen niet. Reacties komen daardoor vaak te laat omdat het moment al voorbij is. Ook heb je door het gemis van bovenstaande meer gebaren nodig om goed te kunnen vertalen. ● Communicatiedoelen: van de trainer is het de training uitleggen, van de deelnemers is het sociale contact het belangrijkste en van de tolk het contact tussen de DoofBlinde deelnemer en de andere deelnemers, buddy's en trainers. Verschil is dat de horende deelnemers met elkaar en hun buddy's kunnen communiceren tijdens het hardlopen. Lange gesprekken vertalen tijdens het hardlopen is onmogelijk. ● Emotionele toon of stemming: in de omschreven situatie was de klant in een goed humeur en heeft een fijne training gehad. ● Culturele dynamiek: een combinatie van de horende, doofblinde en blinde cultuur door elkaar. In de communicatie is dit 	<p>worden (en desgewenst aangevuld)</p>
---	---	---

	<p>een hele uitdaging. De blinde deelnemers zijn heel talig en langer van stof dan de DoofBlinde persoon.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gedachtewerelden ?? 	
<p>Paralinguistic (paralinguistisch) Wat zijn specifiek de kenmerken van de tolkgebruikers expressieve taal?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fysieke en cognitieve beperking • Fysieke positionering • Idiosyncratisch spraak/gebaren • Volume • Tempo • Accenten • Akoestisch of visuele barrières 	<ul style="list-style-type: none"> • Fysieke en cognitieve beperking: DoofBlinde persoon kan niet horen en heel weinig zien hierdoor mist hij de non-manuele signalen zoals ja/nee schudden, kan hij de mimiek van de gesprekspartner niet zien en kan hij de intonatie niet horen. ?? • Fysieke positionering: de zon schijnt en tijdens het tolken (als we stilstaan) positioneer ik me op zo'n manier zodat de DoofBlinde klant geen last heeft van de zon. • Idiosyncratisch spraak/gebaren: DoofBlinde persoon zegt heel vaak: "MOOI" en "GOED" • Volume: X • Tempo: spreektempo van de trainster is vaak hoog • Accenten: X • Akoestische of visuele barrières: er zijn veel mensen in het clubhuis dus ik moet op een goede plaats staan om alles goed te kunnen verstaan. En ik hou het licht van buiten in de gaten zodat de DoofBlinde persoon geen last heeft van de zon. 	
<p>Intrapersonal (intrapersoonlijk) Wat is specifiek voor de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gevoelens en gedachten • Afleiding fysiek of psychologisch 	<ul style="list-style-type: none"> • Gevoelens en gedachten: Als tolk voel ik me tijdens het moment dat we elkaar zien, de hele opdracht, totdat de DoofBlinde klant weer thuis is, verantwoordelijk. Het besef dat de DoofBlinde persoon zonder mij 	

	<p>geen kant op kan en met niemand kan communiceren voelt als een zware verantwoordelijkheid. Ik wil niet dat hij valt, een tak in zijn gezicht krijgt of een stoeprand mist.</p> <p>Het maakt me ook weer trots dat hij mij het vertrouwen kan geven om dit samen te doen, dat hij door mij kan gaan hardlopen, dat we dit samen doen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Afleiding fysiek of psychologisch: Zowel fysiek als mentaal vind ik het heel zwaar om voor de DoofBlinde persoon te tolken. Fysiek is het zwaar omdat je letterlijk iemand aan je schouders hebt hangen. Bij de tactiele communicatie heb je continu een hand vast waar een hele arm aan zit en dat is dus letterlijk zwaar. Mentaal is het ook zeer vermoeiend omdat je letterlijk de hele tijd AAN staat. Je bent continu aan het kijken en luisteren wat de andere mensen in de tolksituatie doen en zeggen, op basis van wat je hoort en ziet bepaal je weer of je dit gaat vertalen en ook HOE je dit gaat vertalen. 	
<p>Controls (middelen of vaardigheden)</p> <p>Hoe gaat de tolk om met de 'demands' van de tolkopdracht</p>	<p>Demands (specifiek voor DB opdrachten)</p>	<p>Opmerkingen</p>
<p>'Controls' voor de opdracht (pre-assignment controls) 'controls resources' unieke kenmerken van een tolk qua achtergrond, ervaring, persoonlijkheid en tolkervaring:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken: Ik ben rustig en kalm, ook gezellig en kan makkelijk contact maken op een dusdanige manier dat de DoofBlinde klant hierdoor ook weer contact krijgt met de andere deelnemers in deze tolksituatie. 	<p>X: in deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken ● Opleidingen ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring ● Directe voorbereiding voor de opdracht 	<p>Ik ben ook flexibel, dat helpt enorm wanneer je tolkt voor DoofBlinde mensen.</p> <p>Ik zie mezelf als een stevige tolk, ik sta stevig in deze tolksituatie en voel dat ik overzicht heb van de situatie.</p> <p>Ik geniet er enorm van als ik de DoofBlinde persoon zie genieten maar geniet net zo goed als alle deelnemers genieten, zowel slechtziend/blind als de buddy's.</p> <p>Ik heb ook een groot empathisch vermogen waardoor het ook kan gebeuren dat de klant over mijn grens heen gaat door iets te doen of te zeggen op een manier die ik niet prettig vind, maar ik er niks van zeg.</p> <p>Kort gezegd, ik ben een bevlogen tolk.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Opleiding: ik heb mijn HBO diploma Tolk Nederlandse Gebarentaal behaald in 2009 en heb daarnaast vele nascholingen gedaan op het gebied van tolkvaardigheden, houding, en lexicon. ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring: In de 14 jaar dat ik nu tolk ben heb ik al heel veel vliegreuen gemaakt, hierdoor ben ik al in zoveel verschillende situaties geweest en heb ik overal iets van geleerd dat ik op een ander moment weer in kan zetten. Dat helpt enorm in hoe je jezelf neerzet in een tolksetting met steeds weer verschillende mensen. ● Directe voorbereiding voor de opdracht: op tijd van huis om op tijd bij de DoofBlinde persoon te zijn die ik van huis ophaal en vanaf zijn huis weer op tijd bij de opdrachtplaats te zijn. 	
---	--	--

	<p>Passende kleding aan of meenemen.</p> <p>Vooraf even een praatje met de DoofBlinde persoon om een inschatting te maken hoe hij zich die dag voelt. Daar kan ik me dan weer op aanpassen.</p>	
<p>' Controls' tijdens de opdracht Welke beslissingen neem je wel of niet tijdens een opdracht?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis van de demands • Positieve zelfspraak • Gedragmatige interventies • Alle vertalingen • Relaties tussen tolkgebruikers en tolk • Volgen van de code van Ethiek 	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van demands: • Positieve zelfspraak: • Gedragmatige interventies: • Alle vertalingen: • Relaties tussen tolkgebruikers en tolk: • Volgen van de code van Ethiek: 	

Casus 6: Vrije tijd(schrijftolk)

tolksetting: restaurantbezoek met familie

Demands (eisen)	Demands (specifiek voor DB opdrachten)	Opmerkingen
<p>Environmental (omgeving) Wat is specifiek voor de setting?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving (opnemen ja of nee) • Fysieke omgeving 	<ul style="list-style-type: none"> • Restaurant 	<p>TG heeft tolk gevraagd een restaurant uit te zoeken met veel daglicht of goede verlichting. TG wil graag bij het raam zitten.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● Personeel en cliënten aanwezig in de setting ● Gespecialiseerd lexicon 	<ul style="list-style-type: none"> ● Italiaans restaurant in de binnenstad ● Cliënt met hoogbejaarde ouders ● Eigenaresse en bedienend personeel ● Gespecialiseerd lexicon: menukaart met gerechten 	<p>Tolk kent de binnenstad en heeft een restaurant uitgekozen en doorgegeven aan de TG. TG kijkt vooraf thuis op de pc met vergrotingssoftware, de menukaart en maakt een keuze.</p>
<p>Interpersonal (interpersoonlijk) Wat is specifiek in de interactie tussen tolkgebruikers (horend, slechthorend, doof) en de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Machts- en autoriteitsverhoudingen ● Communicatiestijl ● Communicatieflow ● Communicatiedoelen ● Emotionele toon of stemming ● Culturele dynamiek ● Gedachtenwerelden (thought worlds) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Machtsverhouding Tolk (vrouw) en TG (man) zijn beide eind 50 jaar. Tolk is zzp'er en heeft 18 jaar tolkrevaring met deze TG. TG is doof geboren, heeft Usher type 2 en is autistisch. Functioneert zelfstandig, werkt in de sociale werkvoorziening en woont in een instelling voor verstandelijk beperkten. ● Communicatiestijl: TG is autistisch en wenst niet aangeraakt te worden. Dus geen 4-handen gebaren of andere tactiele communicatie. TG gebruikt niet zijn stem. TG communiceert bij voorkeur digitaal via laptop of smartphone. TG heeft in Voorburg en Gestel op school gezeten en gebruikt in mobiele situaties vingerspellen oude stijl. Communicatieflow: Omdat visuele informatie en auditieve informatie niet simultaan gecommuniceerd kan worden duurt het langer voordat de TG alle informatie heeft. Dit gecombineerd met het autisme, betekent dat een reactie soms wat later komt. Hiermee moet ik als tolk rekening houden. ● Communicatiedoelen: Informatie overdracht van wat feitelijk gezegd wordt. 	

	<p>Informatie overdracht van wat eventueel van belang is om te zien of te weten.</p> <p>Daarnaast begeleiden van de sociale gebruiken..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emotionele toon of stemming: De TG en familie zijn in goede stemming en hebben uitgekeken naar het etentje omdat dit niet vaak gebeurt dat er een tolk bij is voor de communicatie.. • Culturele dynamiek: TG en tolk zijn van een andere generatie dan de bejaarde ouders. Een ouder komt uit Indonesië • Gedachtenwerelden ? Tolk heeft kennis van het verleden van de TG met zijn ouders. 	
<p>Paralinguistic (paralinguistisch) Wat zijn specifiek de kenmerken van de tolkgebruikers expressieve taal?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fysieke en cognitieve beperking • Fysieke positionering • Idiosyncratisch spraak/gebaren • Volume • Tempo • Accenten • Akoestisch of visuele barrières 	<ul style="list-style-type: none"> • Fysieke en cognitieve beperking: TG heeft lichamelijk geen beperkingen. Het gebruikt een taststok, draagt een pet tegen de lichtinval, en heeft diverse brillen. Cognitief is TG niet beperkt, normaal intelligent maar TG heeft door zijn gehoorbeperking weinig tot geen sociale vaardigheden geleerd. • Fysieke positionering: TG wil zich per se zelfstandig voortbewegen. Alleen in gevaarlijke situaties, bijvoorbeeld oversteken, pakt de TG een elleboog van tolk. Idiosyncratisch spraak/gebaren: Volume, tempo, accenten: TG gebruikt niet zijn stem. TG communiceert digitaal via smartphone of laptop. • Akoestische of visuele barrières: 	

<p>Intrapersonal (intrapersoonlijk) Wat is specifiek voor de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Gevoelens en gedachten ● Afleiding fysiek of psychologisch 	<ul style="list-style-type: none"> ● Gevoelens en gedachten: TG is sympathiek en aardig maar ook rechtlijnig. Afwijken van gewoontes en gebruiken ervaart de TG als niet wenselijk. Als tolk heb ik daar geen problemen mee. Al is het soms lastig om niet in te grijpen als ik zie dat iets sneller, beter of anders kan. ● Afleiding fysiek of psychologisch: 	
<p>Controls (middelen of vaardigheden) Hoe gaat de tolk om met de 'demands' van de tolkopdracht</p>	<p>Er is niet veel ruimte op een restaurant tafel dus ik neem een klein tabletje voor TG mee. Mijn eigen laptop zet ik voor mij op tafel en mijn Velotype leg ik op schoot. Zo kan ik het gesprek en de bediening schrijftolken. Zodra het eten is geserveerd zet ik mijn laptop elders neer en staakt het tolken omdat TG zich concentreert op het eten. Als het hoofdgerecht op is zet ik de laptop weer op tafel om een gesprek te faciliteren..</p>	<p>Praktisch Vooraf zorg ik dat mijn laptop en tablet opgeladen zijn en dat ik genoeg Text-on-top sticks bij me heb.</p>
<p>'Controls' voor de opdracht (pre-assignment controls) 'controls resources' unieke kenmerken van een tolk qua achtergrond, ervaring, persoonlijkheid en tolkervaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken ● Opleidingen ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring ● Directe voorbereiding voor de opdracht 	<ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken: Ik heb een schrijftolk certificaat en een NGT diploma. Ik tolk sinds 2005 voor deze TG. ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring: ● Directe voorbereiding voor de opdracht: <p>Zie Opmerkingen, eerste blok</p>	
<p>'Controls' tijdens de opdracht Welke beslissingen neem je wel of niet tijdens een opdracht?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van de demands ● Positieve zelfspraak ● Gedragmatige interventies ● Alle vertalingen 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van demands: ● Positieve zelfspraak: Na te vragen ● Gedragmatige interventies: ● Alle vertalingen: ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk: ● Volgen van de code van Ethiek: 	

<ul style="list-style-type: none"> • Relaties tussen tolkgebruikers en tolk • Volgen van de code van Ethiek 		

Casus 7: tolken bij braille cursus(schrijftolken)

Setting: 1 op 1 braille cursus DB klant op locatie van de cursusgever

Demands (eisen)	Demands (specifiek voor DB opdrachten)	Opmerkingen
<p>Environmental (omgeving) Wat is specifiek voor de setting?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving (opnemen ja of nee) • Fysieke omgeving • Personeel en cliënten aanwezig in de setting • Gespecialiseerd lexicon 	<ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving: Braille leren aan de klant • Fysieke omgeving: Ruimte 4x4 m2, aan 1 kant ramen met zicht op de tuin; 2 blinde muren aan weerszijden en deur met doorzichtige wand. Verlichting kan gelukkig worden gedimd voor de klant. Verder 2 grote tafels die de kamer vullen, 4 stoelen zonder armleuningen; dressoir met suiker en roerstaafjes leermiddelen. Op de tafel staat een braille perkins typemachine, braille oefenboek, map van de docent • Aanwezig in de setting: 1 braille docent, de klant en de tolk • Gespecialiseerd lexicon: Ja, de letters van braille moeten specifiek aangeduid worden met "boven open" of "onder open""schuin" etc 	<p>Als er een punt NIET in de beschreven casus wordt benoemd, dan een X invullen. Dit wil echter niet zeggen dat dit punt niet van toepassing is geweest in die setting. (vandaar onderstaande regel in het rood)</p> <p>X: In deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p> <p>Mocht je tijdens het invullen van het schema bedenken dat een punt WEL van toepassing is, kan je uiteraard er ook nog voor kiezen om je casus aan te passen door een aanvulling te maken.</p> <p>De onderstaande drie punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doel van de omgeving • Fysieke omgeving • Gespecialiseerd lexicon <p>spelen bij iedere tolkopdracht een rol voor het tolken voor DoofBlinden.</p>
<p>Interpersonal (interpersoonlijk) Wat is specifiek in de interactie tussen tolkgebruikers (horend, slechthorend, doof) en de tolk?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Machts- en autoriteitsverhoudingen: Docent heeft kennis van de brailleschrift maar is geeft ruimte voor inbreng TG 	<p>X: In deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p> <p>Het punt:</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Machts- en autoriteitsverhoudingen • Communicatiestijl • Communicatieflow • Communicatiedoelen • Emotionele toon of stemming • Culturele dynamiek • Gedachtenwerelden (thought worlds) 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatiestijl: Tablet met zwarte achtergrond, gele letters, vet , puntgrootte 84. Tablet is verbonden met laptop middels Text on top USB sticks • Gedachtenwereld: TG: NL vrouw achter in de 40, hoort niks, restvisus vanuit ooghoeken, opgewekt, expressief gezicht, modieus casual gekleed, korte makkelijke kapsel met kleurtje Docent: jongere NL vrouw, jeugdig gekleed, verzorgd, casual gekleed, straalt geduld uit. • Communicatiedoelen: TG brailleschrift aanleren en oefenen • Emotionele toon of stemming: TG is verwachtingsvol en heel gemotiveerd, tot grote vreugde van docent Docent: blij verrast dat de stof met zoveel enthousiasme ontvangen wordt • Culturele dynamiek: 	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatiestijl Komt in iedere casus terug, deze kan zo overgenomen worden (en desgewenst aangevuld)
<p>Paralinguistic (paralinguïstisch) Wat zijn specifiek de kenmerken van de tolkgebruikers expressieve taal?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fysieke en cognitieve beperking • Fysieke positionering • Idiosyncratisch spraak/gebaren • Volume • Tempo • Accenten • Akoestisch of visuele barrières 	<ul style="list-style-type: none"> • Fysieke en cognitieve beperking: Fysieke beperking TG: dubbel zintuiglijk beperking= doofblind. Hoort niks en ziet beweging en contouren vanuit ooghoeken. De TG begeleiden van en naar de auto van en naar de locatie en leslokaal. • Fysieke positionering: TG zit naast de docent en haaks op de hoek zit de tolk. De TG kan waarnemen als je knikt of schudt met je hoofd • Idiosyncratisch spraak/gebaren: Docent gebruikt ezelsbruggetjes voor de vaste combinaties zoals de "IE" en de "EI" in brailleschrift 	<p>X: in deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>

	<p>TG vindt het wel leuk als er grapjes gemaakt worden. Articulatie klant is moeilijk vanwege andere uitspraak/ letterlijke uitspraak.</p> <p>Ook het vermijden van verwijswaarden zoals “hier”, “daar”, “die”, “dat”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tempo: <p>De TG herkent de contouren van de letters en kan niet snel alles lezen. Ook afgesproken om de scroll lock uit te schakelen zodat de klant terug kan gaan in de tekst.</p> <p>Docent kan de snelheid van leren van de TG soms niet bijhouden. TG doet trouw zelfstudie en snapt best vaak waar het over gaat. Docent is anders gewend.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akoestische of visuele barrières: <p>Plafondlamp moet gedimd zijn, anders heeft TG last van de schittering. Letters moeten groot en vet zijn waardoor er niet veel tekst past op het laptopscherm. Deur hoeft niet perse dicht voor TG.</p>	
<p>Intrapersonal (intrapersoonlijk) Wat is specifiek voor de tolk?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gevoelens en gedachten • Afleiding fysiek of psychologisch 	<ul style="list-style-type: none"> • Gevoelens en gedachten: <p>Goede formuleringen maken; bereidheid tot helpen docent overbrengen materie; Zelf iets opsteken van braille is wel interessant; verantwoordelijk voor het juist en correct overbrengen van de braille letters. Indien nodig toelichting vragen aan docent.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afleiding fysiek of psychologisch: <p>Er zijn geen afleidingen fysiek, de stoel zit prettig en ik kan mijn spullen kwijt. Docent is leuke persoon dus geen onnodige spanningen te constateren bij de tolk.</p>	

<p>Controls (middelen of vaardigheden)</p> <p>Hoe gaat de tolk om met de 'demands' van de tolkopdracht</p>		
<p>'Controls' voor de opdracht (pre-assignment controls) 'controls resources' unieke kenmerken van een tolk qua achtergrond, ervaring, persoonlijkheid en tolkervaring:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Persoonlijkheidskenmerken ● Opleidingen ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring ● Directe voorbereiding voor de opdracht 	<ul style="list-style-type: none"> ● Opleidingen: Tolk: AD Schrijftolk en eerst vrijwilliger en daarna specialistische begeleider bij Kentalis tot 4 - 2023. ● Persoonlijke en werkgerelateerde ervaring: Tolk is ruim 25 jaar bekend met doelgroep doofblinden als vrijwilliger ● Directe voorbereiding voor de opdracht: Tablet en laptop volledig opgeladen in de werktas. Ook controleren of een doosje met ToT sticks aanwezig is. Oplaadkabel mee voor de zekerheid. ● Kledingkeuze: informele en gemakkelijk zittende vrijetijdskleding en schoenen, geen blote arm in verband met inhaken TG voor de begeleiding. ● Contact met de docent: dit is vooraf niet van toepassing. Wel tijdens de les om versimpeling te vragen van de termen. ● Materiaal doornemen: was eigenlijk wel wenselijk maar tijdens de les is er ruimte om even voor te zeggen aangezien de TG wat achterloopt met informatie tot zich nemen. 	<p>X: in deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>
<p>'Controls' tijdens de opdracht Welke beslissingen neem je wel of niet tijdens een opdracht?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van de demands ● Positieve zelfspraak ● Gedragmatige interventies 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kennis van demands: TG wil zwarte achtergrond op de tablet, met vette letters en de scroll lock los. Ik maak een eigen profiel aan voor de klant hiervan en hoeft de klant niet steeds te vragen naar diens voorkeur. 	<p>X: In deze casus niet genoemd, wil niet zeggen dat het niet van toepassing is!!</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● Alle vertalingen ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk ● Volgen van de code van Ethiek 	<p>TG wil altijd een dubbele espresso drinken.</p> <p>TG wil aan mijn linkerarm ingehaakt lopen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Positieve zelfspraak: Mezelf toespreken om geen vragen te stellen aan de docent over braille. ● Gedragmatige interventies: Alleen als de docent mij om hulp vraagt voor een synoniem wat te snappen is voor de TG. Eventueel vraag ik daar zelf om, rekening houdend met taalniveau klant. Ook pas ik mij aan de leestempo van TG. Indien nodig vraag ik de docent om te wachten met de volgende zin. ● Alle vertalingen: Tekeningen beschrijven ter verduidelijking gaat amper. Wel als het tastbaar gemaakt wordt ● Relaties tussen tolkgebruikers en tolk: Tolk bemoeit zich niet met de inhoud, tenzij de boodschap echt niet of verkeerd overkomt. ● Volgen van de code van Ethiek: Teleologie: als er grapjes gemaakt worden door de docent , noteer ik "haha". Extra toelichting geven aan de TG omdat zij niet bekend is met alle zegswijzen. Deontologie: mij niet bemoeien met de inhoud van de lessen. Dit gaat me bij deze braille cursus goed af. <p>Controls na de tolkopdracht: Ik verdiep mij in het brailleschrift middels modules en het aanschaffen van een brailleleesregel met licentie na een gesprek met een medewerker van Optelec.</p>	

Enquête ‘tolken voor mensen met doofblindheid’ -

Uitslag tolken

Om de behoefte aan de specialisatie te peilen heeft de werkgroep in december 2023 via RTGS, een enquête verspreid onder alle geregistreerde tolken (699 per 31-12-2024).

In maart 2024 is deze enquête opnieuw verspreid onder alle schrijftolkleden van de NSV, de beroepsvereniging voor schrijftolken.

In totaal hebben 177 tolken gereageerd.

Waarvan 124 tolken NGT, 33 schrijftolken, 18 combitolken en 2 dove tolken.

Vraag: Tolk je weleens voor doofblinden?

	<i>Tolken NGT en dove tolken</i>	<i>Schrijftolken</i>	<i>Combitolken</i>	<i>Totaal</i>	<i>%</i>
Ja	40 (32%)	21 (64%)	9 (50%)	70	40%
Nee	65	9	8	82	46%
Anders	18	2	1	21	12%
Ja/ Nee	3		0	3	2%
Niet ingevuld		1	0	1	0%

Indien nee, waarom niet?

Niet competent voor, past niet bij me, wil niet de verantwoordelijkheid voor vervoer, onzeker, heb al andere specialisaties, te intensief, kom niet in aanraking met doofblinden, geen idee hoe te beginnen, geen auto of rijbewijs, fysiek te zwaar, slechte ervaring, voldoende ander werk, geen interesse, lichamelijk of mentaal te intensief, niet mijn ding, niet op mijn pad gekomen, voel me er niet prettig bij.

Indien anders,

Begeleid een doofblinde zonder te tolken, ik neem het niet aan maar wordt soms wel daarvoor ingepland, vroeger gedaan maar nu niet meer, ik tolk alleen in kleine gebaar ruimte, ik heb geen auto, ik tolk voor één doofblinde klant, ik ben al gedeeltelijk met pensioen. Ik tolk af en toe omdat

- er weinig vraag is in mijn regio,
- het fysiek te zwaar te is
- ik iemand vervang of inval voor iemand
- ik alleen gebaren in kleine ruimte doe

Indien ja, welke modaliteiten gebruik je?

Tactiel (2 of 4 handen), vingerspellen in de hand, LORM of blokletters in de hand, SHC/ ProTactile, oortolken of eigen communicatie manier van de doofblinde, Velotype/Veyboard, Brailleleesregel, Brillescreen communicator, gebaren in kleine ruimte.

Vraag: vind je dat tolken voor doofblinden een specialisatie moet zijn?

	<i>Tolken NGT en dove tolken</i>	<i>Schrijftolken</i>	<i>Combitolken</i>	<i>Totaal</i>	<i>%</i>
Ja	96 (76%)	18 (54%)	15 (83%)	129	73%
Nee	10	7	0	17	10%
Anders	19	8	3	30	17%
Niet ingevuld	1			1	

Waarom wel?

Het is een vak apart met ander/extra gelaagdheid, de variatie binnen de doelgroep is zo groot, er zoveel meer bij komt kijken dan tolken alleen, het vraagt meerdere vaardigheden dan alleen kunnen gebaren, fijn dat er dan een basis is, je hebt meer kennis en meer voorbereiding nodig, het huidige HU-aanbod is niet toereikend of afdoende genoeg, er is weinig kennis over de variatie in de communicatievormen voor doofblinden, er is veel verschil, dat is het toch ook?

Waarom niet?

Er nu al een tolkentakort is en dat wordt alleen maar erger, te kleine doelgroep, een verplichte specialisatie zou de drempel voor tolken voor db wordt alleen maar verhogen, specialisatie hoeft niet als je genoeg kennis hebt en de klanten tevreden zijn, je anders een select groepje krijgt maar anderzijds krijg je wel goedopgeleide tolken.

Anders

Lastig beantwoorden/ beoordelen, als er daardoor meer tolken voor doofblinden komen wel, afhankelijk van de voorwaarden en voorrechten, ja omdat het heel specifiek is en nee omdat je dan ook je regelmatig voor db moet tolken om je vaardigheden op peil te houden, specialisatie mag maar er moet in ieder geval meer opleidingsaanbod komen, waarom? Nu kan je al tolken voor db en specialiseren kost tijd en geld, wat zijn de consequenties? Ik heb niet genoeg opleiding gehad op de HU en ik doe het niet maar dat kunnen tolken die voor db tolken beter beoordelen, om meer tolken te werven lijkt mij een praktische oplossing zoals een mentorprogramma veel doeltreffender, vanuit tolkgebruikers is er volgens mij wel behoefte.

specialisatie zou goed zijn voor je kennis maar het nadeel kan zijn dat er nog minder tolken voor db komen, ik schrijftolk voor db maar heb niet genoeg kennis voor gebaren voor db.

Vraag: Vind je dat RTGS tolken voor mensen met doofblindheid als specialisatie moet erkennen?

	<i>Tolken NGT en dove tolken</i>	<i>Schrijftolken</i>	<i>Combitolken</i>	<i>Totaal</i>	
Ja	107 (85%)	18 (54%)	15 (83%)	140	80%
Nee	11	11	3	25	14%
Ja/ Nee	3	1	0	4	2%
Niet ingevuld	5	3	0	8	4%

Bijlage 5 Uitwerking enquête tolkgebruikers

Vanuit de werkgroep Specialisatie tolken voor mensen met doofblindheid hebben we geprobeerd de enquête onder zoveel mogelijk tolkgebruikers te verspreiden. We hebben dat op de volgende manieren gedaan:

- De enquête is afgenomen bij een aantal bezoekers tijdens een bijeenkomst van de Helen Keller Stichting in Rotterdam.
- De enquête is doorgestuurd naar belangenverenigingen met de vraag deze onder hun leden te verspreiden.
- De enquête is via enkele social media kanalen verspreid.

Ten tijde van dit schrijven, 15 mei 2024, hebben in totaal 49 tolkgebruikers de enquête ingevuld.

Hieronder de resultaten van een aantal vragen die relevant zijn voor de beantwoording van vraag 5 wat betreft de tolkgebruikers.

1. De vraag 'Welke tolk gebruik je?' werd als volgt beantwoord:

35 (72%) tolk gebarentaal

2 (4%) schrijftolk of combitolk

4 (8%) combitolk

4 (8%) schrijftolk of tolk gebarentaal

3 (6%) zowel tolk gebarentaal, schrijftolk of combitolk1 (2%) respondent heeft deze vraag niet beantwoord

2. De vraag 'Hoe vaak wordt er een tolk ingezet?' werd als volgt beantwoord:

5 (10%) paar keer per jaar

4 (8%) 1x per maand

12 (25%) 1x per week

12 (25%) meer dan 1x per week

13 (26%) anders:

- 2 à 3 keer per week

- 2 à 3 keer per maand

- de ene maand meer dan de andere

- het varieert per week

- verschillend afhankelijk van schema

- heel wisselend soms 1 keer per week

- soms een tijd niet en soms 3 keer per week

3 (6%) mensen hebben de vraag niet beantwoord

3. De vraag 'Kun je altijd een tolk vinden?' werd als volgt beantwoord:

5 (10%) ik kan moeilijk een tolk vinden

11 (23%) soms lukt het wel maar vaak ook niet

24 (49%) vaak lukt het wel een tolk te vinden

6 (12%) ja, ik kan altijd tolk vinden

3 (6%) anders:

- op korte termijn, bijvoorbeeld spoed of begrafenis en voor een reis is moeilijker
- soms wel maar vanwege complexe communicatie stijl zijn maar weinig tolken die met mij kunnen communiceren
- soms lukt het wel maar vinden tolken lastig om met mij om te gaan
- ik ben niet altijd makkelijk

4. De vraag 'maak je vaak gebruik van dezelfde tolk?' werd als volgt beantwoord:

9 (18%) ja, ik heb altijd dezelfde tolk

30 (62%) ja, ik heb een groepje vaste tolken

10 (20%) nee, ik wissel vaak van tolk

5. De vraag 'In Nederland zijn ongeveer 70 tolken die regelmatig tolken voor mensen die beperkt zijn in horen en zien (doofblindheid). Is dat genoeg?' werd als volgt beantwoord:

4 (8%) ja, dat is genoeg

42 (86%) nee, dat is niet genoeg

3 (6%) anders:

- Alleen bij vakanties,
- Vaak lastig dat goede tolken niet altijd beschikbaar zijn.
- Geen idee. Het aantal maakt niet uit, ik kan meestal een tolk vinden.
- Het aantal maakt niet uit, het is belangrijk dat vraag en aanbod op elkaar zijn afgestemd.
- Ik zet ook 'niet-dooftolken' in.
- Ik denk zelf dat het verschil niet super groot is met 'expert' doofblindtolken
- Ik zie geen groei

6. De vraag of het nodig is dat tolken specifieke kennis en vaardigheden moeten hebben om te tolken voor mensen met doofblindheid werd als volgt beantwoord:

41 (84%) ja

8 (16%) respondenten maakt het niet uit.

Bijlage 6:omvang doelgroep en toe- of afname(vraag 6)

De doelgroep mensen met doofblindheid is onder te verdelen in 3 hoofdgroepen

- 1) Congentiale doofblindheid: De auditieve en visuele beperking zijn ontstaan vóór de taalverwerving.
- 2) Verworven doofblindheid : De combinatie van een auditieve en visuele beperking is ontstaan ná de taalverwerving.
- 3) leeftijdsgelateerde doofblindheid: . De combinatie van een auditieve en visuele beperking zijn leeftijdsgelateerd .De combinatie van een auditieve en visuele beperking zijn ontstaan na het 55ste levensjaar

([Dammeyer, 2014; 2015](#); [Jaiswal, Aldersey, Wittich, Mirza, & Finlayson, 2018](#); [Simcock, 2017](#); [Wittich, Southall, Sikora, Watanabe, & Gagné, 2013](#)).

Het bepalen van de grootte van de doelgroep is lastig. De prevalentie komt meestal tot stand door schatting op basis van (buitenlandse) statistieken.

Het eerste wereldwijde onderzoek door de WFDB (The World Federation of the Deafblind) bevatte een dataset van 22 verschillende landen van over de hele wereld en hieruit kwam een geschatte prevalentie van 0,2-2%. Een reviewstudie uit 2022 , waarbij dataset uit 18 verschillende landen toonde eenzelfde geschatte prevalentie. Wat duidelijk naar voren komt is dat de prevalentie van doofblindheid toeneemt met de leeftijd. [Prevalence of Individuals With Deafblindness and Age-Related Dual-Sensory Loss - Renu Minhas, Atul Jaiswal, Serena Chan, Jessica Trevisan, Abinethaa Paramasivam, Roxanna Spruyt-Rocks, 2022 \(sagepub.com\)](#)

Nederland telt naar schatting tussen de 80.000 en 85.000 mensen met een beperking in horen en zien. Het overgrote merendeel hiervan betreft ouderen waarbij het zicht en het gehoor geleidelijk achteruitgaan. Ongeveer 10% van de mensen met doofblindheid heeft ook een verstandelijke beperking. ([Doofblind - Bartimeus](#))

Naar schatting hebben in Nederland bijna 4000 mensen een aangeboren beperking in horen en zien en 1.000 Nederlanders verworven doofblindheid. De meest voorkomende oorzaak is het syndroom van Usher ([Doofblind - Bartimeus](#))

Leeftijdsgelateerde doofblindheid is de grootste groep. Omdat achteruitgang van zien en horen een bekende kwaal is bij het ouder worden, komt deze dubbele zintuiglijke beperking relatief vaak voor. Geschat wordt dat zeker 70.000 mensen kampen met ouderdomsdoofblindheid. ([Doofblind - Bartimeus](#)) (https://www.kalorama.nl/public/files/Proefschrift_Lieve_Roets-Merken.pdf 2017)

De doofblinden die gebruik maken of mogelijk gebruik zouden kunnen gaan maken van een tolk bevinden zich vooral in de groep verworven doofblindheid en leeftijd gerelateerde doofblindheid. Hoewel deze laatste groep over het algemeen (nog) geen gebarensysteem gebruikt zal mogelijk wel het tolken in andere modaliteiten zoals schrijftolken, blokkletters in de hand, oortolken en tolken via lorm kunnen toenemen.

Ter beantwoording van de vraag is ook contact opgenomen met Dbconnet, het landelijk informatiepunt voor iedereen met een beperking in horen en zien. Ook zij geven aan dat er geen concrete cijfers zijn en dat men uitgaat van schattingen. Ze verwachten dat de totale doelgroep zal stijgen omdat Nederland vergriest en de mensen geleidelijk aan steeds ouder worden. Daarbij geven zij ook aan dat binnen deze doelgroep naast communicatie ook kennis en vaardigheden op andere gebieden nodig zijn. onder andere op het gebied van prettige & veilige mobiliteit, energie en rouw & verlies. Een specialisme binnen een specialisme, zouden we kunnen zeggen.

Er is ook contact opgenomen met Tolkcontact met de vraag hoeveel tolkgebruikers een toekenning hebben van 168 uur (het standaard aantal uren dat toegekend wordt aan mensen met doofblindheid) Om naast de omvang van de groep ook een mogelijke toename in het gebruik van tolken voor mensen met doofblindheid te constateren hebben we ook het totaal aantal gebruikte uren binnen deze doelgroep opgevraagd. Dit resulteerde in onderstaande afbeelding, waarbij opgemerkt moet worden dat de gegevens van 2023 beschikbaar waren tot en met de maand september.

domein leef onderwijs werk totaal doofblinden

Jaar

2019	10539	972	836	12347	272
2020	12864	2080	843	15788	277
2021	16946	2346	935	20228	288
2022	21883	1808	1297	24989	291
2023	20210	1416	894	22521	313

(gegevens tot oktober 2023)

Hierin is te zien dat zowel het aantal mensen met doofblindheid als het aantal uren dat er binnen deze doelgroep gebruik wordt gemaakt van een tolk in de afgelopen jaren licht is gestegen.

Bijlage 7: (vraag 8) Artikel beschreven Slettebakk-Berge(2014)

Social and private speech in an interpreted meeting of deafblind persons

Sigrid Slettebakk Berge

Norwegian University of Science and Technology

The article explores how the distinction between egocentric and social speech affects the dynamics of interpreter-mediated interaction, during a meeting among five deafblind board members in Norway. Extracts from a videotape of the meeting were analysed, with a specific focus on two sequences of exchanges involving a board member (Inger), her interpreter and the rest of the group. Inger uses Norwegian Tactile Sign Language with her interpreter, who in turn uses spoken Norwegian and Norwegian Sign Language with the rest of the group. The analysis shows that, while most of Inger's utterances were social and oriented to the other board members, some were of a private nature and directed only to herself. The interpreter evaluated Inger's communicative project constantly and acted accordingly, interpreting the socially oriented utterances but not the private utterances. Based on these findings, the interpreter's performance is discussed in relation not only to professional ethics but also to monological and dialogical perspectives on language and interpreting.

Keywords: social speech, inner speech, deafblind, tactile sign language, interpreting

Introduction

This article discusses the concepts of egocentric and social speech: a case study of interpreter-mediated dialogue among deafblind persons illustrates the practical implications of this distinction for the interpreter, who must decide whether — and how — to differentiate between the two forms. Two main questions arise. First, what functions does private speech have for deafblind persons participating in interpreter-mediated dialogue? Second, how can the interpreter respond to a deafblind person's private speech?

Interpreting 16:1 (2014), 81–105. DOI 10.1075/intp.16.1.05ber
ISSN 1384-6647 / E-ISSN 1569-982X © John Benjamins Publishing Company

My interest in this topic dates back to about 1994, when I started to work as a sign language interpreter for deaf and deafblind persons. My initial understanding of the interpreting process was that I should be a neutral communicator, and that I should avoid interfering with participants. My goal was to convey everything and not influence the progression of the dialogue. This was usually straightforward: during the dialogue I was seldom addressed directly by the deafblind person, whose words and utterances were meaningful, structured and oriented to their interlocutor. However, this position was occasionally challenged. Sometimes, my client made signs that resembled a whisper or a truncated utterance. It was not clear to me who this signing was addressed to, and whether I should interpret it or not. Uncertain of how I should play my role as interpreter in such cases, I responded in different ways. Sometimes I interpreted the signs for the other participants, but this often brought the dialogue to a halt because the signs were inconsistent with the topic under discussion. Sometimes I asked the deafblind person if I should interpret the signs or not, to which s/he often responded that s/he was unaware of having spoken at all. Sometimes I just overlooked the signs and, in some ways, this was the solution that worked best. However, I was then plagued with a feeling that I had not been professional, as I was filtering out information and thereby influencing the conversation. This article will present such a situation which I experienced not as an interpreter but as an outside observer.

The data presented below were collected during a board meeting of an interest group for deafblind people in Nonvay. This was a formal meeting, involving five deafblind board members whose discussion was supported and mediated by seven Norwegian Sign Language interpreters. The meeting worked well: the agenda was followed, the board members were all involved in the discussion, and decisions were made. While readers with no experience of deafblind interaction might find it difficult to envisage a group dialogue involving participants who could neither see nor hear each other properly, the interpreters' work of coordinating the interaction between the board members has been documented in two earlier studies (Berge & Raanes 2013; Raanes & Berge 2011). Both studies analyse the interpreter's actions in relation to Goffman's (1959, 1981) concept of social interaction as taking place on different stages - an expressively accentuated front performance which is presented for an audience and backstage behaviour which is visible only to the actors. In the meeting which is examined here the front performance is the interpreter mediated dialogue between the board members. This is supported by two sets of backstage exchanges: (i) between the interpreters, often communicating simply by eye contact, to coordinate the speaking turns among the board members; (ii) between each board member and her/his interpreter, to clarify the meaning of a word or sign which is being used. In this setting, the backstage exchanges are very seldom included in the front dialogue. These different, but highly

interdependent levels of performance are essential to the board members' ability to interact in sequential order (Berge & Rammes 2013). However, the analysis also showed speech that was part of neither the front performance nor the backstage exchanges just described. Specifically *there were words and signs that were directed to nobody and belonged to nobody but the speaker himself*. This reminded me of my own personal experiences as an interpreter and prompted my interest in developing a theoretical explanation for the speech segments concerned. The result is this article; the conceptual basis for which is the distinction between social and private speech.

The study draws on concepts related to different fields of practice, knowledge and study: not only interpreting for the deaf and deafblind; but also - in a broader; sociocultural perspective - dialogue, interaction and mediation. "While the role and responsibility of the interpreter have been examined by a number of authors (Harrington & Turner 2001; Metzger 1999; Roy 2000; Wadensjö 1998), I have been unable to locate other research on interpreter-mediated dialogue involving several deafblind participants, or on how interpreting differs according to whether social or private speech is involved.

The article first explains what deafblindness is. This brief explanation is followed by a general overview of theoretical perspectives on the (spoken or sign language) interpreter's actions and position in relation to other participants involved in the interaction. The concepts of social and private speech are then illustrated, after which two transcribed extracts from a video recording of the meeting are analysed. Both these extracts feature the same board member and interpreter: the difference is that the board member concerned is addressing the meeting in one case; whereas in the other example her signing is addressed to no one in particular and thus seems to be meant only for herself. Finally, the interpreter's handling of the participant's private speech is discussed from an interactional perspective; in terms of how effectively the interpretation contributes to the overall dynamics of communication among participants.

Deafblindness interpreting and coordination

A person is deafblind when s/he has a *combined* visual and auditory impairment. The term encompasses a broad group: some people are totally deaf and blind; while others have residual hearing and/or vision (RTV 2004). Deafblindness is a rare disability and in Norway about 500 persons out of a total population of 4.7 million are registered with this condition. During the last few decades, public interpreting services for deaf and deafblind users have been established across the country; and certified interpreters work daily to facilitate communication in the

context of work, education, health treatment and everyday activities. Competence in interpreting and companionship for the deafblind is included in the Bachelor's degree program in Sign Language and Interpreting offered at three colleges in Norway (Erlenkamp et al. 2011).

Among the deafblind, there are major differences in relation to which methods of communication a person can use (Gullaksen et al. 2011). If the deafblind individual has a background in spoken language and has maintained some hearing communication, can take place through articulated speech reinforced with technical supports such as a hearing aid. In situations where a microphone is used, the person's hearing aid can be connected to a wire loop system that will enhance the clarity of interlocutors' voices. If the deafblind person has a background from the deaf community, and is familiar with sign-based communication, s/he can communicate through an adapted form of Norwegian Sign Language that can be recognized through residual sight or through touch, as in tactile sign language. Haptic signals can also be used to provide support for spoken or for signed communication (Lahtinen 2008). It is not unusual for a deafblind person to use a combination of these methods. In other words, interpreting is adapted to the individual's method of communication and need for contextual information.

The interpreting service for the deafblind is based on an understanding that the interpretation must encompass the entire communicative event. Accordingly, the interpretation includes such parallel activities as: 1) interpretation of the utterances made by the participants concerned; 2) description of the context and the communicative situation; 3) guidance to help the deafblind person travel from one point to another. The description referred to in point (2) comprises information such as who is present; what they are doing, who is talking, their speech style, and what responses the others present are making. The total amount of information is too great to communicate in its entirety, and the interpreter must make critical choices regarding what to communicate and what to leave out (Raanes & Berge 2011).

In general, interpreting and the interpreter's role can be understood from different viewpoints. Wadensjö (1998, 2004) has pointed out the distinction between a monological and a dialogical model of professional interpreting. In a monological perspective, the interpreter is seen as a conduit for a neutral transmission of words between the different languages, and the interpreter's role is to be 'invisible' and not influence what is said and done by the interlocutors. The main point in this model is that the interpreting should be equivalent on a word-for-word basis, meaning that each word that is said should be passed on. An evaluation of the interpreting is therefore, to a greater or lesser extent, based on a comparison of a source and a target text, with little focus on elements such as communicative flow and dialogical involvement. This approach has had a strong influence on

the development of ethical standards for professional interpreters (Turner 2005), though it has been criticized for not taking into account the complexity of language use in face-to-face communication situations.

A dialogical approach offers a twofold perspective, focusing both on the language and on the interaction process between the participants. The underlying concept is that interpreter-mediated conversations are face-to-face interaction situations, and interpreting is described as a situated action. This means that the interpreter's actions must be explained in relation to the context and the activity that s/he is part of (Berge 2003; Engeström 1999; Wertsch 1998). Interpreting is seen as a subjective, meaning-making process: the interpreter is not simply an inanimate 'voice box', and has a personal viewpoint which determines the way s/he understands utterances and represents them to others. Neutrality is therefore regarded as a myth (Metzger 1999), since it is assumed that the interpreter will, in one way or another, influence the progress of the dialogue.

In a dialogical perspective equivalence of meaning is a required feature of interpretation, albeit with relative freedom of form to account for differences in culture and language; underlying nuances of facial expression, body language, gesture and voice intonation should also be conveyed (Napier 2007; Napier et al 2006). In addition, elements such as timing, turn-taking and a feeling of communicative flow must be taken into account when evaluating an interpretation. Since interpreter-mediated dialogues involve some delay in conveying the message, the receiver of the interpreted information can experience difficulty in knowing when it is appropriate to enter a conversation. Wadensjö (1998; 2002) thus argues that the interpreter has the function not only of interpreting the participants' utterances but also of coordinating the interaction between the participants. This support is critical for deafblind persons; who are unable to see or hear others' turn-taking signals, as it allows them to join in the dialogue confidently and appropriately (Berge & Raanes 2013).

A shift between turns as listener and as speaker is the result of an ongoing negotiation process. A turn is a point of time in a dialogue when the speaker has established a right to talk, until the intended speech act has been completed. To maintain this position, the speaker seeks mini-response signals from the listener to ascertain that the listener is paying attention and understands what is being said. This is often expressed with visual signals such as nodding, or with spoken words and sounds like "oh yeah?" or "mm": In addition, the speaker makes signals to indicate possible points at which s/he is ready for the listener to begin speaking (Linell & Gustavsson 1987; Marková 1990). Such signals are often expressed through eye contact, voice modulation, pauses, gestures and body language (Gumperz 1982; Sacks et al. 1974). If the listener wants to speak before the current speaker's turn is completed, s/he can make signals to indicate this.

There is often an overlap in speech, as participants might start to talk at the same time. In this case, they need to negotiate and decide who will keep the turn. This exchange of response signals is essential and; without them, the dialogue will end or lose its communicative flow (Bakhtin 1986; Linell 1998). In communication with deafblind persons, these signals must be expressed by tactile sign language or in other ways.

A consequence of combined sight and hearing loss is the challenge of discerning cues and response signals that are conveyed through changes in tone, gestures and body language. For those using tactile sign language, turn-taking signals can be expressed by changes in hand position. It is common for the speaker to keep their hands under those of the listener. When s/he wants to take a turn at speaking, the listener places their hands wide apart and thus indicates their intention of taking the floor. Other turn-taking signals are expressed through changes in body positioning and signing movements. For instance) the speaker can mark a pause in the talk by holding their hands still, by changing body orientation, by dropping their hands down to the lower signing space (which is a resting position in tactile sign language), or by letting go of the other person's hands (Collins 2004; Franke! 2002; Mesch 2000; Raanes 2006).

Minimal response signals are often expressed with rapid, tactile signals on the other person's hand, elbow or knee. These signals express different meanings through changes in their rhythm and in how they are performed (e.g., harder or softer) faster or slower). Meanings like "I am listening; "I understand" or "I agree" can be expressed by varying the tempo at which the response signals are tapped. In one-to-one situations, where the deafblind person maintains hand contact with the other speaker, these signals are passed directly between the participants. In a group situation these signals must be conveyed by an interpreter. The interpreter's shifts in action and in orientation (between interpreting utterances, coordinating turn-taking and constructing response signals) can be described in terms of how s/he switches between different footings. This concept is explained in the next section.

Role, footing and responsibility

An interpreter-mediated dialogue can be analysed as an example of face to-face interaction in which the participants play out different roles on different stages (Goffman 1959). The public play, performed in front of an audience, is the front. In addition, there are less visible activities like discussions and clarifications between the actors with regard to the performance: these are played out backstage. Role expectation is more or less stable, but actors (i.e. participants in a dialogue or discussion) can sometimes have competing notions of how they should act out

their roles. This can duow the interaction out of sequence and can be perceived as a face-threatening situation (Goffman 1967). In dus perspective, it is important for professionals working together to understand and coordinate their respective roles, so that each partidpant's status is safeguarded.

In Goffman's framework, speakers' involve:ment in a communicative event can be analysed according to their participation status (1981:226): this is a dynamic concept, dependent on the production format used at any glven moment - i.e. the degree of personal responsibility speakers take for their utterances. Also impor tant is the concept *offooting* (Goffman 1981), or how speakers and listeners align themselves in relation to each other. This is constantly negotiated, through the different visual and auditory signals exchanged by participants.

There are three production formats, according to whether the speaker is: (i) the *principal* of the utterance; i.e. ttle individual or party whose beliefs and view:point are repre.sented; (ii) the *author* of the utteranct; i.e. the individual who composes the words uttered - meaning that the speaker takes no responsibility for the mes.sage itself; but only for how it .is communkated to others (as can be the case for an interpreter); (iii) ttle *animator* of the utterances, i.e. merely the individual who pronounces or quot.es words prepared by someone *el.se* (Goffman 1981:144).

Wadensjö (1998, 2004) has oomplemented these production formats with the concept of three possible reception formats for ttle listener (or the interpreter), who vvill listen in one or more of three possible ways: (i) as a *reporter*, with a view to repeating the speech word by word; (ii) as a *responder*, able to contribute an adequate response or continuation; (iii) as a *recapitulator*, able to summarize the speech content to someone else. Shifts in footing, and in how the interpreter listens, understands and conveys uUe:rances, affect the deg:ree of responsibility .s/he takes for ttle dynamics of the interaction among: participants - e.g., in terms of whether s/he is willing to oordinate turn-taking, or leaves this to the initiative of the various participants (Wadensjö 1998:90). The concept of footing: can also provide a useful theoretical standpoint from winch to analyse whether, and how, interpret.ers dil ferentiate between partidpant's use of social and private speech.

Sodal and private speech

According to sociocultural theory} consciousness and higher mental functions - i.e. ability to pay attention, fo organize memory logically; to form concepts, to develop volition and to be self-regnlated - emerge in the context of human social life (Wertsch 1991). These functions first develop at an interpsychological level, where the individual is involved in social activities. and then at an intrapsycholog kal level that involves a change or development in the person's mental categories

In daily interactions this is not seen as a problem, since "intersubjectivity must be taken for granted in order to be achieved" (Rommetveit 1974: 56).

When a deafblind person is interpreted, the interpreter's awareness of whether an utterance is social or private (i.e. whether it is meant to be shared or not) is based on a sense of intersubjectivity and on an understanding of the situation which s/he shares with the deafblind person. The feeling of trust between the two will also influence how they relate to each other.

This study

This study is an ethnographic case study based on video recordings. The methodology emphasizes that the researcher should focus on interaction situations in everyday settings. Qualitative audiovisual data analysis provides the basis for understanding *the sequential/ order of interaction*, the way in which each individual action is connected to earlier and subsequent actions, and the relationship of each participant's actions to the others' (Heath et al. 2010; Knoblauch et al. 2006). Hence, the researcher can describe repeated action structures and their connection to the activity as a whole.

The board meeting of an association for deafblind people lasted about 45 minutes, and was filmed with four video cameras.¹ Selected sequences were transcribed in detail. In analysing these sequences, the following questions were raised: What is the interpreter doing? How are the others responding, and when and under which circumstances does private speech appear? The benefit of working from a video recording was that it allowed detailed study; both of the interpreter's actions and of her interaction with the other participants. The disadvantage was that the wealth of detail in the video material made it difficult to analyse systematically.

An obvious shortcoming of a video recording is that it gives only an outside perspective on the situation. To complement this with inside perspectives, we arranged individual interviews with three of the deafblind board members, and two focus group interviews with the interpreters (Marková et al. 2007). The personal interviews with the deafblind board members gave insight into their perspectives as receivers of the information conveyed at the meeting; and their feelings of involvement and participation in the dialogue. The group interview with the interpreters gave insight into how they viewed their own actions. This was done

---

1. The material presented in this article was collected through a research and development project at HIST, the University College in Trondheim, Norway, which was carried out in collaboration with Dr. Eli Raanes. We have used the resulting data both together and in individual publications.

by letting the interpreters watch and discuss two extracts from the video recording) each of which presented what I considered a meaningful and repeated action sequence. These two sets of data were triangulated and created a 'thick' description (Creswell 1998), offering extensive insight into how the dialogue at the board meeting was established and performed.

The context

Of the five deafblind board members in the meeting two were born deaf and later lost their sight; the others lost their hearing and sight during early childhood or adulthood. They were all skilled in organizational work and had been meeting in this communication setting for several years. Since they knew each other well, institutional topics were discussed in an informal and friendly atmosphere. The meeting was well planned with a clear agenda. All seven interpreters were educated, highly skilled and hired through the same interpreting service. They had already worked in this setting and were familiar with the board members' communication methods. Figure 1 shows some of the participants and interpreters seated around the board table.

Figure 1. The board meeting

The board members varied in their combination of hearing and visual impairment; and therefore in their way of communicating. The two who were born deaf used Norwegian Tactile Sign Language: this was interpreted into spoken language by their personal interpreters so that content could be relayed to other board members. One of the two board members communicating in this way is Inger; who can be seen on the left in the picture (facing away from the camera; and

joining hands with her interpreter for tactile signing). The other three board members had a strong hearing impairment. Only one of the three was familiar with the deaf community and sign language, the other two (including Rebecca, the chair of the meeting) having had no contact with deaf society or sign language. Rebecca can be seen seated at the end of the table, 'With her interpreter alongside her. All three hearing-impaired board members used their own voice when addressing the meeting: their utterances were repeated into a microphone by the interpreter, to ensure maximum audibility. These utterances were relayed into Norwegian Tactile Sign Language, for the two board members using this as their sole medium of communication.

The dialogue situation was quite demanding. To me, as an outsider, it initially seemed unstructured and chaotic. But this was not how the board members experienced the meeting. As one of them said, 'we are used to taking time and to adapting our speech to each other'. Another commented that "the board meeting is a well-organized dialogue situation where we can all take part" (Raanes & Berge 2011). For them, such a communication setting is an integral part of their working lives.

Analysis

Analysing the flow of communication during the meeting was a complex task, since there was a lot of overlapping talk and clarification. It was also difficult to incorporate certain modalities of communication into the transcription, tactile sign language being the most obvious example. To make the transcript readable, I chose to concentrate the analysis on Inger, one of the two deafblind board members using Norwegian Tactile Sign Language. The transcription is thus intended to document the sequential interaction between Inger, her interpreter and the other board members.

The primary aim of the analysis is to show how Inger uses both social and egocentric speech, and how this influences the interpreter's actions and responses. Two extracts are examined here: the first focuses on Inger's social speech, while the second contains an example of her private speech.

The video transcription system used was inspired by the work of Heath, Hindmarsh and Luff (2010), who have used video data to analyse social interaction in everyday life. The transcripts include both what was said and what was done, enabling the reader to follow the interaction in sequence as one action is followed by another. The accompanying pictures show the hand positions adopted by Inger and the interpreter; their body movements and their response signals. Signed utterances are transcribed in capital letters. Inger's interpreter and the board leader's interpreter are referred to as Interpreter 1 and Interpreter 2 respectively.

Video Transcript 1. Social speech		Said and done:
1 	01 Inger	is listening to one of the other board members talk about the hotel where the club is arranging their Christmas party. Her face and body are directed towards her interpreter.
	02 Inger	is raising her right hand and calls for attention by a waving hand gesture.
	03 Interpr. 1	is using her right hand to sign WAIT.
	04 Interpr. 1	is looking at Interpreter 2.
	05 Interpr. 2	is establishing eye contact with Interpreter 1.
	06 Interpr. 1	is interpreting Inger's turn-taking signal by saying "I want to say something".
2 	07 Interpr. 2	turns her face and body towards Rebecca, the chair.
	08 Interpr. 2	is giving Rebecca a haptic turn-taking signal.
	09 Interpr. 2	is saying, in spoken Norwegian, "Inger wants to say something".
	10 Rebecca	is turning her face and body towards Inger.
	11 Interpr. 1	is giving Inger a tactile response signal on top of her hand.
	12 Interpr. 1	is giving Inger a gentle push on her hand.

Social and private speech in a meeting of deafblind persons 93

3 	13 Inger	raises both her hands and starts to sign I REMEMBER, I AND MY HUSBAND VISITED THAT HOTEL and she tells a story.
	14 Interpr. 1	is translating Inger's signs into spoken Norwegian.
	15 Interpr. 1	is, from time to time, giving Inger tactile response signals on her legs (thighs or knees) while she is signing.
	16 Interpr. 2	is translating Inger's utterances into the microphone.
	17 Rebecca	is smiling and nodding, as she is actively listening to Inger's story.
	4 	18 Inger
19 Interpr. 1		is raising her right hand towards Inger's left hand. She gives her tactile response signal under the palm of her hand. At the same time is she translating Inger's signing into spoken Norwegian.
20 Rebecca		is, at the end of Inger's story, smiling and saying "That was interesting. Let's go back to the agenda".
21 Interpr. 1		is describing Rebecca's response by saying THEY SMILE. FUN STORY. REBECCA SAYS. NOW BACK TO AGENDA. The dialogue continues.

Social speech

Extract 1 illustrates a situation in which Inger was socially oriented and her utterances were addressed to the other board members. It shows how Inger's interpreter worked both with her and with the chair's interpreter, in coordinating the turn-taking: among the board members.

The situation starts with Inger listening to one of the other board members as he talks about the hotel where the association club is arranging its Christmas party. The board member's utterances are mediated to Inger by her interpreter, through Norwegian Tactile Sign Language. At a certain point in the dialogue Inger wants to say something, as recorded in video transcript 1.

The transcript shows that, at a certain point in the dialogue, Inger leans her body back and raises her right hand into the air. By finger-spelling in the air, Inger signals a request to take a turn. Here, the interpreter changes her footing as she addresses Inger directly and tells her to wait. The interpreter then gazes towards the chair's interpreter, thus negotiating for Inger's turn to talk. The two interpreters establish eye contact (see picture 1). At this point, the chair's interpreter turns her face and body towards Rebecca, and taps her on the back to convey a haptic turn-taking signal, i.e. 'Inger wants to say something.' Rebecca responds by turning her face and body towards Inger's seat, thus giving the floor to Inger as the next speaker (see picture 2). Inger's interpreter communicates this information by nudging Inger's hand. Inger then starts to tell a story about a weekend trip she and her husband made to the hotel where the Christmas party will be held. Her interpreter translates Inger's story into spoken language, which is then re-voiced into the microphone by the chair's interpreter (see picture 3). While speaking, Inger is from time to time searching for minimal response signals from her interpreter. In picture 4, Inger is signing with her right hand while her interpreter is giving her tactile response signals under the palm of her left hand. From time to time, the interpreter also makes tactile response signals on Inger's foot (see picture 1). The response signals give Inger information about the communicative event and indicate whether the other board members are actively listening or not - a critical item of information for purposes of maintaining the speech turn.

In social speech, Inger addresses her utterances to the other board members, using clearly enunciated signs and complete utterances. In addition, her face and body are turned towards the other participants seated around the table (Vygotsky 1934, 1978; Wertsch 1985, 1991). As a deafblind person, Inger cannot directly see or hear Rebecca's visual and auditory turn-taking prompts nor can she make direct eye contact or negotiate for the others' attention. However, the interpreter's tactile signing enables her to follow the meeting and to take the floor when expected. This is an example of coordinated mediated action (Berge & Raanes 2013;

Social speech

Extract 1 illustrates a situation in which Inger was socially oriented and her utterances were addressed to the other board members. It shows how Inger's interpreter worked both with her and with the chair's interpreter, in coordinating the turn-taking: among the board members.

The situation starts with Inger listening to one of the other board members as he talks about the hotel where the association club is arranging its Christmas party. The board member's utterances are mediated to Inger by her interpreter, through Norwegian Tactile Sign Language. At a certain point in the dialogue Inger wants to say something, as recorded in video transcript 1.

The transcript shows that, at a certain point in the dialogue, Inger leans her body back and raises her right hand into the air. By finger-spelling in the air, Inger signals a request to take a turn. Here, the interpreter changes her footing as she addresses Inger directly and tells her to wait. The interpreter then gazes towards the chair's interpreter, thus negotiating for Inger's turn to talk. The two interpreters establish eye contact (see picture 1). At this point, the chair's interpreter turns her face and body towards Rebecca, and taps her on the back to convey a haptic turn-taking signal, i.e. 'Inger wants to say something.' Rebecca responds by turning her face and body towards Inger's seat, thus giving the floor to Inger as the next speaker (see picture 2). Inger's interpreter communicates this information by nudging Inger's hand. Inger then starts to tell a story about a weekend trip she and her husband made to the hotel where the Christmas party will be held. Her interpreter translates Inger's story into spoken language, which is then re-voiced into the microphone by the chair's interpreter (see picture 3). While speaking, Inger is from time to time searching for minimal response signals from her interpreter. In picture 4, Inger is signing with her right hand while her interpreter is giving her tactile response signals under the palm of her left hand. From time to time, the interpreter also makes tactile response signals on Inger's foot (see picture 1). The response signals give Inger information about the communicative event and indicate whether the other board members are actively listening or not - a critical item of information for purposes of maintaining the speech turn.

In social speech, Inger addresses her utterances to the other board members, using clearly enunciated signs and complete utterances. In addition, her face and body are turned towards the other participants seated around the table (Vygotsky 1934, 1978; Wertsch 1985, 1991). As a deafblind person, Inger cannot directly see or hear Rebecca's visual and auditory turn-taking prompts nor can she make direct eye contact or negotiate for the others' attention. However, the interpreter's tactile signing enables her to follow the meeting and to take the floor when expected. This is an example of coordinated mediated action (Berge & Raanes 2013;

Wadensö 1998). The dialogue between Inger and her interpreter is not shared with the others; nor are the changes between the two interpreters.

The analysis also shows how the interpreters work as a team. In video transcript 1, line 4; and later in video transcript 2; lines 5-6, Inger's interpreter changes footing (Goffman 1959) and uses her body position and eyes to establish contact with the chair's interpreter. In so doing; she actively negotiates for Inger's turn to enter the dialogue. Inger's signed utterances are not voiced by her interpreter until the chair's interpreter has introduced her via the microphone. In this way, Inger's utterances are conveyed at the precise moment when she has the other board members' attention (Linell 1990; Linell & Gustavsson 1987). Once Inger's story is complete; Rebecca takes the floor to change subject: in this case to, the shift in speaking position is achieved smoothly. For the other board members; who are all involved in the dynamics of interpreter-mediated coordination; the interpreter's cooperative actions ensure that communication is made in a sequential and orderly manner (Rommetveit 1985). The interplay between the deafblind board members and their interpreters, and between the interpreters as a team, is an essential factor in the successful organization of the dialogue.

The interaction between Inger and *the* other board members can be considered part of the front performance (Berge & Raanes 2013; Goffman 1959): here; the board members are oriented to each other in their exchanges of utterances; enabling them to establish a common theme of conversation (Rommetveit 1974). However there are also backstage dialogues at work. For example; the interpreters exchange glances and negotiate for turns, thus coordinating the turn-taking between the board members. There are also short exchanges between Inger and her interpreter; giving Inger information about the overall interaction and her part in it.

Another level of backstage communication is illustrated in the following transcript, where a stage is established for Inger alone so that she can briefly converse with herself and privately give expression to her own thoughts.

Private speech

Extract 2 documents Inger's use of private speech as a tool to think and regulate her action towards other participants. It shows how Inger's interpreter differentiates between private and socially oriented utterances in Inger's speech. The situation starts with Rebecca; who is examining a calendar on the table with the help of her interpreter. Rebecca's communicative project is to reach an agreement among the board members about the suggested date for the next annual meeting. To accomplish this, she asks each board member whether they agree with the choice of 25 March as the date for the meeting. Video transcript 2 documents what happens

VideoTranscript 2. Inner speech	Said and done:
<p>1</p> 	<p>01 Rebecca is, with her interpreter's help, looking at the calendar that is on the table in front of her. She looks up and, expressing herself vocally, asks "Do you agree that the annual meeting should be the 25th of March?"</p> <p>02 Interpr. 1 is interpreting the question: 25 MARCH. ANNUAL MEETING. YOU AGREE DATE? Then she describes the others' answers by signing THEY ALL AGREE. Then she addresses the question to Inger again, by pointing at her chest and signing YOU THINK WHAT?</p> <p>03 Inger is answering by signing: I AGREE. YES. I AGREE ON THE DATE. IT WORKS. ONE WEEK BEFORE EASTER.</p> <p>04 Inger leaves both her hands on top of the interpreter's hands. Her face and body are turned towards the others.</p>
	<p>05 Interpr. 1 turns her face towards Interpreter 2 and gazes at her.</p> <p>06 Interpr. 2 establishes eye contact with Interpreter 1.</p> <p>07 Interpr. 1 is saying "Inger agrees as well".</p> <p>08 Interpr. 2 is repeating Inger's answer into the microphone.</p> <p>09 Rebecca is nodding and smiling.</p> <p>10 Interpr. 2 is describing the conversation context to Rebecca "All the board members agree. Shall I write the date in the calendar?"</p> <p>11 Rebecca answers "Yes, please".</p> <p>12 Interpr. 1 is describing what the chair and Interpreter 2 are doing: CALENDAR. WRITING DATE. DECISION FINISH.</p> <p>13 Interpr. 1 is giving Inger tactile response signals on her hand.</p> <p>14 Inger is giving her interpreter a response signal on top of her hand.</p>

Social and private speech in a meeting of deafblind persons 97

<p>3</p> 	<p>15 Interpr. 1 is moving Inger's hands down to their lap and holds their hands still, which is a resting position in tactile sign language.</p> <p>16 Inger is suddenly raising both of her hands.</p> <p>17 Inger is turning her face and body slightly to the left, thereby orienting herself away from Interpreter 1 and the others.</p> <p>18 Inger is starting a private speech by using abbreviated signs: PLAN ... TEN O'CLOCK ... MEETING ... MEAN ...</p> <p>19 Interpr. 1 is looking at Inger's signs. She is not interpreting them for the others.</p> <p>20 Interpr. 1 is, in short sequences, following both Inger's private talk and the other board members' dialogue.</p>
	<p>21 Inger is ending her private speech. She turns her face and body back to face her interpreter.</p> <p>22 Inger is reaching out for the interpreter's hands.</p> <p>23 Interpr. 1 is responding by reaching out for Inger's hand.</p> <p>24 Interpr. 1 and Inger are giving each other tactile minimal response signals on top of each other's hands. They hold their hands still for a short time.</p> <p>25 Interpr. 1 is pointing towards the place where the chair is seated, and signs: REBECCA TALKS. NOW DISCUSS CHRISTMAS PARTY. She summarizes the other participants' conversation before going on to interpret their utterances for Inger. The dialogue continues.</p>

when the question is put to Inger who, in the event, does not limit herself to a straightforward reply.

Turn 2i addressed to Inger by her interpreter, contains Rebecca's question and indicates that the other board members have all agreed to the proposed date. The interpreter then communicates Inger's agreement to Rebecca who smiles (see picture 1). This is followed by an exchange of gentle tactile response signals between Inger and her interpreter. They continue to hold their hands together but slowly bring them down to a lower signing space, which is a resting position (see picture 2). At this point in the video transcript, Inger raises both her hands into the air and turns her body and face slightly to the left (see picture 3). In doing so she turns away from her interpreter and the other board members. She lifts her face slightly and makes some incomplete signs that involve words such as "plan": ...in good time "ten o'clock: „meeting" and "mean." Inger's interpreter looks at her, but without interpreting these words for the other board members. Instead, in short sequences she follows both Inger's private speech and the ongoing conversation between the other participants. In time Inger orients her body back towards her interpreter and reaches out to make hand contact with her. The interpreter takes Inger's hands and makes tactile response signals on top of them (see picture 4). Both Inger and the interpreter hold their hands still for a short time. The interpreter then says that Rebecca and the other board members are discussing the Christmas party. She summarizes what has been said and continues to interpret the discussion for Inger.

To give her opinion on the proposed date for the annual meeting was a problem solving situation for Inger. At home she had a calendar and a braille typewriter, but at the board meeting she had no tool to assist her in discussing the date for the next annual meeting. In responding to whether the proposed date was suitable for her she first needed to remember if it was compatible with other appointments. She also needed to memorize the date and the exact time of the meeting) with a view to booking the services of an interpreter and informing the family member who would drive her to the venue. This was a demanding mental task, since the date was four months away.

In problem-solving situations like this, private speech becomes useful for monitoring, thinking and remembering (Vygotsky 1934, 1978; Wertsch 1985). The analysis of Inger's actions shows that this is probably what she experiences in the extract concerned; since she seems to have moved away from the on stage dialogue to a backstage area where she can use her private, egocentric speech to clarify her own thoughts. The effort of memorizing the details of the meeting and planning her activities accordingly enables her to answer the chair's question. The conceptual distinction between social and private speech therefore provides a useful means of understanding Inger's actions in this dialogue situation.

Inger's shift in communicative project is visible in her body orientation and her way of signing. Her answer to Rebecca concerning the proposed date for the annual meeting can be considered as social speech. The transcript shows Inger's social orientation at this stage in the interaction: she expresses herself with clear signs and full sentences turning her body and face towards her interpreter or towards the chair's seat. When [Inger moves into egocentric speech, her style of communication changes completely: her signing becomes abbreviated and vague, while her face and body are no longer turned in the direction of the others (video transcript 2, picture 3, lines 17-18). Here, her utterances are close to a whisper, meant for no one but herself. It seems that the interpreter's description of the context, and of what the other participants are doing, enables Inger to regulate this shift from a social to a private orientation.

The interpreter's understanding of Inger's need for a moment of private thought is clearly illustrated by the transcript: thus, the interpreter does not interpret Inger's momentarily disjointed signing for the other board members. Instead she observes Inger's signs and also follows the ongoing dialogue between the board members. The interpreter then realizes that it is time to interpret again, when Inger turns back towards her and searches for her hand. In other words, the interpreter seems to understand that Inger needs to distinguish between *a time to think* and *a time to talk*. In respecting this distinction, the interpreter nevertheless continues to fulfil her professional responsibility: while waiting for Inger to finish her private talk) she listens to the others' dialogue and can thus help Inger join in again as soon as she is ready.

This interpreter-mediated action can also be seen as a way to protect Inger's status and face in the interaction at the front of the stage. If the interpreter had voiced [Inger's private backstage utterances, which were not connected to the topic of discussion" this could have been disturbing for the other board members. The private speech was meaningful only to Inger, and was not interpreted. By the same token, simultaneous interpretation of the discussion was temporarily discontinued by Inger's interpreter in favour of a consecutive summary:

This example illustrates that interpreting in face-to-face interaction situations demands constant evaluation of the communicative project in terms of what is happening both backstage and in the front performance. The interpreter's action is thus situated and adjusted on the basis of elements in the specific context that the individuals find themselves in (Metzger 1999; Roy 2000; Tate & Turner 1997; Turner 2005). Only in this way can the communicative flow be protected, and real involvement be experienced.

Tactile response signals are a means of expressing dialogical involvement, as in listening and understanding (Frankel 2002; Mesch 2000; Raanes 2006). In video extract 2, the interpreter and Inger give each other minimal response signals

on two occasions. The first time, the chair's interpreter has just finished relaying Inger's answer concerning the date of the annual meeting (video transcript 2, picture 2, line 13). The second time, Inger has just finished her private speech (video transcript 2, picture 4, line 24). These response signals can have different meanings; as illustrated by the two examples. In the first case, the signal relays Rebecca's acknowledgment of [Inger's answer. The signal is thus mediated by the interpreter, but the author is Rebecca. The second time, the minimum response signals represent a private exchange between Inger and the interpreter. From Inger's point of view, the signals are undoubtedly a sign of trust - i.e., 'I trust you to give me the information I need.' From the interpreter's point of view, the message conveyed is almost certainly one of human comprehension - i.e., "[I understand your communicative project and I respect your need. to have a moment to think." The response signals thus represent different voices and authors (Bakhtin 1986), conveying an expression of mutual trust, understanding and acceptance (Marková 2008).

The example illustrates how important such response signals are in maintaining the flow of the dialogue. Without a feeling of mutual attention, the dialogue is at risk and the communicative flow can be brought to a stop. In a way, the exchange of tactile response signals in this example can be seen as a bridge, connecting the external world and the voices of others to Inger's intrapsychological world. The question is how Inger can sense who the author of the signals is, since they are in any case expressed by the interpreter. Here, the answer must be that the meaning of the response signal is constructed moment by moment, as the shared understanding of the communication situation is continuously updated (Rommetsveit 1974, 1985).

The above analysis shows that the interpreter has been constantly appraising Inger's utterances and their speech function. She responds differently to what she perceives to be social and egocentric speech: socially oriented utterances are thus interpreted, but private utterances are not. The interpreter also takes the lead in describing the context to Inger, in communicating with her through tactile minimal-response signals, and in coordinating turn-taking for her. In other words, the interpreter switches footing according to whether she is speaking as an author or as a principal (Goffman 1981). The interpreter also listens from different angles. Her tactile mini-response signals to Inger coincide with a footing as both listener and responder (Wadensjö 1998:92). She is not acting as a recapitulator here, as she does not involve herself in the dialogue; nor does she have the status of a reporter, since she responds to Inger at various points. The interpreter is therefore not always a voice of the others, but is actually present with her/his own voice in the dialogue as well (Bakhtin 1986). This leads us into an appraisal of the interpreter's behaviour, in terms of professionalism, responsibility and ethics.

Discussion

The interpreted action described above can be discussed in light of a monological and a dialogical understanding of communication and interpreting (Wadensjö 2004). The question to be addressed is whether the interpreter's approach has in this case prevented Inger from being an independent participant in the board meeting. From a monological understanding, the interpreter's actions can be regarded as problematic. The main problem from this point of view is that, when Inger is engaged in private speech, her utterances are not made available for inclusion in the main dialogue. This is in direct conflict with the assumption that the interpreter should convey *everything* and avoid keeping any information to her/himself. According to this view, one could say that the correct action for the interpreter would have been to tell Inger that all of her utterances would be interpreted to the others) and that the interpreter her-/himself should not be addressed directly. The corollary of this would be that if Inger did not want to speak to the other persons present she should not be signing at all! This might; however) be considered a restrictive understanding of how private speech functions.

From a dialogical point of view; the main point to discuss would be the extent of Inger's involvement in the board meeting. The above analysis shows that the interpreter-mediated action is a resource for Inger, both allowing her to perform in an institutional role as a board member and saving her face as an independent participant. Here (an example of trust is documented) the interpreter's relationship with Inger being both personal and professional. However, as close as this relationship might appear to be) an interpreter and a board member do *not* have the same role or status. It is Inger's story and answers that are expressed and listened to for the benefit of the meeting; this being clearly understood by all concerned. With this role definition clearly established the interpreter's active involvement in coordinating the flow of communication does not seem to be a disturbing element. On the contrary) it *seems* to be an underlying element in the shared understanding of how this dialogue situation must function.

The monological approach has been strongly criticized for not giving insight into real time) face-to-face interpreter-mediated dialogues; as it is said that the myth of the neutral interpreter has forced interpreters to be more invisible than necessary, not taking the responsibility that should be part of their role as mediators between cultures; languages and people (Metzger 1999; Tate & Turner 1997; Turner 2005). The present analysis shows that conversational norms are not universal: they are negotiated and regulated among those who are part of the communicative situation; and are framed in relation to the interpreter's understanding, experience and ability to manage participants' needs. As Wadensjö (1998: 109) argues, the substance and the progression of talk will be partly determined by

whatever the interpreter contributes, or refrains from contributing. Here, the interpreter withstands Inger's communicative situation, and is respectfully attentive to her intentions and speech plan. Inger thus benefits from a situation which allows her both to give the necessary attention to her problem-solving and to perform in her role as a board member.

Conclusion

This article documents that deafblind receivers of interpreted utterances sometimes seem to engage in private speech. The observation raises the question of how interpreters, whose ethical code states that everything should be interpreted, can manage such utterances. One of the two sequences examined is a situation in which private utterances are made by a participant but not passed on by the interpreter. From a dialogical perspective, the interpreter's handling of these utterances makes sense: Inger thus has time to think and to give expression to the train of thought involved in her approval of the proposed date for the March meeting, with no disruption to the flow of communication in the dialogue at the front of the stage. The lesson to be learned is that the use of language is not always socially oriented: it can also be used to accompany and support thought processes. It is important for interpreters to appreciate this differentiation in speech function, as it can help them focus in a sensitive manner on the type of utterance involved and orient their response accordingly. As the study shows, interpreting is a contextual, situated action that involves a constantly evolving appraisal of the overall communicative event.

The way interpreters implement their role and responsibility can affect the ability of those using interpretation to interact with their interlocutors and achieve their objectives. Clearly, each situation is unique. In most situations, private speech is not as visible as in the example presented in this article, while there are some settings in which it is very important to interpret private speech - e.g., psychotherapy.

The management of private speech in interpreter-mediated dialogues involving deafblind participants has not been investigated before. This study can also have broader significance: analysing a dialogue situation such as the one presented here, in which communicative interaction is arguably stretched to its limits, can illustrate universal elements in all human interaction - for instance, the human need for a response signal when participating in social interaction, and the use of language in problem-solving situations. Hence the interest of this topic as an area for further study:

References

- Bakhtin, M. M. (1986). *Speech genres and other late essays*. Austin: University of Texas Press.
- Berge, S. S. (2003). *Iegnspråktoikem hand.l.ing:er* [Interpreler-mediated action]. Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Berge, S. S. & Raanes, E. (2013). Coordinating the chain of utterances: An analysis of communicative flow and turn taking in an interpreted group dialogue for deaf-blind persons. *Sign Language Studies* 83 (3), 350-371. DOI: 10.1017/sls.2013.0007
- CoUins, S. D. (2004). *Adverbia[morphem:es in tactile American Sign umguage*. Project demonstrating excellence, Union Institute and University, Cincinnati.
- Cole, M. (1985). The zone of proximal development: Where culture and cognition create each other. In J. V. Wertsch (Ed), *Culture, communication; and cognition: Vygotskian perspectives*. New York: Cambridge University Press.
- Creswell, J. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks: Sage.
- Engeström, Y. (1999). Activity theory and individual and social transformation. In Y. Engeström, R. Miettinen & R. Puomala (Eds.), *Perspectives on activity theory*. Cambridge: Cambridge University Press, 19-38. DOI: 10.1017/CBO978051180774.003
- Erlenkamp, S., Amundsen, G., Berge, S. S., Grande, T., Mjoen, O. & Raanes, E. (2011). Becoming the ears, eyes, voice and hands of someone else: Educating general interpreters in a three-year programme. In L. Leeson, S. Wmm & M. Vermeerbergen (Eds.), *Signed language interpreting: Preparation, practice and performance*. Manchester: St. Jerome Publishing, 12-36.
- Franke, M. A. (2002). Deaf-blind interpreting: Interpreters' use of negation in tactile American Sign Language. *Sign Language Studies* 72, 169-181. DOI: 10.1353/sls.2002.0004
- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. London: Penguin Books.
- Goffman, E. (1967). *Interaction ritual: Essays on face-to-face behavior*. New York: Pantheon.
- Goffman, E. (1981). *Forms of talk*. Oxford: Blackwell
- GuUacksen, A. C. & Göransson, L. (2011). *Life adjustment and communication in visual and hearing disability/deafblindness - an internal process over time*. Stockholm: Nordiska Centra för Valfare and Social Issues.
- Gumperz, J. (1982). *Discourse strategies*. New York: Cambridge University Press. DOI: 10.1017/CBO9780511611834
- Harriington, F. J. & Turner, G. H. (2001). *Interpreting interpreting: Studies and reflections on sign language interpreting*. Clevedon: Douglas McLea.
- Heath, C., Hindmarsh, J. & Luff, P. (2010). *Video in qualitative research: Analysing social interaction in everyday life*. London: Sage.
- Holquist, M. (1990). *Dialogism: Bakhtin and his world*. London: Routledge. DOI: 10.1017/9780203330340
- John-Steiner, V. & Ivahn, H. (1996). Sociocultural approaches to learning and development: A Vygotskian framework. *Educational Psychologist* 31, 191-206.
- Knoblauch, H., Soeffner, H. G., Schnettler, B. & Raab, J. (2006). *Video analysis: Methodology and methods*. Frankfurt: Peter Lang.
- Lahtinen, R. (2008). *Haptics and haptics: A case study of development of a process in social-haptic communication of deaf-blind people*. Essex: Management.

- LineJ, JI. (1990). The power of dialogue dynamics. In L. Marková & K. Foppa (Eds.), *The dynamics of dialogue*. Hempstead: Harvester Wheatsheaf.
- LineJ, P. (1998). *Approaching dialogue: Talk, interaction and contexts in dialogical perspectives*. Amsterdam: John Benjamins.
- LineJ, P. & Gustavsson, L. (1987). *Initiativ och respons. Om dialogens dynamik, dominans och koherens*. Linköping: Linköping University.
- Marková, I. (1990). A three-step process as a unit of analysis in dialogue. In L. Marková & K. Foppa (Eds.), *The dynamics of dialogue*. New York: Harvester Wheatsheaf, 130-145.
- Marková, I., LineJ, P. & GiUespie, A. (2008). 'Trust and distrust in society. In I. Marková & A. GiUespie (ed.), *Trust and distrust: Sociocultural perspectives*. Charlotte: Information Age, 3-27.
- Marková, I., LineU, P., Grossen, M. & Orvig, A.S. (2007). *Dialogue in focus groups: Exploring socially shared knowledge*. London: Equinox.
- Mesch, J. (2000). *Taåile Swedish sign language: Turn taking in conversations of people who are deaf and blind*. In M. Metzger (Ed.), *Bilingualism and identity in deaf communities*. Washington, DC: Gallaudet University Press, 187-203.
- Metzger, M. (1999). *Sign language interpreting: Deconstructing the myth of neutrality*. Washington, DC: Gallaudet University Press.
- Napier, J. (2007). Cooperation in interpreter-mediated monologic talk. *Discourse & Communication* 1, 407-432. DOI: 10.1177/1750481307082206
- Napier, J., McKee, R. & Goswami, D. (2006). *Sign language interpreting: Theory & practice in Australia and New Zealand*. Sydney: The Federation Press.
- Raanes, E. (2006). *Ågripe uttrykk og uttrykk: Interaksjon og meningsdanning i døvblinde samtaler [To catch impressions and expressions: Interaction and meaning construction in deaf-blind people's conversation: A study on Tactile Norwegian Sign Language dialogues]*. PhD thesis, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim.
- Raanes, E. & Berge, S. S. (2011). Tolketjenesten: Avgjørende for døvblindes deltagelse [Interpreter services: Decisive for participation for the deaf-blind]. *Fontene Forskning* 1, 4-7.
- RTV/Rikstrykdeverket (2004). *Nasjonal standard for tolketjenesten [National standard for interpreter and communication services for the deaf, deafblind and hearing impaired]*. Oslo: The National Sign Security System.
- Rommetveit, R. (1974). *On message structure: A framework for the study of language and communication*. London: Wiley.
- Rommetveit, R. (1985). Language acquisition as increasing linguistic structuring of experience and symbolic behavior control. In J. V. Wertsch (Ed), *Culture, communication, and cognition: Vygotskian perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press, 183-204.
- Roy, C. B. (2000). *Interpreting as a discursive process*. New York: Oxford University Press.
- Sacks, H., Schegloff, R. A. & Jefferson, G. (1974). A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language* 50, 696-735. DOI: 10.1307/412243
- Tate, G. & Turner, G. H. (1997). The code and the culture: Sign language interpreting - in search of the new breed's ethics. *Deaf Worlds* 13 (3), 27-34.
- Turner, G. H. (2005). Toward real interpreting. In M. Marschark, R. Peterson & E. A. Winston (Eds.), *Sign language interpreting and interpreting education: Directions for research, and practice*. New York: Oxford University Press, 29-56. DOI: 10.1093/acprof/9780195176940.003.0002
- Vygotsky, L. S. (1934). *Thinking and speech*. Ed. by A. Kozulin. Cambridge, MA: MIT Press.

- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Ed. by M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner & E. Souberman. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wadensjö, C. (1998). *Interpreting as interaction*. New York: Longman. DOI: 10.1075/target.6.L06wad
- Wadensjö, C. (2004). *Language interpreting: A monologising practice in a dialogically organised world*. *Ta & T* 16, 105-124.
- Wertsch, J. V. (1985). *Vygotsky and the social formation of mind*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wertsch, J. V. (1991). *Voices of the mind: A sociocultural approach to mediated action*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wertsch, J. V. (1998). *Mind as action*. New York: Oxford University Press.

Author's address

Sigrid Slettebakk Berge
Department of Social Work and Health Science
NTNU/ Norwegian University of Science and Technology
Trondheim
Norway
sigrid.berge@svt.ntnu.no

About the author

Sigrid Slettebakk Berge has worked as a Norwegian Sign Language interpreter for the Deaf and Deafblind and taught sign language and interpreting at HiSI, the Sør-Trøndelag University College in Trondheim, Norway. She earned her Master's degree in Educational Science with a thesis entitled "Interpreter-mediated Action": Her current affiliation is with the Norwegian University of Science and Technology (NTNU), Trondheim, in the Department of Social Work and Health Science, where she is studying for a PhD: the project is a video-based ethnographic field study, addressing inclusion of Deaf students in interpreter-mediated learning situations at high school.

Bijlage 8: (vraag 9) Artikel beschreven Gabbarró-López S, Mesch J(2020)

Conveying Environmental Information to Deafblind People: A Study of Tactile Sign Language Interpreting

Silvia Gabbarró-López and Johanna Mesch*

Sign Language Section, Department of Linguistics, Stockholm University, Stockholm, Sweden

Many deafblind people use tactile sign language and interpreters in their daily lives. Because of their hearing and sight status, the role of interpreters does not only involve translating the content expressed by other deaf or hearing people, but it also involves conveying environmental information (i.e., multimodal communication regarding what is happening at a given moment to be able to understand the context). This paper aims to contribute to the field of tactile sign language interpreting by describing how two Tactile Swedish Sign Language interpreters convey environmental information to two deafblind women in a particular situation, that is, a guided visit to a cathedral by a hearing Norwegian speaker. We expect to find various strategies including the use of haptic signs (i.e., a system of signs articulated on the body of the deafblind person aimed to provide environmental and interactional information). After summarizing the small amount of existing research on the issue to date, we present our data and how they were annotated. Our analysis shows that a variety of strategies are used, including Tactile Swedish Sign Language, using locative points to show locations with some type of contact with the body of deafblind individuals, depicting shapes on the palm of the hand of deafblind individuals, using objects to depict shapes, touching elements of the cathedral with the hands or with the feet such as surfaces, and walking around. Some of these strategies are more frequent than others and some strategies are also used in combination, whereas others are used in isolation. We did not observe any use of haptic signs to convey environmental information in our data, which calls for further research on which criteria apply to use this strategy in a particular situation.

Keywords: deafblind people, tactile sign language, Tactile Swedish Sign Language interpreters, interpreting strategies, environmental information

INTRODUCTION

Deafblind people may have lost hearing and sight to different degrees, and this may have occurred in different moments of their lives. That is, some people may have been born with congenital deafblindness while others may have acquired it later after an illness or an accident. Also, there are people who are deaf and later become blind, blind people who later become deaf or people who progressively lose both senses (Raanes and Slettebakk Berge, 2017). This combined hearing

OPEN ACCESS

Edited by:

Marleen J. Janssen,
University of Groningen, Netherlands

Reviewed by:

Bencie Wolf,
University College London,
United Kingdom
Beppie Van Den Bogerdt,
University of Amsterdam, Netherlands

*Correspondence:

Johanna Mesch
johanna.mesch@ling.su.se

Specialty section:

This article was submitted to
Educational Psychology,
a section of the journal
Frontiers in Education

Received: 20 March 2020

Accepted: 04 August 2020

Published: 28 August 2020

Citation:

Gabbarró-López S and Mesch J
(2020) Conveying Environmental
Information to Deafblind People:
A Study of Tactile Sign Language
Interpreting. *Front. Educ.* 5:157.
doi: 10.3389/feduc.2020.00157

and sign status (which in some cases may also have other physical or intellectual impairments associated) makes it harder for this population to participate in our society, to develop themselves, have access to education, etc. As a matter of fact, the degree of integration into our society varies largely depending on the place and conditions of living (i.e., there are some countries or regions which are more advanced than others regarding integration policies for this population), on the existence of interpreting service, (i.e., availability of interpreters and mediators), on the person (e.g., preferred communication system), tactile sign language training, degree of autonomy, etc.), among other factors.

In Sweden (and in the other Nordic countries), the services available to deafblind people vary largely depending on where the deafblind person lives. There are more interpreting, social and educational services available in big cities than in smaller and isolated villages. Deaf pupils, who attend one of the five state deaf schools and start losing sight do receive specific training in tactile sign language and orientation. Deaf signing adults who progressively lose sight receive information about their condition, rehabilitation and training in tactile sign language. Also, deafblind people can meet peers and have a sense of community in bigger cities, whereas this is not the case of deafblind people living in small villages who may live in isolation from other peers.

This paper is organized as follows. In section "Speruks of Tactile Sign Language Interpreting," we give an overview of the specificities of tactile sign language interpreting as compared to spoken and visual sign language interpreting. In section "Research on Tactile Sign Language Interpreting," we review existing research in the field of tactile sign language interpreting. In section "Materials and Methods," we describe the dataset, the conditions under which it was recorded, the participant, of the study and our methodology. In section "Results," we present the results of our analysis concerning the different strategies used by tactile sign language interpreters in everyday environmental information in this given setting. Finally, we discuss our findings and propose actions for research in section "Discussion and Further Research."

SPECIFICS OF TACTILE SIGN LANGUAGE INTERPRETING

Some deafblind people know the tactile sign language of their countries' and use tactile sign language interpreters in their daily lives. It is expected from these professionals and the necessary conditions to develop their work is quite different from their colleagues working with spoken languages and visual sign languages. When it comes to the setting, spoken language interpreters who practice unimodal interpreting in the terms of Nicodemus and Emmorey, (2015) may not be visible and users

may hear their voices through headphones (e.g., at a conference). The contact between these professionals and their users may therefore be non-existent. Interpreters working with visual sign language, need to be placed in a position from which they are visible when they translate into a signed language, either from a spoken language (i.e. bimodal interpreting in Nicodemus and Emmorey's (2015) terms), or a source sign language (i.e., unimodal interpreting). One interpreter at a time will suffice for the audience to access information, either signed or spoken. However, tactile sign language interpreting can be both bimodal within the same language (i.e. the interpreter adapts the visual sign language to its tactile form, or vice versa) and bimodal with different languages (i.e., the interpreter translates from a spoken language to a tactile sign language, or vice versa), the setting in which tactile sign language interpreting takes place is different from their colleagues working with spoken or signed languages because the former work one-to-one with deafblind people. The interpreter needs to be placed or seated close enough to the deafblind person so that their hands are in contact in order for information to be exchanged.

The amount and type of information transferred is also different across these three profiles. The job of spoken language interpreters is to transfer information from one language to the other, which is exclusively perceived by the auditory channel whereas the role of visual sign language interpreters also involves conveying environmental information (or "multimodal communication") which is exclusively perceived by the auditory channel. As students grimacing and moving their faces with their hands because of the chalkboard speech in a classroom. In tactile sign language interpreting, the role of interpreters goes further than that as deafblind people will not perceive environmental information which is conveyed either by the visual or the auditory channel. In the previous example of a classroom, the interpreter working with a deafblind student will have to let him/her know what has been said on the chalkboard and as a result, students have covered their ears with their hands. Furthermore, the interpreter will have previously had to convey environmental information about the setting, where the teacher and the students are placed, etc.

Because of the different profiles of deafblind people, the strategies used by interpreters vary greatly. If deafblind people have some residual vision and/or residual hearing, they may use it to gain access to the world and to a particular situation for capturing both linguistic and environmental information. For instance, some deafblind people may produce their speech and perceive it to some extent, and they may perceive environmental information through the use of optic signs (Lahtinen and Palmer, 2008) produced by interpreters (Raanes and Sletrebakk Berge, 2017). However, when deafblind do have almost no sight or hearing, face-to-face communication is articulated through touch most of the time. In this sense, the two most frequent strategies used by interpreters to convey both linguistic and environmental information are tactile sign language and haptic signs in the Nordic countries.

Tactile sign languages are an adaptation of the visual sign languages which are used by the different Deaf communities. These communication systems "[were] largely unknown prior

¹The first author is a member of the research group "Speruks of Tactile Sign Language Interpreting" (2017-2020) funded by the Spanish Ministry of Education, Culture and Sports (MINECO) through the Spanish Research and Innovation Program (2017-2020) (Project PGC2018-10-13-10351-B-I00).

²Workshop on Tactile Sign Language Interpreting (2017-2020) funded by the Spanish Ministry of Education, Culture and Sports (MINECO) through the Spanish Research and Innovation Program (2017-2020) (Project PGC2018-10-13-10351-B-I00).

to the 1980s" (Willoughby et al., 2020). The degree and type of adaptation "differs depending on both the individual deafblind signer and the communities in which they are embedded" (Willoughby et al., 2018, 238). For instance, visual sign languages convey *some* part of the syntactic and pragmatic information using non-manual elements. Non-manuals can be perceived by some deafblind people, but not all of them. Therefore, these people need to receive this information through tactile means [e.g., changing word order, adding a lexical sign to indicate a question, etc.; see Collins and Petronio (1998), *Mesch* (2001)]. Tactile sign languages also require that individuals are close to one another as some signs may be articulated on the other person's face, hands or body (Raanes, 2011). Furthermore, reception of tactile sign languages may be one-handed (e.g., in the United States, Sweden, and France) or two-handed (e.g., Norway and Australia), and this variation depends on different factors including the language itself or the community using it, among others (Willoughby et al., 2018).

Haptic signs are a system of *signs*, used in Nordic countries, which are articulated on the body of the deafblind person (e.g., on his/her back). They aim to provide environmental information (such as the layout of a room) and interactional information (such as feelings and emotional states of others) (Raanes and Slettebakk Berge, 2017). There are 225 conventional signs presented on the website of the *Nationellt kunskapscenter för dövblindfrdgvyr* (Swedish Knowledge! Center for Deafblind Issues, NKCDDB). One of the advantages of haptic signs is that they can be used while other types of information (e.g. signed information) are being transferred. Another advantage is that they can be "used in crowded situations or other contexts where there is not the space or time to assume a normal tactile signing posture - for example, to quickly inform a deafblind person about what food or drink options are on offer at a function" (Willoughby et al., 2018, 253). In contrast to tactile sign languages, which are also used naturally by deafblind signers for communication, haptic signs are exclusively used by sighted tactile sign language interpreters or relatives.

RESEARCH ON TACTILE SIGN LANGUAGE INTERPRETING

Although there are many aspects of tactile sign languages which are still unresearched, this is an issue that is attracting more and more attention from scholars, especially with respect to tactile American Sign Language (ASL), tactile Swedish Sign Language (SfS), tactile French Sign Language (LSF), tactile Norwegian Sign Language (NTS), tactile Japanese Sign Language (JSL), tactile Australian Sign Language (Auslan) (see Willoughby et al. 2018 for an overview), and tactile Italian Sign Language (LIS) (Cecchetto et al., 2011). Furthermore, there are some research initiatives on the practice of tactile sign language interpreters (Franke!, 2002; Metzger et al., 2004; Edwards, 2012; Slettebakk Berge and Raanes, 2013; Raanes and Slettebakk Berge, 2017). The first three initiatives focus on tactile ASL, which remains the

best-illustrated tactile sign language in the literature at present, and the last two initiatives deal with NTS. We summarize these five papers below.

Franke! (2002) investigates how negation was interpreted from visual ASL into tactile ASL by two deaf certified interpreters. She focuses on the "chokes" made about negation as well as structural accuracy pertaining to message equivalence (Franke!, 2002: 169), including three different negation signs. Her analysis shows that there is significant variation in the expression of negation, on the one hand, and between interpreters depending on their experience, on the other. Metzger et al. (2004) compares the interpreters' (non-)revelation in three different modes (i.e., visual ASL, tactile ASL, and spoken English) and three discourse genres (i.e. a medical interview, a college classroom, and a panel). They find that in addition to the translation of utterances, there are interpreted self-generated utterances (i.e., not produced by one of the participants in the situation) that contribute to the interactional management between interlocutors (e.g., the interpreter identifies the person who takes the turn) and the relaying of some aspect of the exchange (e.g., the interpreter repeats what one interlocutor said to ensure that the message is transferred). Interpreted self-generated utterances occur in the three modes and the three discourse genres, but the form and the strategies employed are not the same.

Edwards (2012) paper is the only one which *does* not adopt a purely linguistic perspective; rather it adopts a linguistic anthropological one. From the framework of the practice approach to language (Hanks, 2005), Edwards studies the interaction between a deafblind woman and her interpreter in a visit to a park in Seattle. In order for the deafblind woman to "[build] continuity between the fading visual world she is relinquishing and the tactile world into which she is venturing" (Edwards, 2012: 61), the interpreter mainly uses *deictic* constructions to depict the different activities that are going on in the park. The author describes some challenges that occur in the process. For instance, there is a moment in which the deafblind person lacks some knowledge about a specific point and the interpreter needs to repeat the information to ensure comprehension. Also, the interpreter's discourse may have some implicit information which may not be perceived by the deafblind person (e.g. the interpreter describes that a person is wearing expensive clothes from a specific brand, but she also implies that this person is posh). The interpretation described in Edwards' paper, which is not related to linguistic information but to environmental information, is important for deafblind individuals to enhance their integration and participation in society.

Slettebakk Berge and Raanes (2013) investigate how seven tactile NTS interpreters coordinate and express turn-taking in an interpreter-mediated meeting with five deafblind persons, and Raanes and Slettebakk Berge (2017) describe the use of

deictic constructions in: an inventory of handshapes which are used to represent the location of the hand in the scene (Csanád et al., 2012; Hoeise et al., 2019). In recent years, the use of different names in the literature such as *deictic* (Wellin, 1990) or *deictic* (Liddell, 2003), among others. In the present paper, we present the use of the term *deictic* as the most frequently used in sign language corpora.

³<http://faoidalbaptisk.nl>

haptic signs using the same dataset. Because of their different degrees of hearing and sight (two people were completely deaf and blind, whereas the other three had some residual hearing), different interpreting strategies were used during the meeting. Spoken utterances were produced and perceived by the three deafblind participants who had some residual hearing, whereas the other two members communicated using tactile NTS. Moreover, embodied techniques (i.e., gestures articulated on the deafblind persons' back) were used before the formal meeting to let participants know where the others were sitting. The analysis of the dataset showed that interpreters use three patterns of action to coordinate turn-taking including "identifying the addressee of the remarks; actively negotiating speaking turns; and exchanging mini-response signals" (Slettebakk Berge and Raanes, 2013: 358), and these patterns are mediated through the use of haptic signs (Raanes and Slettebakk Berge, 2017). Haptic signs were used to let the chairwoman know when she wants to take the turn, to indicate that one participant must wait because somebody else is holding the turn, and to let the participant know that she has the attention of others or the other's reaction to what she is saying. These two studies conclude by underlining the importance of building trusting relationships between interpreters, and between interpreters and deafblind individuals, to ensure the communication flow.

Our paper aims to contribute to the literature about tactile interpreters' professional practice. We investigate the rendition by two Tactile Swedish Sign Language (TSTS) interpreters working with two deafblind women participating in a guided visit to a cathedral. Similar to Slettebakk Berge and Raanes (2013) and Raanes and Slettebakk Berge (2017), the two hearing and sighted interpreters translate spoken utterances (produced by the hearing guide) and convey environmental information about the cathedral. We focus on how this environmental information is transferred as it does not only give the two deafblind women access to this particular situation, but it also helps them moving from their previous visual experience to the tactile world (Edwards, 2012). As far as we know, this is the first study which deals with this specific situation (i.e., a guided visit for hearing tourists adapted to deafblind people) and with TSTS interpreting. Our hypothesis is that because of the objective of our study (i.e., investigating how environmental information is conveyed) and the country of both interpreters and users, we will observe a frequent use of different haptic signs.

MATERIALS AND METHODS

The data analyzed in this study were extracted from a cross-linguistic project on Tactile Norwegian Sign Language and Tactile Swedish Sign Language (Raanes and Mesch, 2019). Four deafblind individuals (two women from Sweden, and one woman and one man from Norway) and eight interpreters (four from Sweden and four from Norway) participated in the recording. The four deafblind participants are aged above 50. They were deaf users of TSTS and NTS who started losing sight at different stages

of their adulthood. The interpreters recorded for this study are certified professionals who usually work with these four people.

The data recorded consist of 26 h in total, and different aspects of deafblind communication and settings are covered. These aspects include communication between deafblind peers using the same tactile sign language, communication between deafblind peers using the two tactile sign languages of the project, communication between deafblind and sighted individuals using tactile sign language, and tactile sign language interpreting. Recordings took place both indoors and outdoors. One of the outdoor settings is a guided visit to Nidaros Cathedral in Trondheim (Norway), which is of roughly 1 h. Since the communication modes of deafblind people show a high degree of variation and, to the best of our knowledge, tactile interpretation in a guided visit has not been studied before, we considered that it was interesting to examine how environmental information was naturally conveyed in this setting.

Nidaros Cathedral's visitor services are concerned with accessibility, so this guided visit is adapted to the needs of deafblind visitors who come with their tactile sign language interpreters. The tour and the contents had been previously prepared by Eli Raanes from the Norwegian University of Science and Technology had meetings with the staff in which they discussed what should be included in the tour and how it could mix history, pilgrimage, church building, and architectural style. Two months before our recordings took place, the visit was tested as an exercise for the course "Practice in communication and interpretation for the deafblind" in which deafblind people, interpreting students and supervisors participated. After this test, some details were adjusted such as adding more information about stonemasons and concrete tactile experiences related to the construction of the cathedral and the architectural styles. The guide understood what was expected from the visit and suggested among other things, that deafblind participants and their professional interpreters should start the visit outside the building, at the Western Front Square. Then the guide, who was a hearing-sighted Norwegian speaker, would welcome them there before going inside the cathedral.

The visit was recorded with four cameras, which were moved around by one of the authors of this paper and three research assistants, totaling 10 hours of data. The cameras were mainly directed at the participants and sometimes on the environment. All the participants of the project were informed about the study and signed a consent form in which they gave their permission to use the authors of this paper and to other researchers to use the video-recordings for research and teaching purposes. Because of the type of research which is being conducted, data cannot be anonymized (i.e., faces cannot be blurred because they convey additional information), which is why we are using codes to name the participants (see next paragraph). Metadata about each participant was also collected, but it is exclusively accessible for research purposes as it is sensitive information.

The participants were two deafblind women accompanied by their hearing-sighted tactile sign language interpreters, both from Sweden and using TSTS. The two deafblind women (hereafter TS001 and TS002) are aged 50 and 58 years old. TS001 started to use tactile sign language 15 years ago, but everyday use has mostly

been for the past 2 years (since she has limited vision she has been moving from STS to TSTS depending on the situation). She uses one hand or both hands for the perception of signs. TS002 has used TSTS for 10 years. She has a preference for one-handed perception of signs (see Mesch, 2013). The two TSTS interpreters (hereafter !OOI and 1002) are aged 49 and 58 years old, the same age as the two deafblind women. They are experienced tactile sign language interpreters and have worked in this field for approximately 30 years.

The research presented in this paper is corpus-driven: that is, we analyze the videos without any prior theoretical interpretation and we do not aim to prove any existing theory (McEnery et al., 2006). Our sample was annotated using ELAN⁵, which is the most frequently used software for the annotation of sign language data. It is free and open source, and continuously updated with improvements and new functionalities. It allows the researcher to create, edit, visualize and search annotations for video and audio data. We created five tiers for each deafblind - TSTS interpreter dyad:

- Environmental information: this tier is independent. It contains the type of environmental information being conveyed to and/or perceived by the deafblind individual. For instance, the description of the elements of a fresco painting using objects.
- Strategies: this tier is dependent on the previous one. It contains specific information on the means used to convey and/or perceive environmental information. If we go back to the previous example of the fresco, what type of objects are touched.
- Gloss-DH, this tier is independent. It is used to annotate the signs articulated by the TSTS interpreter using her dominant hand.
- Gloss-NonDH: this tier is independent. It is used to annotate the signs articulated by the TSTS interpreter using her non-dominant hand.
- Comments: this tier is independent. It is used to write comments about aspects in the video which were relevant for this study.

RESULTS

The analysis of our data showed that the two TSTS interpreters employed different strategies to convey environmental information to the two deafblind women (the number of occurrences in which each strategy was used is added in parentheses),

- using TSTS (100),
- using locative points (18),
- drawing shapes on the palm of the hand of the deafblind women (3),
- giving them objects provided by the guide (9),
- having them touch different elements of the environment (38), and

⁵<https://ut-hi.se/ntp.nl/tla/elan>

- walking around with them (31).

These strategies can be used in isolation or in combination. These combinations are instances of multimodal interpreting, i.e., different strategies are used simultaneously by the same interpreter, which is a practice that has already been reported in other papers about tactile sign language interpreting (Slettebak: Berge and Raanes, 2013; Raanes and Slettebak: Berge, 2017). In what follows, we explain these strategies and exemplify them with excerpts from our dataset. The first three are related to the manual activity (i.e., the hands produce signs or depict shapes, see section "Using Tactile Swedish Sign Language," "Using Locative Points," and "Drawing Shapes on the Palm of the Hand of the Deafblind Women"), whereas the other three strategies rely on elements copying those of the cathedral (see section "Use of Objects") or on the cathedral itself (see sections "Touching Elements of the Setting" and "Walking Around").

Using Tactile Swedish Sign Language

The use of TSTS is the most frequently used strategy across the dataset. TSTS interpreters employ this strategy to translate linguistic information (i.e., the explanations of the hearing guide and the answers to the questions asked by the deafblind women) and to convey environmental information. When the interpreters refer to different elements of the cathedral by pointing at them, there is always a short description in TSTS, either before or after the pointing (e.g., POINT.THERE POINT.THERE DIFFERENT COLOR: "The windows on the left and on the right have different colors"). When the interpreters want to describe something, e.g., the shape of the cathedral windows, they use both lexical and depicting signs. Lexical signs are tokens that are fully conventionalized and could be listed as a dictionary entry (Johnston, 2019). Examples from our data include the sign WINDOW "window; COLOR "color" and BLUE "blue." Depicting signs are partly conventionalized, that is, they cannot be listed as dictionary entries as their meaning greatly depends on the context in which they are used (Johnston, 2019). In our data, these signs are used to depict columns or windows; but the same token, could be used in a different context to depict other elements with a similar cylindrical or rounded shape.

Tactile Swedish Sign Language is also used to give commands to the deafblind women or to refer to the present situation (e.g., NOW "now;" COME "come along;" FOLLOW "follow me;" THIS-DIRECTION "go this direction"). This type of information is very important for deafblind individuals to understand what is going on. For instance, the deafblind women needed to be told when the guide started moving as they could not see her.

⁶As in traditional sign language glossing, **•**lexus **•** are represented by approximate initial glosses, in small caps (see <https://bejamim.com/series/llg11guidelines.pdf>). The translation to English appears below each line of glosses in italics. Element: Ulpamtheset after a gloss indicate the handshape of the token and element, in square brackets. The body of the sign is held, the gloss is followed by *-hold*. H}-pru!DS are used to gloss "wbichronlBinn""banooe"!lrd (e.g., AT-TOP) and doli are used to specify the motion of a pointing (e.g., POINT.TRACK.ROUND). PROI, stand, for the first person pronoun, PROI,FL refer to the first person plural pronoun and the glosses which start with OS indicate that the token is depicting again.

Sighted people would follow instinctively without any command, but deafblind people need to be warned that this movement or action has taken place so that they react accordingly. In this situation, as in many others, deafblind people need to be informed in advance, they cannot just be pulled toward a place without previous notice or explanation.

In example 1, 1002 describes the location of the windows using her (dominant) right hand TS002 perceives the translation with her left hand. She asks for the exact location using her flat hand and pointing backward over her right shoulder. After pointing toward the windows, 1002 continues to describe them (see first two interventions of 1002 in example 1). However, TS002 asks again for clarification using the sign \, /HERE, turning around and moving her body toward the windows as she is relying on her residual sight to perceive their aspect. Meanwhile, 1002 points toward the windows and afterward keeps on describing the shape and color (see the remainder of example 1).

Example 1.

- 1002 AT-TOP OS-column POINT.THERE PROI SAY EARLIER
Theco/11m11 is located there, at the top, as I said before.
- TS002 POINT.THERE(flathand)-hold
Tthere?
- 1002 POINT.THERE
There.
- TS002 YES
Yes.
- 1002 WINDOWS ROUND POINT(short round movement)
There are round windows.
- TS002 WHERE[deafblind moves her body toward the windows]
Where?
- 1002 POINT.THERE POINT(short round movement) DIFFERENT COWR BLUE RED BEAUTIFUL DS-windows
There, there. They have different colors like blue and red, and their shape is beautiful.

In example 2, !OOI is translating what the guide says about the size of the windows. !OOI uses her right hand (which is her dominant hand) to articulate signs and TS001 uses her left hand to perceive them. 1001 holds some of her signs in order to mark a pause when sentences are finished. The guide wants the visitors to understand how big the rose window is and asks them to follow her for a walk in a circle (see section "Walking Around" for further details). Both !OOI and TS001 start following her. The interpreter's right hand remains the point of attachment and guide for TS001 who keeps her left hand positioned on !OOI's right hand. After some steps, !OOI makes a short stop and describes the size of the rose window with some lexical signs. TS001 checks whether she understood by pointing at the window at the same time.

Example 2.

- !OOI PROI.FL WILL UP SEE HOW TRUE LARGE POINT.TRACK.ROUND SHOW HOW LARGE TO-BE FLOWER-hold WINDOWS PROI SHOW COME-ATTENTION FOLLOW [Both walk in a circle] [short stop] POINT.TRACK.ROUND SUCH LARGE SUCH WINDOWS POINT.THERE-hold
We will go around and see there realize of the rounded shape. We will see how big the flower shape of the windows is. I will show you. Come along! Follow me! [both walk in a circle]. This is how rounded a large window is. This window.
- TS001 POINT.THERE
There!
- 1001 SHOWHOWLARGE
I will show how big it is.
- TS001 POINT.THERE
There?
- 1001 [1001 asks the guide and points with her left flat hand toward the windows without hand contact with TS001's hand]

POINT.THERE(flathand)
There.

Using Locative Points

The use of locative points was also a frequent strategy. For the purposes of this paper, we make a difference between pointing signs directed to entities (e.g., PROI "me" pointing at one's own chest, POINT > person "you" pointing at the addressee or to some other entity, and locative points, which are used to refer to the exact location of objects such as windows, statues, etc. (Fenlon et al., 2019). Pointing signs belong to the syntactic structure of utterances, which consist of "a predicate core" (obligatory) argument, assigned by the predicate, and a periphery (optional modifiers) (Börstell et al., 2016: 20); whereas locative points are used alone or appear in the periphery of utterances. Moreover, we observed two different types of locative points in the dataset: locative points with the deafblind person's hand lying on the interpreter's hand and locative points with the interpreter's hand touching the deafblind person's shoulder. Interestingly, both types of locative points were held for a longer time than pointing signs directed to entities. Holding certain signs or gestures for a longer time as compared to others is a feature that Willoughby et al. (2020) also found in their tactile Auslan data. Their explanation was that some signs (e.g., numbers) are held for a longer duration because their meaning is harder to infer from context. In our case, the motivation is different. TSTS interpreters held these locative points in order for the deafblind person to rely on her residual sight to locate the element referred to in the setting.

The first type of locative points was repeatedly found with two possible handshapes: an extended index finger (see **Figure 1A**) and an open flat hand with fingers together (see **Figure 1B**).

1

FIGURE 1 (A) Locative point with an extended index finger, (B) Locative point with an open flat hand with fingers together.

FIGURE 2 Locative point on TSOO1's left shoulder.

We hypothesize that this second handshape is used for clarifying purposes as it is bigger than the index handshape and therefore easier to perceive with residual sight. Both handshapes could depict a straight or circular movement or be held still. They could also be articulated while standing in a static position or while walking. In Figures 1A,B, the two frames depict a static position. In both of them, TSOO1 holds the locative point for some seconds while TSOO1 directs her eye gaze to the elements referred to, which are situated in an elevated position.

The second type of locative point (i.e., contacting the shoulder of the deafblind person) was only found once in the dataset. Both the deafblind person and the TSTS interpreter were standing still. The handshape was an open flat hand with fingers together that touched the deafblind person's left shoulder with the side of the little finger, as shown in Figure 2. In this example, the deafblind woman and the TSTS interpreter are outside the cathedral before the guide meets them. The two interpreters are explaining how the building looks from the outside. TSOO1 is saying that on the left-hand side of the cathedral there is one tower which has a statue with wings on its top left corner. This information is conveyed with TSOO1's right hand and perceived with TSOO1's left hand. TSOO1 faces the interpreter and turns her head toward the building from time to time. When the explanation is over, TSOO1 moves backward. TSOO1 changes hands, so she puts her left hand as a support for TSOO1's left hand and articulates the locative point with her right hand on TSOO1's shoulder. As can be observed in Figure 2, TSOO1 looks toward the pointed direction with her eye gaze and head aligned with the locative point. Afterward, TSOO1 moves her right hand up and depicts the shape of the top left corner of the tower in order to check that she understood correctly. Meanwhile, TSOO1 changes hands again and acknowledges that TSOO1 got the right interpretation, articulating the sign YBS "yes."

Drawing Shapes on the Palm of the Hand of the Deafblind Women

Another strategy which was observed in this particular situation was the use of the deafblind person's palm of the hand to depict the shape of the cathedral and to tell the deafblind person where they were situated in a given moment. This strategy was only used by one of the dyads (T002 and TSO02). T002 tells TSO02 that the cathedral is shaped like a cross. T002 adds that TSO01 is being given a cross to show her where they are standing. T002 is about to draw a cross "in the air" with her right hand closed and the index and middle fingers flexed. When she starts the movement, TSO02 extends her right hand opened with fingers together and palm up so that T002 can draw the cross on it. T002 puts her left hand under TSO02's right hand and draws the cross with her right hand while TSO02 places her left hand on top of it (see Figure 3A). Afterward, T002 uses her index finger to point at the palm of

1

FIGURE 3.1A) Depicting the shape of the cross on TS002's palm. (B) Depicting the position of the cross on TS002's palm.

FIGURE 4.1A) Proprioception using a metal cross. (B) Perceiving with touch a piece of plaster depicting an animal's head. (C) Holding a little statue of King Olav while signing.

TS002's hand, to show the place where they are standing (see Figure 3B). TS002 had channels signing YES and OIC, and 1002 signs PROL FL STAND NOW <we are standing here now.>

This proprioceptive strategy is later employed by TS002 twice more. The group has been walking around the cathedra! and they stop to listen to the guide's explanation. When the guide has finished, TS002 extends her right hand and draws a cross on it and asks whether the style of the nave is Romanesque. 1002 puts her left hand under TS002's right hand and draws the cross with her index finger. TS002 repeats her question and 1002 replies that the transept is the Romanesque part by repeating the shorter part of the cross on TS002's palm. Then, TS002 draws the longer part of the cathedra! above her palm (she does not touch it) and asks whether the style is Gothic. 1002 has been translating this information into spoken Swedish⁷ for the guide who is beside

⁷sw.dlm and Norwegian"" typoklgially similar lanSjJ9s bdongtng to the same language family. For this reason, the guide can speak Norwegian and the interpreter Swedish, and they will understand one another.

them. The guide says that this is right, 1002 signs YES and TS002 answers back OK. The previous time this strategy was used it was quite similar. The group is visiting one of the chapels and TS002 wants to know exactly where they are placed. TS002 extends her right hand so that 1002 can draw the cross on her hand and point to the place where the chapel is situated.

Use of Objects

The first strategy that involves different elements of the setting is the *use of objects*. This strategy is part of the Nidaros Cathedral accessibility project for deafblind visitors, which was presented in section "Materials and Methods". In this visit, the guide provides three objects for the deafblind participants to perceive with their hands: a metal cross (see Figure 4A), a piece of plaster depicting an animal's head (see Figure 4.6), and a little statue of King Olav (see Figure 4C). The first object is used to help the deafblind visitors orient themselves as to where they are at any given moment. The other two are used to perceive the shape of

1

FIGURE 5 | (A) Perception with the hands of the halos of the column. (B) Perception with the hands of the walls while moving.

two elements in the cathedral which are not perceptible by the deafblind participants, either because they are not reachable (the animal's head made of plaster depicts a statue which is placed in a higher position) or because they are part of a painting (King Olav appears in a fresco painting in the altar of a little chapel).

These objects are always introduced by the guide and her explanation is translated into TSTS. While the deafblind visitors are perceiving these objects, TSTS can be used at the same time. In Figure 4A, we can see that 1002 is pointing to the position in which they are. The guide has previously given the cross to TS002 while saying "we are here" and pointing to one of the edges. In Figure 4C, TS002 is perceiving the statue and fingerspells the name "Olav" in order to check that what she has been given corresponds to the statue of the king. 1002 acknowledges using a haptic sign. I.e., tapping on TS002's arm.

Touching Elements of the Setting

Another strategy to convey and perceive environmental information which was observed in our data is *touching elements of the setting*. The deafblind women perceive different elements of the cathedral including columns, walls, chairs, etc., by touching them with their hands. Touching can be done in a static position, that is, the deafblind women stand still, and they touch the elements in front of them. On occasion, interpreters guide their hands while touching to relate this sensory experience to previous discourse (see Figure 5A). On the other hand, this strategy can be used in movement, that is, the deafblind women walk with their interpreters while they touch elements in the setting (see Figure 5B).

Regardless of whether there is body motion or not, touching is sometimes combined with TSTS, either to clarify or to add information. For instance, after having touched the holes in the column (see Figure 5A), 1001 tells TS001 how they are placed in TSTS. We also found one instance of touching in which permission was with the feet (see Figure 6). The guide explains the story of two basins that can be found on the floor of the cathedral and from which water poured at some point. 1002 translates this information and tells TS002 to perceive it. TS002 approaches her right foot while 1002 is repeatedly signing YES, to let her know that she is approaching the basin in the right direction. TS002 feels the surface with her right foot and withdraws it. 1002 explains how the basin looks and tells TS002 to feel the basin. TS002 moves her left foot to do it, while 1002 is indicating for her to bend in order to perceive the shape with her hand

FIGURE 6 | Perception with left foot.

(see Figure 6). Afterward, TS002 bends and touches the basin with her right hand.

Walking Around

The last strategy found in our data was *walking around the cathedral*. As mentioned earlier, walking around is usually combined with TSTS and with touching. Interpreters guide the deafblind visitors in this process and one of the deafblind person's hands is always holding one of the interpreter's hands or arms. Therefore, the interpreter can use the hand in contact to convey information to the deafblind person. The other deafblind person's hand is free to touch the setting or to be used to talk to/answer the interpreter.

We do not consider walking around an interpreting strategy, *per se* to convey environmental information, as it is the guide who decides where they are moving and the deafblind visitors together with their interpreters follow her. Furthermore, this is more or less the same path that the guide would probably follow with hearing and deaf-sighted visitors to show the different parts of the cathedral.

However, there is an interesting instance of walking around in order for the deafblind visitors to perceive the size of the

1

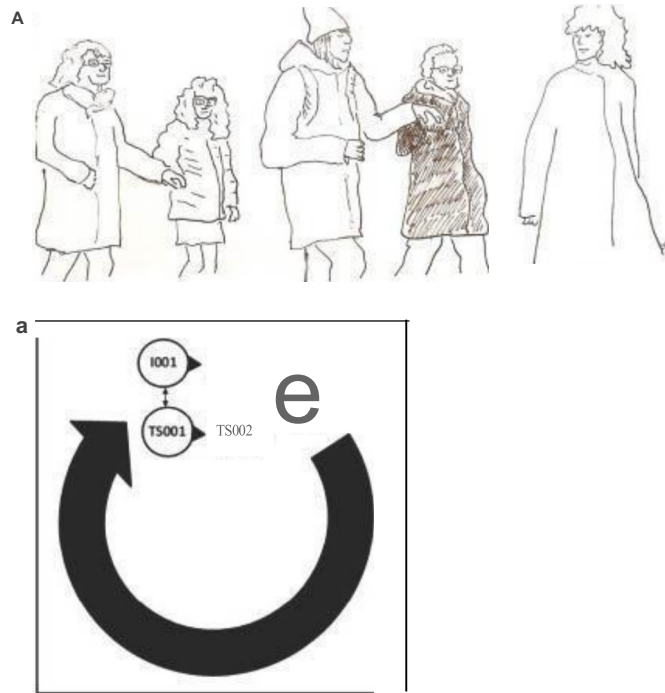

FIGURE 7 | (A) Pictura depång the position of l h> guido, deatbird indi,iduals end ntBJYBterawhle wel ng ha circie. (BJ Graph depicting the mowment of l h> partcipa11B forthe deeft-Jind worren to pen::Efve the size of the rose wid,erv.

rose window (see Example 2 in section "Using Tactile Swedish Sign Language"). This instance *is* not done on the interpreters' initiative, but it is part of Nidaros Cathedral's accessibility project for deafblind visitors. The guide walks in a circle in the crossing of the cathedral, in the square area just in front of the altar. She is followed by TS002 with 1002, and TSO01 with 1001 behind (see Figure 7A). When they have finished the circle (see Figure 7B), the two interpreters say that this is the end of the circle and that the size corresponds to the rose window. Then, the deafblind women acknowledge that they have understood it

DISCUSSION AND FURTHER RESEARCH

In this paper, we have described how Tactile Swedish Sign Language (TSTS) interpreters convey environmental information to two deafblind women in a cathedral visit. As pointed out by Edwards (2012), conveying environmental information in daily activities enhances the integration and participation of deafblind people in society (Edwards, 2012). TSTS interpreters need to continuously provide environmental information to the two deafblind women using different means, which underlines

the difference between what is expected from these professionals and what is expected from other interpreters working with spoken and visual signed languages. Furthermore, the role of TSTS interpreters goes beyond merely translating linguistic information and conveying environmental information. These professionals may need to repeat information (Metzger et al., 2004), answer questions outside the framework of the interaction with other participants, act as guides for deafblind users, etc" for all of which it is important to build trusting relationships between interpreters and deafblind individuals (Slettebakk, Berge and Raanes, 2013; Raanes and Slettebakk, Berge, 2017).

To convey environmental information, we found that TSTS interpreters employ several strategies such as using TSTS, using locative points, drawing shapes on the palm of the hand of the deafblind person, giving them objects to perceive their shape, having them touch different elements in the setting, and walking to gain an idea about the size of some parts of the cathedral. Using TSTS is the most frequent strategy in our data to convey linguistic and environmental information. The use of objects and touching elements of the setting is mainly related to environmental information, but these can complement to different elements linguistic information provided before. However, locative points

with some type of contact with the body of deafblind individuals, drawing on the palm of their hands and walking, are strategies which were only used to convey environmental information. We observed that these strategies can be combined, showing that multimodal interpreting is a flexible process which varies depending on the situation and from interpreter to interpreter.

When comparing these interpreted discourses with natural conversations between deafblind peers using TSTS extracted from the same corpus project (Raanes and Mesch, 2019), we can observe that locative points are more frequent in the former setting than in the latter. What may explain this variation is that this strategy is used to counterbalance (to some extent) the different sight status in this particular situation (the nature of the situation (a visit to a cathedral) and the fact that it is planned and guided by sighted individuals makes the role of the interpreter to it, as is the use of strategies to compensate for it. However, this imbalance does not exist when deafblind peers communicate between themselves as they have the same sensory status and do not need any device to compensate for it. Despite the difference in frequency, locative points proved to be a useful strategy to be used in tactile sign language interpreting when used in cooperation with deafblind individuals. A similar pattern can be observed when deaf-sighted individuals convey environmental information to deafblind individuals (Edwards, 2012).

We hypothesized that haptic signs are a device that would be frequently used to convey environmental information. Although this system is mostly used in Nordic countries by tactile sign language interpreters, we did not find it used to convey environmental information about the cathedral. We mentioned a case in which a haptic sign had been used by one of the interpreters to provide a backchannel to one of the deafblind women while her hands were touching a little statue. Our findings call for further research on the use of haptic signs, which seem to be extensively used in other situations such as multi-party meetings between Norwegian deafblind individuals (Slettebakk Berge and Raanes, 2013; Raanes and Slettebakk Berge, 2017). Moreover, some participants in this Corpus of Tactile Norwegian Sign Language and Tactile Swedish Sign Language (Raanes and Mesch, 2019) reported in personal interviews that not all deafblind individuals feel comfortable with the use of this communication system. Therefore, there is some interpersonal variation which needs to be considered too. In order to further elaborate on this observation, we plan to study the use of haptic signs by the same two interpreters and these two deafblind women in other situations recorded in the same corpus project.

Different levels of linguistic analysis also deserve further attention, as they will allow us to describe how interpreted discourse is produced, perceived and understood. For instance, it would be interesting to investigate what type of repetitions

are used by TSTS interpreters. In our data, we can observe that signs are frequently repeated in the same sentence [syntactic repetitions in the words of Notarrigo and Meurant (2019)] or that the same sentence or chunk of discourse is repeated many times (semantic and pragmatic repetitions according to the same authors). As a matter of fact, pragmatic repetitions also occur in cross-linguistic communication between Norwegian and Swedish deafblind individuals when they try to understand each other (Mesch and Raanes, submitted). Another interesting issue would be to study how interpreters contribute to building shared knowledge between participants. This issue has been examined in visual sign language interpreting (e.g., Janzen and Shaffer, 2013) when one or several participants have a different hearing status, but it has not been investigated in tactile sign language interpreting in which at least one of the participants has both a hearing and sight status different from the other participant(s).

DATA AVAILABILITY STATEMENT

The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation and also available at: <https://snd.gu.se/en>.

ETHICS STATEMENT

The studies involving human participants were reviewed and approved by the Norwegian Centre for Research Data, project number 192998. Written informed consent to participate in this study was provided by the participants.

AUTHOR CONTRIBUTIONS

JM collected the data as part of a project with Eli Raanes from the Norwegian University of Science and Technology. JM and SG-L contributed to the conception and design of the study, annotated the data, and wrote different parts of the article. Both authors contributed to manuscript revision, read and approved the submitted version.

ACKNOWLEDGMENTS

We would like to thank the participant, of the project "Corpus of Tactile Norwegian Sign Language and Tactile Swedish Sign Language," which is a collaboration between the Norwegian University of Science and Technology and Stockholm University.

REFERENCES

- Bönelb C, Winla, M, Mesch, G, and Göttenfon, M. (2016). "Towards an annotation of syntactic structures in the Swedish sign language corpus: in *Workshop Proceedings, 7th Workshop on the Representation and Processing of Sign Languages, LREC 2016, 11-13 October 2016, Torino, Italy*, ed. E. Fotinea, T. H. Ho, G. Kriofafem, and Mesch (Paris: LRA), 19-24.
- Oicchetto, A, Gemd, C., Cecchetto, C. and Zucchi, S. (2018). "The linguistic transition to tactile Italian sign language (LIS) by Deafblind signers." *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 13(1), 1-21. doi: 10.5321/jdsde.2018.13.01.001
- Collins, S" and Petronio, K (1991). "What happens in tactile ASL," in *Proky Explanatory and Ily, G., L., 111 Dief Com'u'it/s*, ed. C. Lucu (Washington, DC: Gallaudet University Press.), 111-37.

Cormille, K., Quinto-Pom, D., Seydlov, Z., and Schembrl, A. (2012). **Lexicalisation and de-lexicalisation processes in sign languages: corpora depicting constructions and viewpoint** *Lang. Comm.*, 32, 329-348, doi:10.1016/j.langcom.2012.09.014

Edwards, T. (2012). **Sociolinguistic typology of everyday life, tempo and tactile translation in the Seattle Deaf-Blind community**, *Ling. Soc.* 41, 29-71. doi:10.1017/S0047404511X1090X

Fenwick, J., Copemider, K., Koaoe, J., Brentsrb, D. and Goldio-Mesdow, S. (2019). **Comperlag •lit• iaogjll and gestu.a insight from pointlog. G1o.a / CM. L" Wf/bt, 4,2** doi: 10.5334/dgl.499

Fmoke, M. A. (2002). **Deaf-blind interpreting, loterpreten' uso of neption In t<Jlila amerinn •fen lltogua;., sgl1 L**g strd. 2. 16 181. doh 10.1353/w. 2002.IX104**

Hamb, W. F. (2005). **Explorations l thedecti<fiekj. C.,.,, Amh-opoL 46,191-210** doi: 10.1038/1174019&0

Hodge, G., l'emra. L., N. aJld Anble, B. D. (2019). **The semiotit denvly of doing referucejll adeafalirn<ldm- / . f'n)llllt 143, 31-53, doh 10,10161 j.pns.na.2-019.01.D25**

J... T., and Shatler, B. (2013). **"the loterprets', 'lllllce in Intersobjem" disco..... io S/J111 uutpO!{tl R.....rJi. Us.s mnt Proctk.c Cro.islog VieM on Thior.tkol and AppNtd S/en Ul"U" Ungirutics, eds L Meuraot. A. Sinte, M. Ven Hemweght., aodM Vermeerbe (Bedio, DeGruyter Mouron),63-84. doi. 10.ISIS/1178161451 U7263**

Joboston, T. (2019). **A...lon Co.pos A1Inol'rio' GIM.NttS. Sydney, Macquarie Uah.ersity.**

Lihtinen, R. and Pilmer, R. (2019). **"Haptit'9 end baptemes - Environmental inlnnatio thoug tooch," In Proctdi <! tlu J.d Intmalior.aJ &plic mnt Audiwry tAm,clion Dos/elt Woruhop, Vol. 1, Jyv-asl<ylä, 1-9.**

Liddell, S. K. (2003). **Gmmn., G<st=., and Mtanbw l• Am.Jican Sil/ff L<Lwu""**, Ca.mbridge, Oimbridge Uniwrity Pr...

Md'ney, T. Xlao, R., end Tono, Y. (2006). **Co.p.,.,,bostd ,.,.,, shldi.s, An advanà r.sowce book. Londoo, Routledge,**

Malcb, J. (2001). **T•Güle Sip L•llfl, f"tlf" - Turn Tak,y «nd OutJiolJS in SW.,d Convotioos <!Diof-Blnd Propl., HamJrurs, Signom Vedag.31.**

M&ch, J. (2013). **Tactile, igned w:ith one-handed perceptioo. Sip. L•"T. Stud. ll. 238-263 doL 10.1353/la.2.01.IXIOS**

Mttztl'l, M., Flfetvood. E. wel Colln1, S. D. (2004). **Oiscourse (e)llw and llingu:stic moda Interpn,ter Infflences ID vidual and tactile iInterpreted Interaction. Sip. umg, Strd. 4. lllf. -137. doi, 10.1353,lsll.2004. 0004**

Nirodemus, B., and Emmorey, K. (2015). **Directionality in ASL-lln;plm Interpretin!) acouraq, and articulation qoatty io L1 aod L2 Inte.p"t Int./ Rt.i. i. .t f'le,prtt.17, 145-166. dot 10.1075/intp.17.2.0!nit**

Notarr . L., eod Meurant., L (2019). **Convention, spom&Déea en laogue des slg:oes de Belgique frnncopbone (!SFB)!, food:lnas et usa;es de la titioo [Spont111>10111 Convermlion in Freedl Belgiao Si8[] Laoguas., (LSFB), funcú:>ns end u.er.of repetition\$]. UdU**

Raaoes. E. (2011). **Tegnrom 08' taktitl tego,prk. Nor. Llr.:ll"5k ill.d.- 29, 54 --86.**

Rao., E., and Maib, J. (2019). **Dat- Parollrl Corpu, <fTactik Nonwyi• Sigt l.mtgu". " a,id ToetJe s...tulr S/J111 L<!"ll"•Jl' Trondh.eim, N gian UJilfel'Sity ofSciencoao Techno'ogy.**

Raaoes. E. aodSjettEbbk Ber'le, S.(2017). **Signlogaoe interpretm the ofbaptic signs Jo loterpn,ted meetjll!> w:itb dmfllnd penona./, Pmg,rot. 107, 91-10< , doh 10.1016/j.prgma.2016.09.013**

!iottEbbk Berge, S. and Raocoe, E. (2013). **Coordlnatio the chaiJl of uttemn.,, ao waly.,is of commWlkative flow and tu.rn taking In an Interpreted group dialogue for deaf-blindpenoru., Stp umg. strd. 13. 350-371. doà 10.1353,1,li, 201:1.OIX17**

Wallin, L. (1990). **"Polymorpsmic pre<liai.,, In Swadim •fen langoag.,' ia Sip L• R.,.,.t, llm.,tkailsms.ed.C.Lucas(Wubington, DC, Gallaudet UnivityPre.,), 133-14&**

Willoughby, L., Iwasak S., Bartlett, M., end Manna, H. (2018). **"fil.ctile sigo laol/ll&gea' iJl Ha'dlllook <!Pr<ll,7Mll<a, eds JA). Orunan md J. Veml:rreren (Amsterdam, Joho Benjamln.),23 258. dot 10.1075/bop.21.tacl.**

Willoughby, L., Maon" H., Jwasak S" end Bartlett l,l (202-0), **-Pram ,ociog to feeelini!) how do dealblid people sdapt visual sign HHDgJJ9"!! : in O.,•ni< latJ]U<W" chong,J. LooldHK wilbin •" "lllll' la,wu t ed. K. Allan (Clwn, Sprla r Naru,e).**

Confikl of IntereA.1 The auhorJ deda.m that the msarch wu rond1lrted in the abance of any rommerdel or fioa.odaJ mlatioos that could-be amstrued 83 a polllllial conflict of ioter..t

CopyrJiilt Il 1020 GalxmYrL6pu: 41M M.sch, This is "" opon-oa:., arldt iistrib,ditl-u.,,dr tte ttnns of the OmtYr: Coma.ons .Attribution Uctnse,(<r BY). The i.se, duJi"itio or .eprod1<erlo11 In othv "" "" "" 1, p.,.,.llt.,J, provk/d dit originol autror(s) 'JJ'd the ,opyrellt O1YIU(s) "" cndited .." dot the o,wlnol puJlirmon in thru Journal Is Gift., in am,rdaoce •idJ oa,q,ted sardmic praict. No .., distribution or r,prod'ctiou is p,ntittd Mil-sb rto<3 not comply willl the.stenns.

BIJLAGE 9: Toelichting bij vraag 8:

In het wetenschappelijke veld 'interpreter studies' is onderzoek naar tolken voor doofblinden een vrij jonge discipline. Hierdoor is er niet heel veel literatuur die specifiek kijkt naar dit specifieke tolkproces. Er zijn een aantal onderzoekers die actief kijken naar de communicatie van doofblinden op linguïstisch vlak (dus hoe zijn (tactiele) gebarentalen opgebouwd en hoe worden ze onderling gebruikt (o.a. Mesch, 2001).

Er zijn enkele casestudies beschreven waarin de acties van een tolk specifiek worden bekeken. Omdat pragmatiek (taalgebruik) een moeilijk te onderzoeken veld is, wordt er in dit soort casestudies gekeken naar 'taking turns' omdat dit enig voorspelbaarheid geeft. Een voorbeeld van zo'n onderzoek is de casestudie van Slettebakk-Berge (2014). Ze heeft hier naar een situatie gekeken waarin meerdere mensen met doofblindheid met elkaar vergaderen met 1 op 1 tolken.

Er komt uit deze case studie duidelijk naar voren dat specifieke kennis en vaardigheden van tolken nodig zijn om de vergadering in samenwerking met de klant goed te laten verlopen. De tolk reguleert soms de beurtwisseling omdat de klant dit zelf niet kan waarnemen, bijvoorbeeld als 2 doofblinden tegelijk beginnen met praten. Dus het inschatten en overbrengen van gemiste visuele informatie en communicatieve cues is een belangrijk aspect waar tolken voor doofblinden zich mee bezig houden. Ze maken hier continu een afweging in. Zie **bijlage 7 p. 59** voor het artikel van Slettebakk-Berge.

Eén van de werkgroepleden (Judith Snieders (2018) heeft voor haar scriptie van EUMASLI, verschillende situaties gefilmd waar verschillende doofblinden met hun tolken deelnamen aan een interactieve setting.

De situaties waren: een vergadering met verschillende doofblinden en hun tolk, een lessituatie waar verschillende doofblinden aanwezig waren met hun tolk en ook participeren. En verschillende groepen waar verschillende doofblinden deelnamen aan een toneelgroep. Het bleek te veel beeldmateriaal om allemaal te analyseren in een half jaar. Wel bleek dat de samenstelling van de groep, de specifieke communicatiebehoeften van de doofblinden, grote invloed hadden op het verloop van de situaties en de mate van hoe de tolk ingreep of keuzes maakten in het vertaalproces.

Net zoals beschreven in het artikel van Slettebakk-Berge(2014) wordt er door de tolken beurten (turns) gereguleerd om zo de interactie zo vloeiend mogelijk te laten verlopen. Het overbrengen van (gemiste) visuele informatie en communicatieve cues is cruciaal en vergt extra aanpassing en specifieke ervaring van de tolk voor doofblinden.

Verder valt op dat bepaalde communicatiemethodes bijvoorbeeld vingerspellen in de hand, meer tijd kost dan andere communicatiemethodes en hier in de situaties extra aanpassingen nodig zijn, zoals meer herhalingen, samenvatten en/of het nemen van extra pauzes door de groep.

Bij een laatste check(29-04-2024) zijn er nog nieuwe artikelen gevonden over (tactiele) gebarentalen in verschillende landen, voor fase 2 kan het literatuuronderzoek nog verder worden uitgebreid.